

Van: Top, Gerhard van den <5.1.2.e@hilversum.nl>
Verzonden: maandag 28 maart 2022 19:42
Aan: 5.1.2.e, 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e, 5.1.2.e
Onderwerp: Gesprek over informatie plicht / betrekken raad en vertrouwelijkheid / geheimhouding ondermijning / radicalisering

Goedenavond 5.1.2.e en 5.1.2.e

Tijdens een presentatie in het Veiligheidsberaad lees ik in de college stukken voor morgen nogmaals onze beantwoording van de vragen van HLB over het NTA dossier.

Dat herinnert mij aan de wens om samen te verkennen, bij voorkeur aan de hand van een voorbereidende notitie van jullie hand, om met elkaar een leidraad te definiëren die mij kan helpen naar de toekomst toe op een adequate manier te voldoen aan mijn informatie plicht richting de raad, en ook recht te doen aan de vertrouwelijkheid / geheimhouding die nodig kan zijn in dit aspect van het OVV dossier.

Zouden jullie dit ter hand willen nemen en in overleg met 5.1.2.e en 5.1.2.e een moment in onze agenda's zoeken om dit te kunnen bespreken?

Dankjulliewel en hartelijke groet,

Gerhard

Verstuurd vanaf mijn iPad

Agenda DVC GOOI EN VECHTSTREEK
Donderdag 10 november 10:00-11:30 uur
Locatie: Gemeentehuis Gooisemerén

Genodigden: 5.1.2.e (5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e),
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, Gerhard van den Top (voorzitter DVC, BM
Hilversum), 5.1.2.e, 5.1.2.e),

	starttijd	Wat	Doel	Door wie	Bijlagen
4.1.4	10:00	5.1.2.e		5.1.2.e	
		5.1.2.e			

4.1.4

	4.1.4
5.	

		4.1.4			
6.		<p>Aanvraag versterkingsgelden: extremisme in brede zin, zie ook stuk ter informatie (2): convenant radicalisering en extremisme.</p> <p>5.1.2.e is er niet en 5.1.2.e licht toe:</p> <p>Hilversum: Er worden meerdere zaken gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - @netwerk-/fenomeenanalyse is een basis voor onze prioriteit maatschappelijke (on)rust: er zal worden geduid welke soorten groepen er in Gooi en Vechtstreek zijn. De analyse wordt betaald vanuit de versterkingsgelden van het rijk (eerste helft 2023) - Dreigingsbeeld NCTV licht 5.1.2.e toe. - Duidingstool casusoverleg: advies: akkoord te gaan met de tool van het NCTV/ 5.1.2.e - 5.1.2.e vanwege genoemde kanttekeningen. - Privacyprotocol: op welk niveau wordt dit getekend en checkt elke gemeente zelf de privacy officer? 			Bijlage 5 Zie ter info 2
		4.1.4			
Rondvraag en sluiting					
8.	11:25	Rondvraag			Gerhard van den Top

4.1.4

Van: Top, Gerhard van den
Verzonden: donderdag 19 januari 2023 00:02
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e, 5.1.2.e
Onderwerp: Re: Inzake Hilversumse moskeeën / NTA
Bijlagen: image001.jpg; image001.jpg; Mail voor de vertegenwoordigers van de moskeeën.docx

Tenslotte nog: hou maar even de u vorm aan, dus niet 'jullie'

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 18 jan. 2023 om 16:27 heeft 5.1.2.e <5.1.2.e@hilversum.nl> het volgende geschreven:

Dag Gerhard,

Hierbij de aangepaste brief voor de moskeeën.

Succes vanavond!

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e | 5.1.2.e | Openbare Orde en Veiligheid | Gemeente Hilversum | Dudokpark 1 | 1217 JE | Hilversum | www.hilversum.nl |

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 18 januari 2023 14:03
Aan: 5.1.2.e <4.1.4@hilversum.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e@hilversum.nl>
Onderwerp: FW: Inzake Hilversumse moskeeën / NTA

Dag 5.1.2.e

Bijgevoegd de mail die mogelijk naar de vertegenwoordiger van de Hilversumse moskeeën kan worden gestuurd. Ik hoor graag als er nog iets moet worden aangepast.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e | 5.1.2.e | Openbare Orde en Veiligheid | Gemeente Hilversum | Dudokpark 1 | 1217 JE | Hilversum | www.hilversum.nl |

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e@outlook.com>

Verzonden: vrijdag 23 december 2022 17:38
Aan: burgemeester <5.1.2.e@hilversum.nl>; Top, Gerhard van den

<5.1.2.e [redacted]@hilversum.nl>

Onderwerp: Inzake Hilversumse moskeeën / NTA

Edelachtbare heer van den Top,

Bijgaand treft u een brief die ik u namens de vier Hilversumse moskeeën doe toekomen. Korteidshalve verwijs ik u naar de inhoud daarvan. Namens de Hilversumse moskeeën kijk ik uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e [redacted]

Geachte ^{5.1.2.e}

Namens de gemeente wil ik u bedanken voor uw brief van 23 december 2023 met het verzoek om vooruit te kijken en om het vertrouwen tussen alle partijen te herstellen.

Vanwege de kerstvakantie heeft de beantwoording van uw brief wat langer op zich laten wachten, maar desalniettemin vind ik het belangrijk om met elkaar in gesprek te gaan. Ik vind het dermate belangrijk om de dialoog aan te gaan en om gezamenlijk vooruit te kijken. Daarom is in samenspraak met ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} besproken dat zij contact met u en de vier vertegenwoordigers van de vier moskeeën opnemen. Van ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} heb ik begrepen dat jullie deze week contact hebben gehad en voor volgende week een afspraak hebben gepland.

Ik geloof dat een open en eerlijk gesprek de basis is voor een gezonde samenwerking en ik ben er van overtuigd dat we samen een positieve verandering kunnen teweegbrengen.

Hoogachtend,

De burgemeester van Hilversum

dr. ir. G.M. van den Top

Agenda Vertrouwelijk Agendaoverleg Pho Bestuurlijke aangelegenheden en OOV

Datum	08-03-2023
Tijd	13:00 – 14:00
Locatie	Digitaal via Teams
5.1.2.e	5.1.2.e
Toelichting	Teamslink in agendapunt 0

Agenda DVC 23 maart 5.5.2.2.e

Betreft de agenda en de stukken voor het DVC van 23 maart.

Bijlagen:

4.1.4

4.1.4

4.1.4

9.1 20230323 Memo fenomeenanalyse DVC.pdf

9.2 Offerte fenomeenanalyse-GV NTA.pdf

9.3 Offerte RadarAdvies- fenomeenanalyse Extremisme Gooi- en
Vechtstreek herziene versie.pdf

4.1.4

Voorgesteld besluit:

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

0

4.1.4

Agenda Vertrouwelijk PHO Bestuurlijke aangelegenheden en OOV

Datum 13-03-2023

Tijd 10:00 – 12:00

Locatie B en W kamer

5.1.2.e

5.1.2.e

Toelichting Stellers dienen aanwezig te zijn of voor waarneming te zorgen.

4.1.4

4.1.4

Voorgesteld besluit:

4.1.4

5.2

10:35

4.1.4

4.1.4

5.3

10:50

4.1.4

5.1.2.e

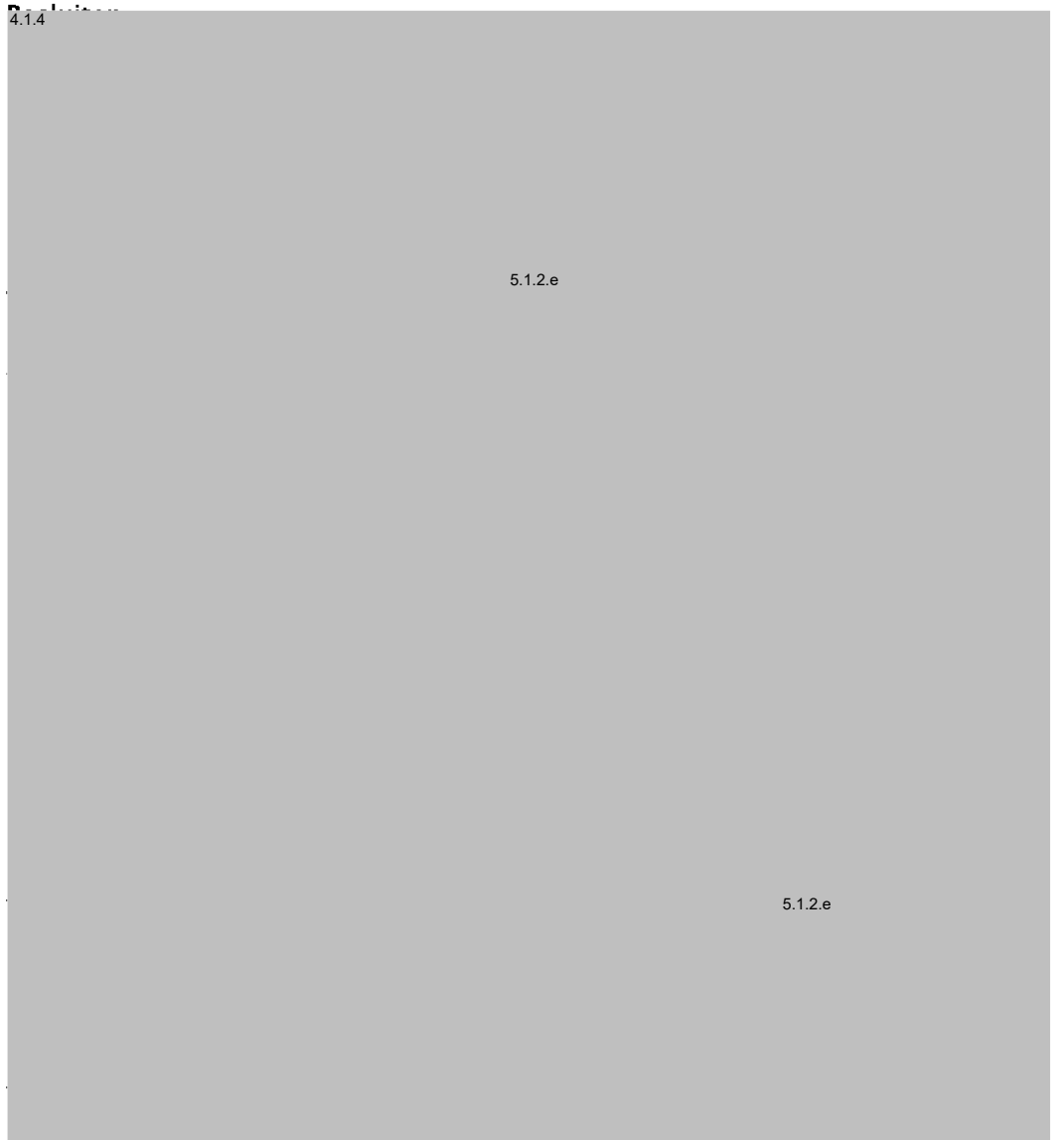

4.1.4

6

4.1.4

6.1

6.2

6.2.1

11:10

5.1.2.e

6.2.2

11:15

5.1.2.e

4.1.4

6.2.3
11:25

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

7

8

9

9.1
11:30

Agenda DVC 23 maart (5.1.2.e)

Betreft de agenda en de stukken voor het DVC van 23 maart.

Bijlagen:

Dossier 9387 voorblad.pdf

4.1.4

9.1 20230323 Memo fenomeenanalyse DVC.pdf

9.2 Offerte fenomeenanalyse-GV NTA.pdf

9.3 Offerte RadarAdvies- fenomeenanalyse Extremisme Gooi- en
Vechtstreek herziene versie.pdf

4.1.4

Voorgesteld besluit:

Ter kennisname als voorbereiding op DVC 23 maart.

Besluit:

Ter kennisname als voorbereiding op DVC 23 maart.

Toelichting:

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

Besluit:

1. Akkoord is conform de lijn.

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

15

11:45

4.1.4

16

11:55

17

Van: Top, Gerhard van den
Verzonden: woensdag 22 maart 2023 08:54
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e ; 5.1.2.e
Onderwerp: 9.3 Offerte RadarAdvies- fenomeenanalyse Extremisme Gooi- en Vechtstreek herziene versie.pdf
Bijlagen: 9.3 Offerte RadarAdvies- fenomeenanalyse Extremisme Gooi- en Vechtstreek herziene versie.pdf

Zie mijn appje zojuist

Staat morgen ter besluitvorming op de agenda van het DVC.

Ik neem jou mee in deze mail 5.1.2.e (had appje alleen aan 5.1.2.e gestuurd) - vraag mij af of dit met ons is afgestemd. En welk doel dit dient. Net na het NTA onderzoek weer zo'n scan - het zal in ieder geval tot vragen leiden.

Stemmen jullie ook met 5.1.2.e af?

Ik spreek 5.1.2.e zo dadelijk met dezelfde vragen, en zou het fijn vinden jullie advies dan te kennen.

Bij voorbaat dank,

Gerhard

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: Top, Gerhard van den
Verzonden: zondag 4 juni 2023 21:35
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: voorbereiding morgen

Fantastisch 5.1.2.e dankjewel.

Zoals je las ben ik op de terugweg uit 5.1.2.e en vanmiddag al aan de slag gegaan met alle stukken. Die werkwijze (van beiden door de stukken gaan en dan op weg naar PHO highlights delen) zou ook in een toekomstige werkvorm met een vooroverleg tussen ons een mooie route kunnen zijn.

Ik heb mijn verdere reacties hieronder in jouw mail verwerkt:

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jun. 2023 om 16:32 heeft 5.1.2.e <5.1.2.e@hilversum.nl> het volgende geschreven:

Beste Gerhard, omdat wij nog geen vast vooroverleg moment hebben -en de vraag ook nog is of en wanneer dat in te plannen valt-, stuur ik bijgaande mail met adviezen & bemerkingen t.a.v. de geagendeerde stukken.

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

PHO:

5.1: fenomeenonderzoek: is geagendeerd op jouw verzoek. Een offerte om het fenomeenonderzoek uit te voeren wilde H-sum anders ingestoken zien, niet over maar mt de moskeeën, daar wordt nog

aan gewerkt. Ambtelijk is er nu dus geen vraag aan jou, geen keuze om voor te leggen, het betreft een status update op jouw verzoek. Checkvraag: herken je dat verzoek?

ZEKER, IS NIET HELEMAAL GOED IN VOORSTEL VERWOORD MAAR DAT PUNTEN WE MORGEN AAN

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e | Bestuur & Communicatie |

Gemeente Hilversum |

5.1.2.e

<image001.png>

<image002.png>

<image003.png>

<image004.png>

<image005.png>

<image006.png>

<image007.png>

Van: Top, Gerhard van den
Verzonden: maandag 30 oktober 2023 15:32
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: * FW: Toelichting PP Radicalisering

Dank voor het delen.

Ik lees een reactie als 'we gaan gewoon door'.

Zo werkt het wat mij betreft niet.

Goed te lezen dat we al breder kijken maar pak dan ook de aanpassing van het convenant op zou ik zeggen.

Ik zal zo dadelijk in Utrecht mijn zorgen delen.

Hou je op de hoogte,

Gerhard

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 30 okt. 2023 om 15:29 heeft 5.1.2.e volgende geschreven:

5.1.2.e

Ter info alvast de reactie van bureau RVS, opgesteld vanuit het perspectief van de werkgroep die het protocol heeft opgesteld. Ik zal na de weekstart reageren op jouw andere twee mailtjes.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Gemeente Hilversum | Dudokpark 1 | 1217 JE | Hilversum | www.hilversum.nl |

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 30 oktober 2023 14:29

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: Toelichting PP Radicalisering

Beste 5.1.2.e

Zojuist spraken wij elkaar over het Privacy Protocol PGA Radicalisering.

Hierbij nog in het kort de toelichting om te delen met burgemeester Van den Top.

Ik hoop dat dit enige duidelijkheid verschaft. Zo niet: bel mij gerust !

Waarom dit Privacy Protocol en wanneer kan de scope worden aangepast?

Het betreft een aanvulling op het bestaande landelijke convenant. De werkgroep in Midden-Nederland is hier een jaar geleden mee begonnen.

Geen nieuwe aanpak maar een zorgvuldigheidsslag v.w.b. gegevensdeling. Met als doel de bestaande aanpak voort te kunnen zetten totdat nieuwe landelijke wetgeving er is (rijdende trein). Zoals gezegd, er is landelijk wetgeving in aankomst die een nieuw (landelijk) convenant al noodzakelijk maakt. Een nieuw convenant maken was nu dus niet opportuun. Verwachting is dat de wetgeving eind 2024 in werking treedt. Toch wilden partijen in Midden-Nederland daar niet op wachten i.v.m. zorgvuldigheid.

Dit privacy Protocol gaat over rolverdeling en gegevensverwerking, niet over inhoud of terminologie v.w.b. typen radicalisering, zoals die in het vigerende landelijk convenant genoemd staan. Uiteraard zal het nieuwe convenant, die opgesteld moet worden zodra wetgeving van kracht is, een bredere scope benoemen dan nu het geval is. Weet overigens dat de 'scope' die nu in het oorspronkelijk convenant staat al geen leidraad meer is. Er wordt breed geagendeerd (links, rechts, etc.).

Wat houdt de nieuwe landelijke wetgeving in?

Bovengenoemde landelijke wetgeving betreft de '*Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten*'. Doel van dit wetsvoorstel is het verstevigen van de wettelijke basis onder de inspanningen van het lokaal bestuur ter voorkoming en bestrijding van radicalisering en terroristische activiteiten. Het gaat hierbij vooral om een wettelijke taak en wettelijke mogelijkheid voor de burgemeester, namelijk het organiseren van casusoverleggen waarin de aanpak van radicaliserende of geradicaliseerde personen kan worden besproken. Deze overleggen worden in de praktijk al door een groot deel van de gemeenten georganiseerd. Het wetsvoorstel zorgt voor duidelijkheid rondom gegevensuitwisseling door de partijen die deelnemen aan de genoemde casusoverleggen.

Waarom een deadline op 1 november?

Partijen constateerden dat bestaande ICT-systemen en rol-onzorgvuldigheden zorgden voor onzorgvuldigheid. Terwijl juist deze aanpak zo zorgvuldig mogelijk dient te gebeuren.

De regionale werkgroep (OM, politie, gemeenten, Zorg- en Veiligheidshuizen) markeerden een jaar geleden dat zo spoedig mogelijk een aanscherping nodig was. Dat is nu gelukt.

AVO's en DVC's zijn hier in januari over geïnformeerd en later volgende nog een tussentijdse update. Het sluitstuk (traject met FG's gemeenten) liep van juni t/m augustus. Na ondertekening dient een DPIA-proces (privacy impact analyse) te worden gedaan, waarin ook landelijke wetgeving kan worden meegenomen.

Per 1 november richten de Zorg- en Veiligheidshuizen hun gebruikelijke systemen in voor gegevensdeling en vervolgen zij de casusoverleggen. Dat doen zij voor partijen die hebben ondertekend. Dat zijn tot nu toe Reclassering, OM, politie en ca 50% van de gemeenten. Van de meeste gemeenten weten we dat ondertekening onderweg is.

Gemeenten zijn overigens altijd welkom om in de maanden ná 1 november alsnog in te stappen. Echter totdat ondertekening geregeld is zouden zij wel hun eigen casustafel moeten organiseren. Met vriendelijke groet,

Van: Top, Gerhard van den
Verzonden: woensdag 15 november 2023 23:50
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: Re: praatstuk Stuurgroep ZVHRU

5.1.2.e

Dat sluit zeker goed aan.

Staat ons iets te doen?

Tot morgen,

5.1.2.e

(Excuses radio stilte, was een volle week)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 14 nov. 2023 om 18:12 heeft 5.1.2.e volgende geschreven:

Beste Gerhard,

N.a.v. ons telefoontje gistermorgen kwam ik uit bij 5.1.2.e van het Zorg- en Veiligheidshuis Utrecht.

Blijkt dat in de stuurgroep van het ZVHRU vorige week een notitie op de agenda stond waar met name bespreekpunt 1 ingaat op de door jou geschetste problematiek.

Het ZVHRU zoekt nadrukkelijk de verbreding, zowel op het onderwerp als met de twee andere veiligheidshuizen.

Het lijkt erop dat dit voorstel behoorlijk in de richting komt zoals wij het gisteren bespraken. Is dat ook jouw beeld?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 14 november 2023 17:46
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: praatstuk Stuurgroep ZVHRU

5.1.2.e

Hierbij zoals afgesproken het praatstuk dat vorige week is besproken en mee ingestemd is in de stuurgroep ZVHRU. Vooral het eerste bespreekpunt is relevant:

Voorstel besluitpunten

1. ***De stuurgroep ZVHRU onderschrijft het belang om de verbreding van de doelgroepen zoals hierboven beschreven goed te beleggen binnen de aanpak radicalisering en extremisme. De stuurgroep geeft daartoe opdracht het huidige convenant, privacy protocol en het werkproces hierop te toetsen en de conclusies en aanbevelingen hiervan in de volgende stuurgroep terug te laten komen.***
2. ***De stuurgroep stemt in om (samen met de centrumgemeente Utrecht) een gezamenlijk regionaal voorstel in te dienen om in 2024 Versterkingsgelden bij de NCTV aan te vragen***

voor de periode 2025 en 2026 om op inhoud deze verbreding in de casuïstiek te kunnen door ontwikkelen.

Het zou helpend zijn als de gemeente Hilversum als grote (of grootste?) gemeente binnen de regio Gooi & Vechtstreek dit belang ook onderschrijft, en het ZVH G&V hierin – gezien hun rol in de aanpak radicalisering – te positioneren. Onze inzet is om dit regionaal te doen.

et vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e [@utrecht.nl](#)

5.1.2.e • 5.1.2.e

5.1.2.e • 5.1.2.e

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 16950 2500 BZ Den Haag

Nationaal Crisiscentrum

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Aan: burgemeesters van gemeenten in Nederland

Ons kenmerk

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 12 december 2023
Onderwerp Verhoging dreigingsniveau naar niveau 4

Geachte heer/mevrouw,

In mijn brieven van 7 oktober en 14 november 2023 informeerde ik u over de impact van de situatie in Israël en de Palestijnse gebieden op de nationale veiligheid en deed ik de toezegging u te informeren als er ontwikkelingen zijn die van invloed zijn op het nationale dreigingsbeeld.

Vandaag wordt het nieuwe Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) december 2023 gepubliceerd. Dit DTN laat zien dat de voorstelbaarheid van een terroristische aanslag in Nederland ten opzichte van het vorige DTN¹ verder is toegenomen. Daarom heb ik besloten het dreigingsniveau te verhogen van 3 (aanzienlijk) naar 4 (substantieel). Dit betekent dat de kans op een terroristische aanslag in Nederland reëel is.

Als gevolg van de verhoging van het dreigingsniveau gelden er geen extra landelijke maatregelen of algemene adviezen. Op specifieke locaties kunnen wel zichtbare (en onzichtbare) maatregelen worden genomen. Hierover informeer ik u vanuit mijn verantwoordelijkheid voor het stelsel bewaken en beveiligen. En ik ga in op bescherming van onze nationale veiligheidsbelangen in relatie tot de terroristische aanslagdreiging. Tot slot wijs ik u op publieksinformatie ten aanzien van de dreiging op een aanslag.

Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland december 2023

Verskillende ontwikkelingen dragen bij aan de toegenomen voorstelbaarheid van een terroristische aanslag in Nederland.

In het vorige Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) werd al een toegenomen terroristische dreiging geschetst, omdat jihadistische organisaties voorbereidingen troffen om in Europa terroristische aanslagen te plegen. De terroristische dreiging is de afgelopen maanden dusdanig toegenomen dat het dreigingsniveau is verhoogd naar 4. Dat betekent dat er een reële kans is dat er een aanslag in Nederland zal plaatsvinden.

¹ 30 mei 2023

Datum
12 december 2023

Ons kenmerk
-

Een optelsom van ontwikkelingen binnen het jihadisme zorgt voor de verhoging van het dreigingsniveau. Door het opgelaaide conflict in Israël en de Palestijnse gebieden, koranschendingen in verschillende Europese landen en de oproepen tot aanslagen van terroristische organisaties is de dreiging vanuit het jihadisme toegenomen. Aanslagen in andere Europese landen en een aantal arrestaties van verdachten die de intentie hadden om uit jihadistisch motief een aanslag te plegen zijn hier voorbeelden van.

Dit laat zien dat de Europese inlichtingen- en veiligheidsdiensten terrorisme kunnen onderkennen en aanslagen verijdelen. Maar deze arrestaties tonen ook aan dat jihadisten aanslagen willen plegen en daartoe voorbereidingen treffen. Overigens is de dreiging vanuit het rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme ook onverminderd aanwezig.

Met dit DTN wordt extra aandacht gevestigd op radicalisering online. De online dimensie neemt een steeds prominentere plek in de belevingswereld van mensen in en extremisten spelen hierop in. De mogelijkheid bestaat dat een minderjarige of jongvolwassene die is geradicaliseerd binnen het rechtsextremistische onlinemilieu overgaat tot geweld.

Een gedetailleerde beschrijving van de ontwikkelingen die bijdragen aan het dreigingsniveau vindt u in het bijgevoegde DTN en de infographic. Op www.nctv.nl vindt u ook brieven aan de Tweede Kamer over dit DTN en over de Versterkte Aanpak Online.

Bewaken en beveiligen

Mijn verzoek aan u als lokaal bevoegd gezag is om de informatie uit het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland mede te betrekken bij de te maken afwegingen ten aanzien van bewaking en beveiliging van specifieke locaties in uw gemeente. Ik verwijs in dit verband ook naar mijn brieven van 7 oktober en 17 november 2023. Daarin werd onder meer ingegaan op verhoogde alertheid en de intensivering van kennis- en informatiedeling. Indien gewenst kan de NCTV het lokaal bevoegd gezag advies verlenen rond specifieke vraagstukken.

Tegengaan terroristische dreiging

De hogere terroristische dreiging als gevolg van oproepen tot het plegen van aanslagen door ISIS en Al Qa'ida, waaraan ook mogelijk personen in Nederland gehoor aan willen geven, vraagt om extra alertheid. Nederland heeft door de jaren heen een robuust netwerk van samenwerkende organisaties, expertise en wettelijke bevoegdheden opgebouwd om aanslagen te voorkomen en extremisme en terrorisme tegen te gaan. Zo werken binnen de terrorisme- en extremismeaanpak betrokken partijen op lokaal, nationaal en internationaal niveau samen om signalen van (gewelddadig) extremisme en terrorisme vroegtijdig te identificeren. Ook doet de AIVD op basis van haar wettelijke taken (WIV 2017) voortdurend onderzoek naar ontwikkelingen in de dreiging en dit stelt partners in staat te handelen of maatregelen te treffen.

In onze gezamenlijke aanpak is vroegsignalering en informatie-uitwisseling op lokaal niveau onmisbaar. Als er signalen zijn van radicalisering of zelfs mogelijk terroristische activiteiten, kunnen personen worden opgenomen in de lokale persoonsgerichte aanpak, en worden opgenomen in het casusoverleg. Lokale professionals worden hierbij ondersteund door expertise van het Landelijk

Steunpunt Extremisme en de trainingen van het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering. Zo is dit jaar een training ontwikkeld over anti-institutioneel extremisme. In deze training is ook aandacht voor de soevereine beweging. Ten behoeve van informatie-uitwisseling is het wetsvoorstel gegevensdeling persoonsgerichte aanpak radicalisering en meldingen over radicalisering en terroristische activiteiten essentieel. Dit wetsvoorstel ziet toe op het verstevigen van de wettelijke basis van het lokale casusoverleg binnen gemeenten. Het staat gepland om begin volgend jaar in de Tweede Kamer te bespreken.

Nationaal Crisiscentrum

Datum
12 december 2023

Ons kenmerk
-

Voor vragen met betrekking tot kennisdeling en advisering over de gezamenlijke aanpak van gewelddadig extremisme en terrorisme, kan contact worden opgenomen met de NCTV. Onderaan deze brief vindt u contactgegevens.

Daarnaast blijft ook het strafrecht een belangrijk onderdeel in de hele aanpak van extremisme en terrorisme. Van opsporing, vervolging en berechting gaat een preventieve, repressieve en curatieve werking uit. Er wordt daarom alles aan gedaan om personen die verdacht worden van het plegen van terroristische misdrijven, of die hier voorbereidingen voor treffen, op te sporen, te arresteren en voor een rechter te laten verschijnen.

Naast de genoemde maatregelen is een goed gestroomlijnde en gecoördineerde respons vanuit de overheid ten tijde van crises essentieel. Daarom maak ik graag van de gelegenheid gebruik om u te wijzen op het in oktober gepubliceerde Landelijk Crisisplan Extreem Geweld en Terrorismen (LCP-EGT). Juist bij de aanvang van een crisis kunnen er veel onduidelijkheden zijn, die een snelle respons kunnen beperken. Het LCP-EGT biedt een leidraad op lokaal, regionaal en nationaal niveau en beschrijft de gezamenlijke aanpak ten tijde van een crisis, evenals de doelen, strategische uitgangspunten en de samenwerking tussen publieke en private crisispartners. Het LCP is te vinden op website van de NCTV, <https://www.nctv.nl/onderwerpen/landelijke-crisisplannen>.

Informatie voor het algemeen publiek

Het DTN en het dreigingsniveau zijn ook een manieren om de samenleving extra bewust te maken van en te informeren over de dreiging. Het DTN is voor iedereen te lezen en is te vinden op www.nctv.nl. Daar melden we ook dat er geen extra landelijke maatregelen of algemene adviezen naar aanleiding van het dreigingsniveau gelden. Op specifieke locaties kunnen wel zichtbare (en onzichtbare) maatregelen worden genomen. Mensen wordt altijd gevraagd om alert te zijn op verdachte situaties. Bij een acute situatie kan 112 worden gebeld. Men kan ook anoniem een melding doen via Meld Misdad Anoniem: 0800-7000.

Om de impact van een eventuele aanslag te verkleinen, helpt het als mensen hebben nagedacht over wat ze in zo'n onverhoopte situatie kunnen of moeten doen. Die reactie kan van levensbelang zijn. Vanaf deze maand zet de NCTV daarom onder de noemer 'Denk Vooruit' een animatie in om met een eenvoudig handelingsperspectief (vlucht - verstop je als dat niet kan - bel 112). Deze animatie wordt geplaatst op www.denkvooruit.nl/aanslag en verspreid via sociale media (met name in drukke stedelijke gebieden). Uiteraard is de animatie ook beschikbaar voor medeoverheden om in te zetten.

Contactgegevens

Voor algemene, niet-spoedeisende vragen is de NCTV te bereiken via info@nctv.minjenv.nl. De Frontoffice van het Nationaal Crisiscentrum is 24/7 bereikbaar 070 751 54 00. Voor vragen over communicatie(middelen) is het mailadres 5.1.2.e @nctv.minjenv.nl beschikbaar.

Nationaal Crisiscentrum

Datum

12 december 2023

Ons kenmerk

-

U wordt door mij opnieuw geïnformeerd als de ontwikkelingen van het dreidingsbeeld daar aanleiding toe geeft.

5.1.2.e

5.1.2.e

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Nationaal Coördinator
Terrorisbestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland

december 2023

Fotobijschrift omslag:

Agenten van de Dienst Speciale Interventies tijdens een veiligheids oefening in de omgeving van station Utrecht Centraal. De voorstel- baarheid van een aanslag tegen Nederland is toegenomen. Door te oefenen is Nederland voorbereid op een inzet tijdens een aanslag.

Dreigingsniveau terrorisme verhoogd naar substantieel

In het vorige Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) werd al een toegenomen terroristische dreiging geschetst, omdat jihadistische organisaties voorbereidingen troffen om in Europa terroristische aanslagen te plegen. De terroristische dreiging is de afgelopen maanden dusdanig toegenomen dat het dreigingsniveau is verhoogd naar 4 (substantieel). Dat betekent dat er een reële kans is dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden.

Aanslagen en arrestaties onderstrepen jihadistische dreiging

De terroristische dreiging in Nederland die voortkomt uit het jihadisme neemt toe. Organisaties als ISIS en Al Qa'ida gebruiken de Gaza-oorlog om sympathisanten aan te sporen aanslagen te plegen tegen in 5.1.2.e Daarnaast roepen deze organisaties op tot aanslagen uit wraak voor koranschendingen in verschillende Europese landen. Door deze omstandigheden kunnen enkelingen of kleine groepen binnen de jihadistische beweging zich geroepen voelen om over te gaan tot geweld. Deze gebeurtenissen hebben niet alleen een mobiliserende werking op Nederlandse jihadisten, maar ook op radicaalislamitische personen buiten de jihadistische beweging. Alleen handelende aanslagplegers zijn vaak moeilijker te onderkennen dan groepen. Ook heeft de Gaza-oorlog een polariserend effect op delen van de samenleving. Het is voorstelbaar dat de spanningen die daaruit voortvloeien leiden tot geweld tegen Joodse of islamitische instellingen.

Dreigingsniveau verhoogd naar 4.
Dat betekent dat er een reële kans is dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden.

Dreigingsniveau

4

In verschillende Europese landen, waaronder in Nederland, zijn in 2023 verdachten gearresteerd die de intentie hadden om uit jihadistisch motief een aanslag te plegen. Zij waren door jihadistische groepen aangestuurd of geïnspireerd. Deze arrestaties tonen dat jihadisten aanslagen willen plegen en daartoe voorbereidingen treffen, maar laten ook zien dat de Europese inlichtingen- en veiligheidsdiensten terrorisme kunnen onderkennen en aanslagen verijdelen. Hoewel de dreiging van transnationale netwerken die zijn verbonden aan buitenlandse jihadistische organisaties door de arrestaties op korte termijn is afgenomen, is er toch sprake van een verhoogde terroristische dreiging. Bovendien kunnen online propagandacampagnes van, en online contacten met ISIS en haar Afghaanse afdeling Islamitische Staat Khorasan Provincie (ISKP) mensen inspireren tot geweld. Aanslagen en arrestaties in Frankrijk, Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk sinds begin oktober illustreren de risico's die uitgaan van geradicaliseerde personen, die worden geïnspireerd door actuele gebeurtenissen en terroristische organisaties.

ISIS en ISKP staan onder militaire druk in respectievelijk Syrië, Irak en Afghanistan, maar hebben nog altijd de intentie om aanslagen te plegen in [5.1.2.e](#). Daarnaast verschuift het zwaartepunt van jihadistisch geweld van het Midden-Oosten naar delen van Afrika, zoals de hoorn van Afrika en de [5.1.2.e](#). Vooral nog is het geweld vooral regionaal gericht. Wanneer lokale jihadistische groeperingen aldaar grondgebied weten te bezetten en een vrijhaven creëren, is het mogelijk dat meer internationaal georiënteerde groepen van daaruit aanslagen in [5.1.2.e](#) gaan aanmoedigen, voorbereiden of aansturen.

Radicalisering jonge jihadisten en rechtsextremisten grotendeels online

Met name bij jihadisme en rechts-extremisme speelt de online wereld de laatste jaren een relatief grote rol als het gaat om verspreiding van propaganda, netwerkvorming en het opdoen van nieuwe contacten. Nu is online radicalisering niet nieuw, maar wel aan verandering onderhevig. De online dimensie neemt in het dagelijks leven van mensen een steeds prominenter plek in en extremisten

spelen hierop in. Zij zoeken gelijkgestemden van over de hele wereld en communiceren vervolgens via heimelijke en versleutelde chats. Het is voorstelbaar dat een minderjarige of jongvolwassene na radicalisering binnen het rechtsextremistische onlinemilieu overgaat tot geweld. Daarbij valt op dat lang niet al deze jongeren vanuit een ideologie als het nazisme radicaliseren richting geweld, maar dat een deel van hen juist een geschikte ideologie zoekt bij al bestaande geweldsfantasieën. Er zijn ook in Nederland enkele voorbeelden bekend van jonge jihadisten die buiten de gekende fysieke netwerken om radicaliseren, onder invloed van online propaganda en aanjagers of door losse online contacten met medestanders in binnen- en buitenland. Arrestaties laten zien dat zij kunnen overgaan op het plannen van aanslagen, al dan niet in samenwerking met gelijkgestemden door heel Europa. Evenwel gaat het nog om relatief kleine aantallen.

Zorgen over klein deel anti-institutionele beweging en ‘soevereinen’

Tot slot bestaan er zorgen over kleine delen van zowel de anti-institutionele beweging als van de zelfverkleerde soevereinen. Anti-institutioneel extremisten blijven het ‘kwaadaardig-elite-narratief’ verspreiden, waarbinnen centraal staat dat de bevolking in staat van oorlog verkeert met een internationaal opererende elite. Dit draagt met name bij aan de ondermijning van de democratische rechtsorde, maar geweld is tevens voorstelbaar. Daarnaast ontkennen ‘soevereinen’ in algemene zin de legitimiteit van de overheid en verklaren zichzelf eenzijdig onafhankelijk van de Nederlandse staat. De meeste zelfverkleerde soevereinen streven naar een autonoom of zelfvoorzienend leven, zonder dat er een geweldsdreiging van uitgaat. Door een kleine minderheid wordt echter nagedacht over de vraag wanneer geweld mag worden toegepast of worden voorbereidingen getroffen op een gewelddadige confrontatie met de overheid.

Dreigingsniveau verhoogd naar 4 (substantieel) van de 5. De kans op een aanslag is reëel.

4

De voorstelbaarheid van een aanslag tegen Nederland is dermate toegenomen dat de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) het dreigingsniveau heeft verhoogd van 3 naar 4. Door het opgelaaide conflict in Israël en de Palestijnse gebieden, koranschendingen in verschillende Europese landen en de oproepen tot aanslagen van terroristische organisaties is de dreiging vanuit het jihadisme toegenomen.

Rechts-terrorisme. De terroristische dreiging vanuit het accelerationisme blijft in stand.

De mogelijkheid blijft bestaan dat een minderjarige of jongvolwassene die is geradicaliseerd binnen het rechtsextremistische online milieu geweld gaat gebruiken. Niet al deze jongeren radicaliseren vanuit een ideologie als het nazisme richting geweld, een deel van hen zoekt juist een geschikte ideologie bij al bestaande geweldsfantasieën.

Grotere kans op aanslagen. De terroristische dreiging is hoger dan in voorgaande jaren.

In het vorige Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) werd al een toegenomen terroristische dreiging geschetst. Aanslagen in andere Europese landen en een aantal arrestaties van verdachten die de intentie hadden om uit jihadistisch motief een aanslag te plegen zijn hier voorbeelden van. Het is voorstelbaar dat Nederlandse jihadistische of andere radicaalislamitische personen geweld gebruiken. Daarnaast is de dreiging vanuit het rechtsextremisme en anti-institutioneel extremisme onverminderd aanwezig.

Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland December 2023

Online radicalisering. Veranderende dreiging door online radicalisering.

Extremisten spelen in op de online wereld die een steeds prominere plek in het dagelijks leven van mensen inneemt, waardoor de radicalisering van jonge jihadistische en rechtsextremisten nu grotendeels online plaatsvindt. Extremisten gebruiken het internet voor de verspreiding van propaganda, netwerkvorming en het vinden van nieuwe contacten. Ook de online haat richting Joden en lhbtq+’ers neemt in Nederland toe.

Jihadistische dreiging tegen Europa. De dreiging van ISIS-netwerken blijft.

Eerder dit jaar troffen jihadistische organisaties voorbereidingen om in Europa terroristische aanslagen te plegen. Door arrestaties in verschillende landen, waaronder Nederland, zijn in 2023 waarschijnlijk aanslagen voorkomen. Door de arrestaties is de dreiging van transnationale terroristische netwerken op korte termijn afgenomen, maar deze blijft hoger dan in voorgaande jaren.

Anti-institutioneel extremisme. Geweldsbereidheid bij kleine minderheid.

Van de anti-institutionele beweging in het algemeen en zelfverklearde soevereinen gaat geen geweldsdreiging uit. Door kleine minderheden wordt echter nagedacht over de vraag wanneer geweld mag worden toegepast of worden voorbereidingen getroffen op een gewelddadige confrontatie met de overheid.

Inhoudsopgave

Dreigingsniveau terrorisme verhoogd naar substantieel	3
Inhoudsopgave	8
Inleiding	9
1. Jihadisme en radicale islam	12
Aanslagplannen van netwerken verijdeld, aanslagen in Europa door ISIS geïnspireerd	13
Verhoogde dreiging door mobiliserende gebeurtenissen	14
ISKP wil zich manifesteren met aanslagen in het Westen	17
Gaza-oorlog kan ook Nederlandse jihadistische beweging mobiliseren	18
Ontwikkeling jihadistische groeperingen buiten Europa	21
2. Rechts-terrorisme en -extremisme	24
Rechts-terrorisme blijft voorstelbaar door online radicalisering	24
Rechtsextremisten actief in weerbaarheidstrainingen	26
3. Anti-institutioneel extremisme	30
Geweld vanuit kwaadaardig-elite-narratief voorstelbaar	30
Kleine minderheid zelfverklaarde soevereinen geweldsbereid	31
Themahoofdstuk: Veranderende dreiging door online radicalisering	34
Bijlage: Overzicht van terroristische aanslagen en arrestaties wegens aanslagplanning	38

Inleiding

Doel en afbakening

Het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) biedt inzicht in de terroristische en gewelddadig extremistische dreiging voor Nederland, de belangen die daardoor kunnen worden aangetast en de weerbaarheid tegen deze dreiging. Ook worden doorgaans niet-gewelddadige extremistische bewegingen beschouwd wanneer er indicaties zijn dat er terroristisch of anderszins ernstig geweld uit kan voortvloeien. Buitenlandse ontwikkelingen worden meegenomen wanneer ze van invloed zijn op de dreiging in Nederland of tegen Nederlandse belangen in het buitenland. Met het DTN stelt de NCTV het dreigingsniveau vast, oftewel een inschatting van de algemene terroristische dreiging gedurende een langere termijn.

Aan het DTN ligt onderzoek ten grondslag naar alle vormen van terrorisme en gewelddadig extremisme, ongeacht ideologische signatuur. Indien bepaalde thema's niet in het DTN worden genoemd, zoals in deze editie salafisme, linksextremisme of dierenrechtenextremisme, is dit omdat er op het moment van schrijven geen aantoonbare ernstige geweldsdreiging van uitgaat. Wanneer de actualiteit daarom vraagt, kan de NCTV daarover berichten in andere producten. Hetzelfde geldt voor terrorismefinanciering, dat in het DTN wordt opgenomen wanneer een relatie bestaat met de geweldsdreiging tegen Nederland of haar belangen in het buitenland.

Het DTN is vooral bedoeld voor strategie- en beleidsvorming op nationaal niveau. Met het DTN wordt beoogd om het kabinet, de leden van de Eerste en Tweede Kamer, ambtenaren, bestuurders en beleidsmakers op nationaal en gemeentelijk niveau, wetenschappers en andere geïnteresseerden te informeren over de huidige terroristische en gewelddadig extremistische dreiging tegen Nederland.

Motieven achter aanval op FvD-lijsttrekker vooralsnog onduidelijk

De lijsttrekker van Forum voor Democratie is op maandagavond 20 november tijdens een verkiezingsbijeenkomst in een Gronings café op zijn hoofd geslagen met een bierfles. Er zijn meerdere verdachten aangehouden. Het onderzoek naar de motieven achter de aanval loopt, over beweegredenen kan nog niks worden gezegd. Daarom is het incident niet opgenomen in dit DTN.

Leeswijzer

Het DTN bestaat uit het voorgaande hoofdstuk waarin het dreigingsniveau wordt vastgesteld en de belangrijkste bevindingen staan genoemd, en vier verdiepende hoofdstukken. Het vierde hoofdstuk is een wisselend themahoofdstuk waarin een aspect van de terroristische of gewelddadig

extremistische dreiging tegen Nederland nader wordt uitgediept. De hoofdstukken hebben de volgende onderwerpen:

- Jihadisme en radicale islam
- Rechts-terrorisme en -extremisme
- Anti-institutioneel extremisme
- Themahoofdstuk: Veranderende dreiging door online radicalisering

Bijlage 1 biedt een overzicht van de belangrijkste terroristische aanslagen en arrestaties wegens aanslagplanning in Europa tussen mei en december 2023.

Sleutelbegrippen

- **Accelerationisme:** Rechts-extremistisch gedachtegoed waarbij door middel van terroristisch geweld chaos wordt nagestreefd, om zo een rassenoorlog en de vervanging van de democratie door een nationaalsocialistische en witte etnostaat te bespoedigen.
- **Activisme:** Pogingen van individuen of groepen om op buitenparlementaire wijze, maar binnen de kaders van de democratische rechtsorde, politieke besluitvorming te beïnvloeden.
- **Democratische rechtsorde:** Een samenleving waarbij de wisselwerking tussen overheid en burgers en burgers onderling verloopt volgens de principes, procedures en instituties die voortkomen uit de grondwettelijk vastgelegde vrijheden en rechten. Hierbij gaat het om gelijkheidsrechten, vrijheidsrechten en participatierechten. Dit is de open samenleving die er onder andere voor zorgt dat iedereen binnen dit systeem beschermd wordt en op een vrije manier kan leven.
- **Extremisme:** Het uit ideologische motieven bereid zijn om niet-gewelddadige en/of gewelddadige activiteiten te verrichten die de democratische rechtsorde ondermijnen. Extremisme kan zich uiten in geweld, maar ook op niet-gewelddadige wijze. Voorbeelden van niet-gewelddadige ondemocratische activiteiten zijn het op stelselmatige wijze haat zaaien; angst verspreiden; doelbewust desinformatie verspreiden; demoniseren en intimideren; verwerpen van wet- en regelgeving; en pogingen doen om een parallelle samenleving tot stand te brengen waarbij het gezag van de Nederlandse overheid en het rechtssysteem worden afgewezen.
- **Ideologisch motief:** Het handelen vanuit een bepaald wereldbeeld om een al dan niet specifiek einddoel te bereiken. Dit einddoel kan ook beperkt zijn tot: anders dan nu. Een ideologisch motief is anders dan een louter persoonlijk, crimineel, of geldelijk motief.
- **Jihadisme:** Een stroming binnen de politieke islam die op basis van een specifieke invulling van de salafistische leer en op basis van het gedachtegoed van Sayyid Qutb door middel van een gewapende strijd (jihad) streeft naar een mondiale heerschappij van de islam, en daarmee naar de heroprichting dan wel instandhouding van de islamitische staat (kalifaat).
- **Terrorisme:** Het uit ideologische motieven (voorbereiden van het) plegen van op mensenlevens gericht geweld, of het veroorzaken van maatschappij-ontwrichtende schade, met als doel (een deel van) de bevolking ernstige vrees aan te jagen, maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen en/of politieke besluitvorming te beïnvloeden.

Voor alle definities die worden gebruikt in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland, zie: www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/definities-gebruikt-in-het-dtn

5.1.2.e

In verschillende Europese landen zijn er de afgelopen periode aanslagen geweest vanuit jihadistisch motief.

Hoofdstuk 1

Jihadisme en radicale islam

De grootste terroristische dreiging voor Nederland en de meeste andere Europese landen blijft voortkomen uit het jihadisme. Aanhangers van dit gedachtegoed streven ernaar om overheden in de islamitische wereld via een gewapende strijd omver te werpen en te vervangen door een islamitische staat of kalifaat, dat uiteindelijk de hele wereld zou moeten omvatten. Voor deze strijd zijn in hun ogen eveneens terroristische aanslagen in ^{5.1.2.e} noodzakelijk.

Voor Nederland is deze dreiging de afgelopen periode toegenomen. Dit komt in de eerste plaats door actuele gebeurtenissen als de oorlog in Gaza of koranschendingen in diverse Europese landen. Dit kan een mobiliserende werking hebben op Nederlandse jihadististen en op radicaal islamitische personen, zowel binnen als buiten de jihadistische beweging. Ook kunnen personen onder invloed van online propaganda buiten de gekende netwerken om radicaliseren. Hoewel het beeld van de jihadistische beweging in Nederland al enkele jaren onveranderd is, kan de dreiging die hieruit voortkomt toenemen onder invloed van deze gebeurtenissen. Daarnaast komt de dreiging van personen en transnationale netwerken die zijn geïnspireerd of worden aangestuurd door ^{5.1.2.e} -mitische Staat in Syrië en Irak (ISIS) en haar Afghaanse afdeling, Islamitische Staat Khorasan Provincie (ISKP). Personen die in Europa zijn geradicaliseerd zoeken contact met ISIS-netwerken buiten Europa voor het uitvoeren van een aanslag.

Aanslagplannen van netwerken verijdeld, aanslagen in Europa door ISIS geïnspireerd

In Nederland en Europa hebben politie en inlichtingen- en veiligheidsdiensten sinds eind 2022 een aantal aanslagen verstoord van door ISKP geïnspireerde of aangestuurde netwerken (zie Bijlage 1 voor een overzicht). Ook in Turkije, Syrië en Afghanistan zijn aanslagen verstoord van aan ISKP gerelateerde personen en netwerken die verantwoordelijk waren voor aanslagplanning in Europa. Met deze verstoringsacties zijn meerdere aanslagen in Europa voorkomen. Het toegenomen aantal verstoringen van aanslagplots duidt aan de ene kant op een hogere aanslagdreiging vanuit ISKP richting Europa. Aan de andere kant benadrukt het de effectiviteit van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in binnen- en buitenland. Nu de betrokken netwerken tenminste tijdelijk zijn verzwakt, zijn de mogelijkheden van ISIS en haar Afghaanse afdeling ISKP om op korte termijn aanslagen te plegen of te laten plegen in Europa waarschijnlijk afgenomen. Wel blijft de dreiging hoger dan medio vorig jaar.

Mede dankzij de arrestaties van aan ISIS gelieerde individuen en netwerken zijn er tot nu toe in 2023 in Europa weinig aanslagen geweest. Deze relatief kleinschalige aanslagen werden uitgevoerd door alleenhandelende daders die in sommige gevallen werden geïnspireerd door ISIS. Zo werd in 5.1.2.e Arras op 13 oktober een docent op een middelbare school gedood door een 20-jarige man. De dader had kort voor zijn gewelddaad in een video trouw gezworen aan ISIS. De aanslag op drie Zweedse voetbalsupporters in Brussel op 16 oktober werd uitgevoerd door een 45-jarige Tunesiër die illegaal in België verbleef. In een video zegt de man voor ISIS te handelen en namens alle moslims wraak te hebben genomen op de koranschendingen in Zweden. ISIS eiste de aanslag de volgende dag op zonder verwijzing naar de schendingen, maar verklaarde dat burgers uit Zweden zijn aangevallen omdat het land deel uitmaakt van een wereldwijde coalitie tegen jihadisten. Dergelijke aanslagen kunnen als voorbeeld dienen voor Nederlandse jihadisten of anderszins geweldsbereide extremisten.

Arrestaties in Nederland en Duitsland van personen verbonden aan ISKP

Een 29-jarige man en een 31-jarige vrouw werden op 6 juli in respectievelijk Eindhoven en Breda aangehouden op verdenking van voorbereidingshandelingen voor een terroristisch misdrijf. De man wordt daarnaast verdacht van deelname aan ISIS. Volgens het Openbaar Ministerie gaat het om een man uit Tadzjikistan en een vrouw uit Kirgizië. De man deed zich voor als vluchteling. Hij was volgens het Openbaar Ministerie de leider van een aan ISKP verbonden netwerk waarvan de andere leden zich in Duitsland en België bevonden. In Duitsland werden zeven mannen van tussen de 20 en 45 jaar uit Tadzjikistan, Kirgizië en Turkmenistan aangehouden, die ook tot het netwerk behoorden. Zij zouden begin 2022 vanuit Oekraïne in Duitsland zijn aangekomen. Zij bespraken mogelijke doelwitten in Duitsland en probeerden om aan wapens te komen.

Door de oorlog in Oekraïne zijn verscheidene van de aldaar gevestigde jihadisten uitgeweken naar West-Europa. Met name bij geradicaliseerde personen met een Centraal-Aziatische achtergrond kan het gedachtegoed van ISKP appelleren. Structuren van het Afghaanse ISKP zijn al langer aanwezig in naburige Centraal-Aziatische landen als Tadzjikistan, Kirgizië, Oezbekistan en Turkmenistan. Bovendien richt IKSP haar propaganda sinds 2021 in toenemende mate op deze landen, die deel uitmaken van de historische regio Khorasan.

Verhoogde dreiging door mobiliserende gebeurtenissen

Hoewel de dreiging van transnationale netwerken die zijn verbonden aan buitenlandse jihadistische organisaties is afgenomen ten opzichte van het begin van het jaar, is er toch sprake van een verhoogde terroristische dreiging. Door de ontwikkelingen rond de oorlog in Gaza en koranschendingen in verschillende Europese landen kunnen enkelingen of kleine groepen binnen de jihadistische beweging eerder geneigd zijn om over te gaan tot geweld. Deze gebeurtenissen hebben daarnaast ook een mobiliserende werking voor Nederlandse jihadisten en radicaal islamitische personen buiten de jihadistische beweging. De verwachting is dat deze verhoogde dreiging niet snel afneemt.

Mobiliserende werking van de Gaza-oorlog op jihadisten

De grootschalige aanval van Hamas op Israëlische burgers op 7 oktober 2023 en de daarop volgende militaire reactie [5.1.2.e](#) heeft het historisch gegroeide conflict in Israël en de Palestijnse gebieden doen oplaaien. Behalve mogelijke uitstraling in de regio beïnvloedt de oorlog ook de jihadistische dreiging in en tegen [5.1.2.e](#). Hamas heeft sympathisanten over de hele wereld opgeroepen om in actie te komen, zonder daarbij expliciet te pleiten voor geweld of aanslagen in Europa. De organisatie richt haar terroristische activiteiten vooralsnog uitsluitend op Israël en de Palestijnse gebieden.

Jihadistische groeperingen proberen de Gaza-oorlog echter te gebruiken om sympathisanten aan te sporen aanslagen te plegen tegen ^{5.1.2.e} Wereldwijd opererende organisaties als ISIS en Al Qa'ida manen tot aanslagen in ^{5.1.2.e} ISIS vraagt in al-Naba aandacht voor het leed van Palestijnse moslims. ISIS beschouwt Hamas weliswaar als een ideologische tegenstander, als een nationalistische organisatie die samenwerkt met sjiitische organisaties als Hezbollah en landen als Iran, maar grijpt de oorlog wel aan om op te roepen tot aanslagen tegen Joden en Joodse objecten over de hele wereld. Daarnaast heeft een populaire Amerikaanse jihadistische prediker, die ook populair is onder Nederlandse ISIS-aanhangers, in verband met de oorlog in Gaza in bedekte termen opgeroepen tot geweld tegen Joden.

Het centrale leiderschap van Al Qa'ida roept in een verklaring op haar officiële onlinekanaal As-Sahab op 13 oktober, jihadisten ook op om aanslagen te plegen in landen die de betrekkingen met Israël de laatste jaren hebben genormaliseerd en op Amerikaanse militaire bases, luchthavens en ambassades in de islamitische wereld. Ook Al Qa'ida op het Arabisch Schiereiland (AQAS) en Al Shabaab hebben opgeroepen tot geweld. Het is de vraag of het centrale leiderschap van Al Qa'ida in staat is om zelf aanslagen uit te voeren in het Midden-Oosten, laat staan ^{5.1.2.e} Waarschijnlijk moet deze oproep meer worden beschouwd als een solidariteitsbetuiging aan Palestijnen en is deze vooral gericht op sympathisanten om tot actie over te gaan.

Media in binnen- en buitenland besteden veel aandacht aan het leed van Palestijnse burgers als gevolg van oorlog in Gaza. Wanneer de berichtgeving hierover en beeldmateriaal hiervan aanhouden of in omvang, ernst en bloederigheid toenemen zullen de emoties onder pro-Palestijnse sympathisanten verder verhitten. In de meeste gevallen zal dit niet leiden tot geweld. Door de oorlog en de oproepen van terroristische groeperingen en predikers bestaat er echter een verhoogde kans op geweld door sommige jihadistische of andere extremistische moslims, met name gericht tegen Israëlische en Joodse personen, locaties of organisaties. Het geweldsrisico is mogelijk hoger bij geradicaliseerde personen die ook kampen met ernstige psychische of psychosociale problemen.

In het uiterste geval kan het gaan om terroristisch geweld. Op 2 december viel een 26-jarige man in Parijs drie mensen aan met een mes en hamer, waarbij één persoon overleed. De man was geïnspireerd door ISIS, de Gaza-oorlog was vermoedelijk een *trigger* voor zijn daad. In oktober is in Duitsland een man gearresteerd die ervan wordt verdacht met een vrachtwagen op een pro-Israël-demonstratie in te willen rijden. Wanneer de Gaza-oorlog langere tijd aanhoudt en verder escaleert, zullen jihadistische organisaties blijven oproepen tot geweld in ^{5.1.2.e} en blijft het voorstelbaarder dat personen overgaan tot geweld.

Gaza oorlog leidt in Nederland tot gevoel van onveiligheid

Behalve de verhoogde geweldsdreiging heeft de Gaza-oorlog ook een bredere impact op de nationale veiligheid. Structurele gevoelens van onveiligheid onder Joodse en islamitische gemeenschappen zetten de sociale stabiliteit onder druk. Net als in omliggende landen is het aantal meldingen van antisemitische incidenten in Nederland verveelvoudigd sinds de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober. Hierbij gaat het voornamelijk om (online) bedreigingen, bekladdingen en intimidatie. Ook wordt melding gemaakt van incidenten tegen moslims. De verwachting is dat dit gespannen klimaat voorlopig zal voortduren. Dit kan leiden tot langdurige polarisatie tussen verschillende bevolkingsgroepen, versterkte vijandbeelden en het mijden van contacten met andersdenkenden.

Koranschendingen in verschillende Europese landen

Daarnaast verhogen de koranschendingen door extreemrechtse en anti-islamactivisten sinds begin dit jaar in 5.1.2.e en in mindere mate Nederland de jihadistische dreiging richting Europa. De vernielingen kregen veel media-aandacht in het Midden-Oosten en Azië en plaatsten 5.1.2.e en Nederland op de radar van jihadistische organisaties. De regeringen van deze landen veroordelen de acties en benadrukken dat de Wet openbare manifestaties als kader geldt om te bepalen of een demonstratie mag worden beperkt of verboden. Wel roepen terroristische organisaties als ISIS en Al Qa'ida op om uit wraak aanslagen te plegen in deze landen. De Zweedse regering heeft in augustus het dreigingsniveau verhoogd en benadrukte daarbij dat diverse aanslagplots in het land werden verhinderd. De genoemde aanslag in Brussel op 16 oktober toont nog maar eens dat (potentiële) aanslagplegers daadwerkelijk worden gemotiveerd door dergelijke gebeurtenissen.

Nederland komt op het moment van verschijnen minder in beeld bij jihadistische organisaties dan Zweden en Denemarken. Wel is Nederland begin dit jaar expliciet genoemd in ISKP-propaganda als mogelijk doelwit (zie de volgende paragraaf). Daarnaast kan de hogere aanslagdreiging richting Europa zich richten op Nederlandse belangen in het buitenland. Zo was het consulaat in Turkije begin dit jaar waarschijnlijk vanwege koranschendingen beoogd doelwit in een aanslagplot van een aan ISKP verbonden terroristische cel. Dankzij arrestaties door de Turkse autoriteiten werd dit voorkomen.

Zowel de oorlog in Gaza als de koranschendingen kunnen ook leiden tot geweld door radicaal islamitische personen buiten de jihadistische beweging. Dit zijn personen die niet de jihadistische ideologie aanhangen of worden geïnspireerd door terroristische organisaties, maar zich wel gelegitimeerd kunnen voelen om geweld te gebruiken. Eventuele aanslagen uit deze hoek zijn doorgaans minder complex en omvangrijk dan die van personen die verbonden zijn aan terroristische organisaties. De gebeurtenissen zorgen ook op de langere termijn voor een verhoogde dreiging. Sommige jihadisten en radicale moslims hebben een lang geheugen en legitimeren gewelddadige acties vanwege bijvoorbeeld blasfemie met terugwerkende kracht.

Desinformatie door statelijke actoren kan terroristische dreiging vergroten

In Noorwegen en Zweden zijn aanwijzingen dat statelijke actoren via cyberaanvallen moslims oproepen om wraak te nemen voor de koranschendingen. Een recent voorbeeld is een hack bij telecom-aanbieders waardoor enkele Noorse telefoonnummers een sms kregen met de aansporing om wraak te nemen. De sms leek afkomstig te zijn van de leider van Hezbollah, maar de Noorse veiligheidsdienst PST heeft vastgesteld dat een buitenlandse hackersgroep achter het versturen van de sms zit. Deze groep gebruikte eenzelfde platform als eerder Russische hackersgroepen. Volgens de Zweedse overheid is Zweden al langer doelwit van door Rusland gesteunde actoren die proberen om het imago ^{5.1.2.e} als kandidaat-lidstaat van de NAVO, te beschadigen. Volgens de Zweedse premier proberen dergelijke actoren met een online desinformatiecampagne in reactie op de koranverbrandingen de polarisatie verder aan te wakkeren. Volgens deze campagne zou de Zweedse regering zelf verantwoordelijk zijn voor de koranschendingen en het land tot een legitiem doelwit maken voor gewelddadige acties. Omdat de huidige internationale spanningen voorlopig waarschijnlijk blijven voortbestaan, kunnen zulke desinformatiecampagnes de komende tijd vaker voorkomen. Voor zover bekend is er nog geen dergelijke cyberactie tegen Nederland geweest.

ISKP wil zich manifesteren met aanslagen in ^{5.1.2.e}

De Afghaanse afdeling van ISIS, ISKP, ontwikkelde zich het afgelopen jaar van een terroristische organisatie die zich vooral richt op Afghanistan naar een organisatie die eveneens buiten de landsgrenzen opereert. De dreiging voor ^{5.1.2.e} wordt vooral gevormd door relatief autonome, transnationale netwerken die zijn verbonden aan ISKP. Via onlineberichten roept ISKP moslims in ^{5.1.2.e} op om aanslagen te plegen. De arrestatie van leden van een aan ISKP verbonden netwerk in diverse Europese landen bewees in juli dit jaar deze internationale focus. Bovendien zou het Pentagon volgens gelekte rapporten hebben aangegeven dat ISKP-leiders diverse plots aanstuurden vanuit Afghanistan, onder meer tegen het WK-voetbal in Qatar. De organisatie lijkt vooralsnog niet in staat om zelf terroristische aanslagcellen te vormen en naar ^{5.1.2.e} te sturen.

ISKP krijgt instructies van het centrale leiderschap van ISIS en legt daar ook verantwoording aan af. De huidige leider van ISKP werd eerder door het centrale leiderschap aangesteld om het in 2019 verzwakte ISKP nieuw leven in te blazen. De organisatie beschouwt zichzelf als de belangrijkste ISIS-provincie (*wilaya*) na die van Irak en Syrië. Eventuele aanslagen in ^{5.1.2.e} waar ISKP direct of indirect de hand in heeft, kunnen het internationale aanzien van deze ISIS-afdeling onder jihadisten vergroten.

De internationale dreiging die het laatste jaar uitgaat van ISKP is ook af te leiden uit de inhoud van online propaganda, die vooral wordt geplaatst op hun belangrijkste mediakanal Al-Aza'im. Zulke propaganda wordt in toenemende mate verspreid door sympathisanten in Europa. Waar ISKP-materiaal aanvankelijk alleen verscheen in het Pasjtoe en Dari (de meest gesproken talen in Afghanistan) en het Arabisch, verschijnt het de laatste twee jaar ook in het Urdu, Russisch, Oezbeeks en

Turks. Sinds 2022 richt het online ISKP-magazine *Voice of Khorasan* zich op Engelssprekende sympathisanten en aanhangers in Zuid-Azië en 5.1.2.e. De productie van dit magazine leunt mogelijk voor een groot deel op de inzet van aanhangers buiten Afghanistan. Het blad lijkt op het eerder door ISIS gepubliceerde Engelstalige magazine *Dabiq*. Politieke en religieuze onderwerpen worden vanuit jihadistisch perspectief besproken, de Taliban 5.1.2.e en er wordt opgeroepen om aanslagen in 5.1.2.e te plegen. Daarbij is Nederland in januari 2023 genoemd. In maart werd ook naar Nederland verwezen in de mogelijk door dit magazine geïnspireerde jihadistische online mediacampagne 'War on Religion'. In beide gevallen werd Nederland als doelwit genoemd vanwege een koranschending.

Minder aanslagen door ISKP in Afghanistan zelf

ISKP pleegde in de eerste helft van 2023 minder terroristische aanslagen in Afghanistan dan in de twee voorgaande jaren. Het is niet zeker waarom het aantal aanslagen door ISKP in Afghanistan is afgenomen. Waarschijnlijk komt dit voor een deel door de geïntensiverde militaire aanpak van de Taliban waardoor veel ISKP-strijders, inclusief verschillende leiders, zijn gedood of naar buurlanden zijn gevlucht. In Pakistan pleegde ISKP de laatste periode juist meer aanslagen. Er zijn dan ook geen aanwijzingen dat ISKP grondgebied in Afghanistan kan veroveren en besturen. Hierdoor zal Afghanistan minder snel een trekpleister worden voor westerse uitreizigers, of in veel mindere mate dan ten tijde van het zogenoemde ISIS-kalifaat in Syrië en Irak. Dat ISKP in Afghanistan onder toenemende druk staat hoeft niet te betekenen dat de dreiging vanuit ISKP-netwerken richting 5.1.2.e afneemt: aan ISKP verbonden netwerken bevinden zich namelijk buiten Afghanistan en handelen relatief autonoom.

Gaza-oorlog kan ook Nederlandse jihadistische beweging mobiliseren

In algemene zin is het beeld van de gekende jihadistische beweging in Nederland al enkele jaren onveranderd. Het gaat om ongeveer vijfhonderd personen. In verschillende steden van Nederland bevindt zich een aantal kleinere of grotere netwerken dat het jihadistisch gedachtegoed aanhangt. Tussen de netwerken zijn er contacten, vindt uitwisseling van ideeën plaats en zoekt men elkaar fysiek op. Maar de beweging is ideologisch versnipperd en sociaal gefragmenteerd, waardoor ze er niet in slaagt om effectief te opereren en haar invloed te vergroten.

Hoewel de Nederlandse jihadistische beweging in zijn geheel minder actief lijkt dan enkele jaren geleden, is het gedachtegoed zelf niet verdwenen. Het is op korte termijn niet waarschijnlijk dat er

een nieuw kalifaat ontstaat, maar de stichting van een islamitische staat blijft nog altijd een ideaalbeeld voor jihadisten waarvoor zij in principe bereid zijn om geweld te gebruiken. Daarnaast blijft het voorstelbaar dat iemand op individuele basis of in klein verband besluit over te gaan tot een geweldsdaad, bijvoorbeeld naar aanleiding van de Gaza-oorlog of incidenten die worden opgevat als godslastering. Zoals hierboven beschreven kan de oorlog in Gaza de jihadistische beweging opnieuw mobiliseren. Ook wanneer het niet zorgt voor een opleving van de beweging als geheel, kunnen individuen worden aangespoord om over te gaan tot geweld of anderszins in actie te komen.

Arrestatie Britse prediker met invloed op Nederlandse jihadisten

Op 17 juli 2023 arresteerden de Britse autoriteiten een Britse prediker op verdenking van het leiden van een terroristische organisatie die verantwoordelijk wordt gehouden voor de aanslagen in Londen in 2005. Hij zat eerder gevangen voor het steunen van ISIS. Deze prediker had veel invloed binnen de jihadistische beweging in het Verenigd Koninkrijk en daarbuiten. Voor de Nederlandse jihadistische beweging speelt de prediker eveneens een belangrijke rol, omdat de Nederlandse jihadistische beweging zich online primair in Engelstalige groepen en kanalen begeeft en daar voornamelijk Engelstalige propaganda consumeert. Door zijn aanhouding zal de invloed van deze prediker en zijn netwerk op Nederlandse jihadisten waarschijnlijk afnemen.

Online radicalisering buiten gekende jihadistische netwerken

In mei en juni 2023 arresteerde de politie twee tieners op verdenking van het voorbereiden van een terroristische aanslag. Een 19-jarige jongen uit Deventer en een minderjarige verdachte worden verdacht van het plannen van aanslagen op doelwitten in België. De arrestaties houden verband met arrestaties in België van personen die mogelijk een terroristische aanslag aan het voorbereiden waren. De verdachte uit Deventer had zich volgens het OM beschikbaar gesteld als aanslagpleger, hoewel de verdachte zelf ontkent dat hij echt van plan was om een aanslag te plegen. Er zijn aanwijzingen dat er bij hem sprake is van (enige mate van) psychische problematiek. De verdachten hadden nog geen concreet doelwit op het oog, maar in de gesprekken werden nachtclubs en een politiebureau in België als doelwitten genoemd. Het contact vond volledig online plaats: de Nederlanders en de anderen hadden elkaar niet eerder ontmoet. De Nederlanders waren niet in het bezit van aanslagmiddelen. De beide Nederlandse verdachten zijn geschorst uit de voorlopige hechtenis. In het kader daarvan hebben zij van de rechter onder meer een verbod gekregen op het gebruik van sociale media.

De casus onderschrijft dat personen ook buiten de gekende jihadistische netwerken om kunnen radicaliseren, bijvoorbeeld onder invloed van online propaganda of door losse online contacten met jihadisten in Nederland of in het buitenland. Vergelijkbare voorbeelden zijn bekend in andere Europese landen en de Verenigde Staten. Daaruit blijkt dat met name jeugdige, soms minderjarige

en kwetsbare personen vatbaar kunnen zijn voor dergelijke beïnvloeding en online contact onderhouden met gelijkgestemden in andere landen. Opgemerkt moet worden dat hoewel er in Nederland meer gevallen van geradicaliseerde minderjarigen worden onderkend, het vergeleken met de gekende jihadistische beweging nog om relatief kleine aantallen gaat. In het themahoofdstuk 'Veranderende dreiging door online radicalisering' wordt nader ingegaan op online radicalisering.

Jihadistische gedetineerden blijven risico

In Nederland worden verdachten van en veroordeelden voor een terroristisch misdrijf bij elkaar geplaatst op speciale detentieafdelingen, de zogenaamde Terroristenafdelingen (TA). Hier zitten onder meer jihadistische terugkeerders uit het strijdgebied in Syrië en Irak gevangen. Door terrorismeverdachten en -veroordeelden bij elkaar op één afdeling te plaatsen, zijn zij niet in staat om hun gedachtegoed over te brengen op reguliere gedetineerden en wordt de verspreiding van extremistisch gedachtegoed tegengegaan. Radicalisering in reguliere detentie komt in Nederland dan ook minder vaak voor dan in andere Europese landen.

Wel is het zo dat jihadistische gedetineerden binnen de TA nieuwe contacten kunnen opdoen met medejihadisten of reeds bestaande contacten onderhouden. Zo kunnen zij onderdeel (blijven) uitmaken van jihadistische netwerken die na vrijlating van hun leden een directe of indirecte dreiging vormen tegen de nationale veiligheid. Mogelijk hebben frustraties over hun verblijf in detentie het risico op een geweldsdaad verhoogd. De vrijlating van een groot aantal terrorismeveroordeelden in Europa is een reden tot zorg bij veel overheden. Autoriteiten beschikken doorgaans niet over voldoende capaciteiten om goed zicht te kunnen houden op deze steeds groter wordende groep ex-gedetineerden.

Na een onherroepelijke veroordeling voor een terroristisch misdrijf kan het Nederlanderschap worden ingetrokken van personen met een dubbele nationaliteit. Inzet van de maatregel is dat terrorismeveroordeelden na deze intrekking en het opleggen van een inreisverbod Nederland zelfstandig verlaten of worden uitgezet. Bij een deel van de jihadisten die het Nederlanderschap zijn verloren is vertrek tot op heden nog niet gerealiseerd. Hoewel de toepassing van vreemdelingenrechtelijke maatregelen mogelijk blijft, beperkt intrekking van het Nederlanderschap het handelingsperspectief en zicht op deze groep terrorismeveroordeelden. Zo krijgt deze groep niet of in mindere mate begeleiding bij re-integratie, blijkt handhaving van hun strafrechtelijke voorwaarden lastig en hebben ze niet of nauwelijks toegang tot sociale voorzieningen. Dit kan leiden tot een verhoogde afhankelijkheid van hun bestaande jihadistische omgeving en daarmee bijdragen aan de instandhouding van de dreiging die van hen uitgaat.

Ontwikkeling jihadistische groeperingen buiten Europa

Organisaties als ISIS en ISKP staan onder militaire druk in respectievelijk Syrië en Irak en Afghanistan. Daarnaast verschuift het zwaartepunt van jihadistisch geweld van het Midden-Oosten naar delen van Afrika, zoals West-Afrika, de 5.1.2.e en 5.1.2.e van Afrika. Wanneer lokale jihadistische groeperingen aldaar grondgebied weten te bezetten en een vrijhaven creëren, is het mogelijk dat meer internationaal georiënteerde groepen van daaruit aanslagen in 5.1.2.e gaan aanmoedigen, voorbereiden of aansturen.

Dood leider zet kern-ISIS verder onder druk in Syrië en Irak

De nieuwe woordvoerder van ISIS liet op 3 augustus 2023 via het officiële mediakanaal Al-Furqan weten dat de organisatie een nieuwe hoogste leider of kalief heeft benoemd. Hij liet eveneens weten dat de vorige kalief eind april in Idlib om het leven was gekomen tijdens gevechten met 5.1.2.e' at Tahrir al-Sham (HTS). Daarnaast meldde hij dat de vorige woordvoerder van ISIS door HTS gevangen is genomen. De gevechten en de online retoriek van ISIS laten zien dat er voortdurende vijandschap bestaat tussen ISIS en HTS.

Het blijft vooralsnog gissen naar de identiteit van de nieuwe leider en de mogelijke gevolgen van zijn benoeming voor de organisatie. In ieder geval is aannemelijk dat de slagkracht van kern-ISIS in Syrië en Irak verder onder druk is komen te staan doordat haar leiders regelmatig worden uitgeschakeld. Zo is de nieuwe kalief de vijfde sinds de oprichting van ISIS in 2014 en de derde sinds de liquidatie van 5.1.2.e al-Hashimi al-Qureishi in februari 2022. Naar verwachting blijft ISIS middels ondergrondse netwerken in staat om de veiligheidssituatie in Irak en Syrië negatief te beïnvloeden.

Mannen met Nederlandse link in Syrisch-Koerdische detentie

Veel van de westerse mannen die vastzitten in Syrisch-Koerdische detentie, onder wie Nederlanders, ervaren hun gevangenschap als uitzichtloos. De kans op spoedige berechting door het door Syrische Koerden geleide bestuur in noordoost-Syrië lijkt gering, alhoewel het bestuur begin juni aankondigde te zullen beginnen met de berechting van de circa tweeduizend ISIS-strijders die niet uit Syrië of Irak afkomstig zijn. Sindsdien is er weinig meer vernomen van dit voornemen. De kans op snelle terugkeer naar hun land van vertrek en berechting aldaar lijkt evenzeer klein. Zolang de Nederlandse mannen zich in detentie bevinden, gaat er waarschijnlijk een zeer beperkte dreiging van hen uit voor Nederland en Nederlandse belangen in de regio. In het geval van een eventuele terugkeer kunnen mannen mogelijk een geweldsdreiging vormen. Net als in het geval van teruggekeerde vrouwen kunnen teruggekeerde mannen ook een niet-gewelddadige dreiging vormen, die zich bijvoorbeeld kan uiten in de verspreiding van propaganda of de ontwikkeling van jihadistische netwerken.

Dreiging Al Qa'ida richting Nederland nog altijd beperkt

De afgelopen jaren was de dreiging van kern-Al Qa'ida richting Europa of westerse doelwitten in het buitenland beperkt. Kern-Al Qa'ida was niet in staat tot het uitvoeren, plannen of aansturen van aanslagen in Europa vanuit het buitenland. Hooguit inspireerde het gedachtegoed van Al Qa'ida een enkeling tot het plegen van aanslagen. In verreweg de meeste gevallen waren

dergelijke eenlingen geïnspireerd door ISIS en niet door Al Qa'ida, zoals onlangs ook weer bleek bij de aanslagen in Arras en Brussel. Ook vanuit aan Al Qa'ida gelieerde organisaties in Azië en Afrika, zoals AQAS of Al Qa'ida in de Islamitische Maghreb (AQIM) ging er afgelopen jaren slechts een beperkte dreiging uit richting 5.1.2.e In hun geval richtte de dreiging zich vrijwel uitsluitend op westerse belangen in de omgeving van hun operatiegebieden in respectievelijk Jemen en de 5.1.2.e

Zwaartepunt jihadistisch geweld verschuift verder naar delen van Afrika

Al een paar jaar vindt het meeste jihadistische geweld niet in het Midden-Oosten plaats, maar in delen van Afrika. Vooral in Sahellanden als Niger, Mali en Burkina Faso worden steeds meer aanslagen gepleegd. Jihadisten duiken ook geregeld op in het noorden 5.1.2.e en Nigeria. Dit betekent niet dat er op korte termijn een terroristische dreiging tegen Nederland ontstaat. In tegenstelling tot de kernorganisatie van ISIS hebben de jihadistische groepen in de 5.1.2.e geen ambities geuit over de stichting van een wereldwijd kalifaat. Er zijn ook geen aanslagen gepleegd in 5.1.2.e die werden aangestuurd vanuit de 5.1.2.e Bovendien heeft het gebied niet dezelfde religieuze aantrekkingskracht als Syrië en Irak. De regionale jihadistische organisaties zitten niet verlegen om strijders en het is onwaarschijnlijk dat veel westerse jihadisten naar dit gebied zullen afreizen. Wel is er een toegenomen dreiging tegen Nederlanders die in de regio verblijven, onder wie militairen, en tegen Nederlandse bedrijven en organisaties die in de 5.1.2.e opereren.

Op de langere termijn kan er wellicht een ander dreigingsbeeld ontstaan als lokale jihadistische groeperingen, net als eerder in Afghanistan of Syrië en Irak, grondgebied weten te bezetten en een vrijhaven creëren in de 5.1.2.e of 5.1.2.e van Afrika. Hieruit zouden dan meer internationaal georiënteerde groepen aanslagen in 5.1.2.e kunnen voorbereiden, aansturen of laten plegen. Op 31 oktober hield de politie een 22-jarige man uit Helmond aan voor poging tot deelneming aan terroristische organisatie. De man stond op het punt om uit te reizen naar 5.1.2.e van Afrika om zich aan te sluiten bij ISIS.

De politie doet onderzoek nadat onbekenden graven, muren en de kapel van de Britse oorlogsbegraafplaats in Mierlo hebben beklad. Op de binnenmuur van de kapel is een groot hakenkruis te zien.

Hoofdstuk 2

Rechts-terrorisme en -extremisme

Er blijft een geweldsdreiging voortkomen vanuit de soms zeer jonge personen die actief zijn binnen een rechtsextremistisch onlinemilieu. Online delen zij berichten met een nazistische inhoud, verheerlijken geweld of roepen op tot het ontketenen van een rassenoorlog. Lang niet al deze jongeren radicaliseren vanuit ideologische overtuigingen richting geweld, een deel zoekt juist een geschikte ideologie bij hun bestaande geweldslust. Daarnaast bestaat de Nederlandse rechtsextremistische scene uit klassieke neonazi's, nationaalsocialisten, alt-right, identitaire groepen en volksnationalisten. Zij richten zich voornamelijk op de normalisering van hun rechtsextremistisch gedachtegoed en beschouwen geweld doorgaans als contraproductief, in ieder geval richting de buitenwereld. Wel houden zij zich uit oogpunt van 'zelfverdediging' wel bezig met gevechts- en survivaltrainingen en hebben interesse in wapens.

Rechts-terrorisme blijft voorstelbaar door online radicalisering

De geweldsdreiging van rechts-extremisme in Nederland is grotendeels ongewijzigd. De dreiging schuilt in de mogelijkheid dat een enkeling, die is geradicaliseerd binnen het rechts-extremistische onlinemilieu, overgaat tot geweld. Binnen dit milieu bevinden zich bijvoorbeeld aanhangers van het accelerationisme, die met terroristisch geweld een rassenoorlog willen bespoedigen om het huidige politieke bestel te kunnen vervangen door een witte ethnostaat. Dat personen uit dit online-milieu kunnen overgaan tot geweld bleek dit jaar opnieuw bij twee aanslagen in het Amerikaanse

5.1.2.e (mei, acht doden) en Florida (augustus, drie doden). In Duitsland en Engeland zijn in mei en juli jongvolwassen mannen veroordeeld voor het plannen van rechts-terroristische aanslagen. Concrete aanslagdreiging blijft echter een uitzondering, de meeste aanhoudingen van zulke rechts-extremisten in Europa zijn wegens online opruiing en het verspreiden van terroristische content. Ook in Nederland zijn dit jaar personen uit dit onlinemilieu aangehouden, op verdenking van een terroristisch misdrijf, het dreigen met een aanslag, rekrutering, haatzaaien, discriminatie en groepsbelediging.

In Nederland zijn waarschijnlijk een paar honderd personen actief in dit rechtsextremistische onlinemilieu, vaak gaat het om minderjarigen of jongvolwassenen. Velen van hen kennen een instabiele thuissituatie, problemen op school en psychosociale problemen. Bij een deel is tevens sprake van verslavingsproblematiek. De optelsom van problemen kan hen beïnvloedbaar maken, waardoor ze makkelijker door anderen binnen het onlinemilieu kunnen worden aangezet om extremistische activiteiten uit te voeren. Daarnaast kan een bestaande interesse in de Tweede Wereldoorlog en de verheerlijking van het nazisme een rol spelen bij hun radicalisering richting geweld. Wanneer rechtsextremistische uitingen voor deze jongeren steeds normaler worden, kan de stap naar nog extremere en gewelddadigere uitingen makkelijker worden gezet.

Een online kraamkamer van haat

Het *Terrorgram Collective* is een belangrijke bron voor rechtsextremisten en accelerationisten wereldwijd. Dit is een online netwerk van verschillende kanalen op de communicatie-app Telegram. Het onderscheidt zich van het bredere extreemrechtse milieu door de expliciete nadruk op terrorisme en geweld. Dit netwerk kent geen hiërarchie, het lidmaatschap is vrijwillig en vrijblijvend. Via *Terrorgram* worden aanhangers aangemoedigd om specifieke nazistische boeken te lezen, zoals *Mein Kampf*, *Siege* en *The Turner Diaries*, en worden eigen publicaties verspreid, zoals *Militant Accelerationism* en *The Hard Reset*. Via dergelijke publicaties wordt geweld aangemoedigd en ideologisch gerechtvaardigd en worden handleidingen verspreid voor het maken van bommen en saboteren van vitale infrastructuur. Ook worden rechtsextremistische terroristen verheerlijkt. Door dit alles te verpakken in een esthetisch aantrekkelijke stijl en *memes* wordt terroristisch geweld onder rechtsextremisten genormaliseerd. Veel content bevat geen extremistische logo's of slogans, waardoor het gemakkelijk verspreid kan worden op mainstream onlineplatforms om zo een groter publiek te bereiken.

Bij een groot deel van de content op *Terrorgram* ligt de nadruk meer op stijl en presentatie van afbeeldingen dan op de ideologische drijfveren. Het netwerk is hierdoor aantrekkelijk voor jongeren die niet op zoek zijn naar ideologische verdieping, maar juist een uitlaatklep willen voor bestaande geweldsfantasieën. Een deel van de jonge Nederlandse rechtsextremisten binnen dit onlinemilieu verdiept zich nog wel in accelerationistische literatuur, maar dit wordt minder vanzelfsprekend. Online wordt veelvuldig gefantaseerd over het vermoorden van personen met een andere etnische of culturele achtergrond, of seksuele voorkeur. Zo laten deze rechtsextremisten zich online opruiend uit tegen groepen die ze lijken tegen te komen in de echte wereld, zoals moslims of lhbtq+'ers. Dergelijke uitingen worden met name gedaan op Telegram, maar ook op TikTok, in groepschats van Instagram en in mindere mate op Discord.

De fascinatie voor geweldsdaaden gaat verder dan alleen beeldmateriaal van eerdere rechts-terroristische aanslagen. Het kan gaan om gewelddadig en bloederig beeldmateriaal van jihadistische onthoofdingen, massamoordenaars, *school shootings*, satanisme, executies, verminkingen en seksueel geweld. Er is specifiek belangstelling voor schietpartijen op scholen en sommigen dreigen met het uitvoeren van een dergelijke daad. Zulke fascinaties stompen minderjarigen en jongvolwassenen af, waardoor het gedeelde geweld steeds heftiger moet en de afstand tot de samenleving toeneemt. Dit verlaagt mogelijk de drempel om zelf een aanslag te willen plegen, zeker omdat het plegen van aanslagen en kopieergedrag binnen het onlinemilieu actief worden gestimuleerd.

Schietpartij Rotterdam niet ingegeven door extremistisch motief

Op 28 september schoot een 32-jarige man in Rotterdam drie mensen dood in een huis en het Erasmus Medisch Centrum. De verdachte van de schietpartij was een arts-in-opleiding bij het ziekenhuis. Tijdens een eerdere aanhouding voor dierenmishandeling zijn geweldsvideo's en nazisymbolen aangetroffen op zijn telefoon. Toch is de schietpartij geen terrorisme en lijkt het ook niet te zijn ingegeven door een (rechts)extremistisch motief. Onderzoek moet uitwijzen welke motieven ten grondslag lagen aan het incident.

Rechtsextremisten actief in weerbaarheidstrainingen

De Nederlandse rechtsextremistische scene bestaat verder uit klassieke neonazi's, nationaalsocialisten, alt-right, identitaire groepen en volksnationalisten. Hun focus ligt momenteel voornamelijk op het normaliseren van hun rechtsextremistische gedachtegoed inclusief de omvolkingstheorie.¹ Het gebruik van geweld wordt door deze rechtsextremisten als contraproductief beschouwd, in ieder geval richting de buitenwereld.

Kleine rechtsextremistische groepjes in Nederland organiseren al enige jaren gevechts- en survivaltrainingen. Zij doen dit om de fysieke en mentale gezondheid te verbeteren, voor een hogere weerbaarheid van het 'blanke ras' en als bescherming tegen hun vermeende vijanden. Vanaf eind 2020 zijn in de Verenigde Staten, Canada en Europa rechtsextremistische 'Active Clubs' ontstaan. Onder die naam bestonden in Nederland al jaren gewone trainings- en sportscholen, zonder banden met rechtsextremisten. De rechtsextremistische clubs zijn anders. In het buitenland vormen sommige clubs milities die geactiveerd kunnen worden voor gewelddadige acties wanneer dat nodig wordt geacht. Zij vormen online een transnationaal netwerk, waarbinnen de groepen met

¹ Volgens de omvolkingstheorie willen bepaalde groepen, vaak 'de Joden' of 'de linkse elite', op planmatige wijze de bevolkingssamenstelling van Westerse landen veranderen, door witte mensen doelbewust te vervangen door mensen met een andere culturele of etnische achtergrond. Ook worden progressieve waarden die betrekking hebben op zaken die samenhangen met geboortecijfers en bevolkingsomvang binnen de omvolkingstheorie geplaatst. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om abortus, euthanasie, gezinsvorming, feminisme en lhbtq+-rechten.

elkaar communiceren, elkaar aanmoedigen en afspreken voor gezamenlijke evenementen. Dergelijke rechtsextremistische Active Clubs zijn in Nederland vooralsnog een marginaal en slecht georganiseerd verschijnsel, met een enkele groep onder die naam en een handvol actieve leden binnen het online netwerk. In Europa worden door rechts-extremistische Active Clubs soms internationale gevechtsevenementen georganiseerd.

Tegelijkertijd zijn er soortgelijke Nederlandse rechts-extremistische groepen die hetzelfde streven hebben als Active Clubs, maar buiten het transnationale netwerk vallen. Deze groepen zijn samen met de Nederlandse Active Club bezig om een nationaal netwerk op te bouwen en organiseren soms gezamenlijke trainingen. Het aantal deelnemers is vaak beperkt van enkele personen tot enige tientallen. Op sociale media heeft deze club ruim duizend volgers. Dergelijke groepen rekruteren en indoctrineren jonge, witte mannen door ogenschijnlijk alleen sportactiviteiten te organiseren. Aanhangers zijn naar buiten toe doorgaans niet herkenbaar als rechtsextremistisch. Openlijk benadrukken ze het belang van vechtsporten, masculiniteit, gezond leven, fysieke bijeenkomsten en broederschap. Onder de oppervlakte bieden de groepen echter een platform voor rechtsextremistisch gedachtegoed. Er wordt een wereldbeeld uitgedragen dat draait om de omvolkingstheorie, het voortbestaan van het 'blanke ras' en de voorbereiding op een vermeende aanstaande rassenoorlog. In tegenstelling tot rechtsextremistische groepjes in het verleden zoeken ze actief de samenwerking met andere groepen.

In Nederland zijn de weerbaarheidstrainingen tot nu toe defensief van aard en worden met name geschaard onder 'zelfverdediging'; het gebruik van geweld richting anderen wordt niet actief nagestreefd. Vanuit dezelfde gedachte van zelfverdediging blijven sommige rechtsextremisten interesse hebben in de aanschaf van (vuur)wapens.

Normalisering (rechts-)extremistisch gedachtegoed kan bijdragen aan geweld

De normalisering van extremistisch gedachtegoed kan leiden tot een toenemende intolerantie jegens instituten en andere groepen in de samenleving, waardoor geweld tegen deze groepen sneller wordt geaccepteerd. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat er een correlatie bestaat tussen blootstelling aan online haatuitingen over minderheidsgroepen, negatieve beeldvorming, minder tolerantie jegens deze groepen en uiteindelijk mogelijk geweld.

Antisemitisme en de online haat richting lhbtq+'ers neemt in Nederland de laatste jaren toe. Dit laatste is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan extreemrechts en de anti-institutionele beweging, maar komt ook van ultraconservatieve en strengreligieuze personen. Zij hebben met elkaar gemeen dat ze traditionele normen en waarden willen beschermen door zich te verzetten tegen progressief gedachtegoed, dat vaak wordt weggezet als een opgedrongen 'woke'-agenda. Vanuit dergelijke groepen worden zorgen geuit over de invloed van 'woke' op de samenleving, het overheidsbeleid en het voortbestaan van Nederlandse tradities, cultuur en identiteit. Deze uit de Verenigde Staten overgewaaid ontwikkeling gaat gepaard met waarschuwingen tegen pedofilie en de vermeende seksualisering van kinderen, die met name zijn gericht tegen lhbtq+. Rechtsextremisten halen tevens de omvolkingstheorie aan, omdat lhbtq+ en 'woke' de voorplanting van het 'blanke ras' zouden belemmeren.

Op 6 september werd een 41-jarige man aangehouden op het Mediapark in Hilversum. Hij had een vuurwapen en mes bij zich en wilde naar eigen zeggen een televisiepresentator vermoorden. De man was bekeerd tot de islam en gaf online uiting aan complottheorieën over 'woke', 'extreemlinks' en 'lhbtq-indoctrinatie'. Daarnaast vinden in Nederland geregeld openlijke geweldplegingen plaats tegen lhbtq+'ers en -symbolen. Specifiek zijn het aantal meldingen van discriminatie, belaging en mishandelingen van transgender personen in 2022 verdubbeld ten opzichte van het vorige jaar. De beweegredenen achter zulk geweld worden niet geregistreerd. Voor een deel kan de toename te wijten zijn aan een grotere meldingsbereidheid, maar een relatie met online haat en afbrokkelende tolerantie liggen ook voor de hand.

Binnen de anti-institutionele beweging schuilt de dreiging met name in de ondermijning van de democratische rechtsorde.

Hoofdstuk 3

Anti-institutioneel extremisme

Anti-institutioneel extremisten blijven hun ‘kwaadaardig-elite-narratief’ uitdragen over een internationaal opererende elite die er op uit zou zijn om de bevolking te onderdrukken, tot slaaf te maken of zelfs te vermoorden. Daarnaast vormen zelfverklaarde soevereinen een prominente groep binnen de anti-institutionele beweging. Zij ontkennen de legitimiteit van de overheid en verklaren zichzelf onafhankelijk van de Nederlandse staat. In beide gevallen schuilt de dreiging met name in de ondermijning van de democratische rechtsorde. Wel bestaan er zorgen om kleine delen van zowel de anti-institutionele beweging in den brede als de zelfverklaarde soevereinen, waarbinnen wordt nagedacht over de vraag wanneer geweld mag worden toegepast of voorbereidingen worden getroffen op een gewelddadige confrontatie met de overheid.

Geweld vanuit kwaadaardig-elite-narratief voorstelbaar

Volgens het kwaadaardig-elite-narratief verkeert de bevolking in staat van oorlog met een vermeende elite. Dit narratief wordt gevoed door complottheorieën over actuele gebeurtenissen, waardoor aanhangers hun denkbelden keer op keer bevestigd zien. Binnen het narratief zijn verschillende subnarratieven te onderscheiden die bijdragen aan intolerantie en mogelijk geweldplegingen richting delen van de bevolking. Een elite met kwade bedoelingen komt in elk van die narratieven terug, maar het varieert wie precies tot die elite gerekend worden en wat die elite precies doet. Er is bijvoorbeeld een subnarratief waarin de elite zich schuldig zou maken aan

kinderhandel en satanisch kindermisbruik. Er zijn verschillende subnarratieven waarin de bescherming van traditionele waarden en normen centraal staat. Zo zou de vermeende elite haar macht zeker willen stellen door 'woke'-gedachtegoed aan de bevolking op te dringen over zaken als abortus, klimaatverandering, immigratie en lhbtq+-rechten. In enkele spirituele subnarratieven staat een existentiële strijd tussen goed en kwaad centraal of verzet tegen de moderne geneeskunde. Volgens één van deze narratieven is de elite 'bezeten door Satan' en in een ander wordt zij geassocieerd met controle over gezondheid en voeding. Ten slotte is er een rechtsextremistisch subnarratief, waarin de elite Joods of politiek links is en de omvolkingstheorie centraal staat.

De dreiging die uitgaat van deze beweging schuilt met name in de ondermijning van de democratische rechtsorde. De geweldsdreiging vanuit anti-institutioneel extremisme blijft over het algemeen beperkt. Wel draagt het narratief bij aan een sfeer van bedreiging, intimidatie en intolerantie. Net als bij een deel van de rechtsextremisten ligt de potentie voor geweld besloten in de vijandbeelden die worden geschetst. Door een irrealistisch en angstaanjagend beeld te verspreiden van een kwaadaardige elite, dragen zij gezamenlijk bij aan een klimaat waarin personen of kleine samenwerkingsverbanden geïnspireerd kunnen raken om geweld te gebruiken. Hoewel er meestal niet expliciet wordt opgeroepen tot geweld, kunnen sommigen vanwege het geschetste vijandbeeld de conclusie trekken dat gewelddadig verzet de enige optie is. Demoniseren, dehumaniseren en het gebruik van termen als 'onderdrukking', 'genocide', 'tribunalen', 'heilige oorlog' en 'existentiële strijd' kunnen bijdragen aan deze conclusie.

Kleine minderheid zelfverkleerde soevereinen geweldsbereid

Zelfverkleerde soevereinen vormen een prominente groep binnen de anti-institutionele beweging. Zij ontkennen de legitimiteit van de overheid en verklaren zichzelf onafhankelijk van de Nederlandse staat. De aanhang van de soevereinenbeweging wordt geschat op ongeveer tienduizend personen. De belangstelling voor en de aanhang van de beweging lijken toe te nemen. Van verreweg de meeste soevereinen gaat geen geweldsdreiging uit, zij streven naar een autonoom of zelfvoorzienend leven.

Dit ligt anders bij een kleine maar radicale minderheid van de soevereinenbeweging, die streeft naar een vervanging van het huidige rechtssysteem door hun eigen wetten, handhaving, rechtspraak en volkstribunalen. Zij dagen de overheid uit en zoeken daarbij soms de confrontatie. Dit is tot op heden niet met geweld, maar er wordt wel nagedacht over de vraag wanneer geweld mag worden toegepast. Zo pleiten sommigen ervoor dat eigen handhavers ('sheriffs') vuurwapens mogen gebruiken om zichzelf te verdedigen en aanhoudingen te verrichten. In februari zijn bij een zelfbenoemde sheriff in Nederland een vuurwapen en munitie aangetroffen. Ook wordt er gesproken over grootschalige burgerarrestaties van politici en politieambtenaren. De omvang van deze minderheid is lastig in te schatten, mogelijk gaat het om enkele honderden aanhangers. Een kleiner deel keurt het gebruik van geweld goed en propageert wapenbezit. Het risico bestaat dat aanhangers zich gaan richten op militievorming en eigenrichting. Wanneer hun organisatiekracht toeneemt, neemt de geweldsdreiging waarschijnlijk ook toe.

Tot slot bereiden sommige van de zelfverklaarde soevereinen in Nederland zich voor op een gewelddadige confrontatie met de overheid. Deze voorbereidingen zijn defensief van aard: men zoekt de confrontatie zelf niet op en verwacht dat de overheid deze zal initiëren. Zij proberen onder meer aan (vuur)wapens te komen en volgen schietlessen en gevechtstrainingen. In september is een zelfverklaard soevereine ex-militair veroordeeld tot achttien maanden gevangenisstraf, omdat hij geprobeerd heeft vuurwapens en munitie te kopen. Er is niet gebleken dat hij concrete plannen had met de wapens.

Online propaganda, netwerken en contacten zijn een relatief grotere rol gaan spelen. Een recente trend binnen het jihadisme is het gebruik van Snapchat, om mogelijk vatbare jongeren daarvandaan door te verwijzen naar versleutelde communicatiekanalen als Telegram.

Themahoofdstuk

Veranderende dreiging door online radicalisering

Met name bij jihadisme en rechts-extremisme zijn online propaganda, netwerken en contacten in de laatste jaren een relatief grotere rol gaan spelen. In dit DTN worden verschillende Nederlandse voorbeelden genoemd van jonge jihadisten en rechtsextremisten die dit jaar zijn gearresteerd, nadat ze online waren geradicaliseerd. Elders in Europa zijn meerdere online geradicaliseerde personen gearresteerd op verdenking van het voorbereiden van een aanslag en voor misdrijven als online opruiing en de verspreiding van terroristische content (zie Bijlage 1: Overzicht van terroristische aanslagen en arrestaties wegens aanslagplanning).

Online radicalisering is niet nieuw, maar wel aan verandering onderhevig. Voortbordurend op eerdere trends als radicalisering via sociale mediaplatforms, communiceren extremisten sinds enkele jaren meer op heimelijke en versleutelde chats met gelijkgestemden van over de hele wereld. Lidmaatschap van terroristische organisaties wordt daardoor minder belangrijk dan de online verspreiding van extremistisch gedachtegoed. Wel kunnen zulke organisaties en andere extremistische aanjagers – net als overigens statelijke actoren via de verspreiding van desinformatie – mensen inspireren tot het plegen van geweld. Hierbij gaat een eclectisch geheel van extremistische denkbeelden en geweldsfantasieën geregeld samen met complottheorieën en psychische of psychosociale problemen. Het wordt bovendien gangbaarder om niet meer alleen propaganda te ontvangen, maar ook zelf te produceren en zo bij te dragen aan de radicalisering van anderen.

Personen die voornamelijk online radicaliseren zijn vaak erg jong of zelfs minderjarig en kunnen deel uitmaken van een netwerk waarvan de leden relatief ver uit elkaar of zelfs in een ander land

wonen. Soms raken ze in zeer korte tijd overtuigd van terroristisch gedachtegoed, een extremistische ideologie, complottheorieën of een combinatie van deze drie.

Extremisten zetten in op online radicalisering

Het overgrote deel van de radicalisering vindt momenteel online plaats. Chatapplicaties, gamingplatforms en sociale media spelen een faciliterende en aanjagende rol, in het bijzonder wanneer contentmoderatie in gebreke blijft. Zowel jihadistische als rechtsextremistische groepen gebruiken het internet actief voor de werving van minderjarigen. De genoemde jonge acceleratiönisten en vergelijkbare rechtsextremisten zijn vrijwel uitsluitend online actief en ISIS benut het gebrekkige toezicht in de online gamesector om hun desinformatie en propaganda te verspreiden. Op het gameplatform Roblox konden nazistische gebruikers bijvoorbeeld lhbtqi+-symbolen aanvallen en specifiek voor Nederland is aldaar een spel ontdekt, waarin men als ISIS-terrorist politieagenten kon aanvallen.

De onlinewereld kan niet worden losgezien van de offline realiteit. Een instabiele thuissituatie, problemen op school, psychische en psychosociale problemen of criminaliteit werken door in onlinegedrag. Dergelijke ervaringen kunnen personen ontvankelijker maken voor extremistische boodschappen en gedragingen. Niet iedereen is dan ook even ontvankelijk voor extremistisch gedachtegoed en lang niet iedereen die daarvoor ontvankelijk is, zet uiteindelijk de stap naar geweld. Deze ontvankelijkheid werkt door in online aanbevelingsalgoritmes. Recente onderzoeken laten zien dat alle sociale mediaplatformen de zichtbaarheid van extremistische content versterken naar gebruikers die daadwerkelijk interesse in dergelijke berichten tonen. Deze personen zijn bijvoorbeeld geabonneerd op extremistische kanalen of volgden hier doelbewust externe links naar. Dat is anders dan de veronderstelling dat mensen alleen door algoritmes en aanbevelingen radicaliseren: personen die er minder ontvankelijk voor waren kregen weinig aanbevelingen voor extremistische kanalen en wanneer ze dit wel kregen, klikten ze er zelden op.

Leeftijdsverschillen op internet geen obstakel

Het internet kent weinig obstakels voor radicalisering. Waar in de fysieke wereld een te groot leeftijdsverschil de sociale interactie bemoeilijkt, is deze leeftijdsbarrière online veel minder groot. Op sociale media kunnen jongeren veel eerder in aanraking komen met terroristische propaganda en zelfs deel gaan uitmaken van online extremistische en terroristische netwerken. Inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de politie signaleren dan ook dat het percentage jonge terrorismeverdachten steeds groter wordt. De Nederlandse politie maakte in 2020 melding van het feit dat de voorgaande jaren zeer jonge personen, onder wie minderjarigen, zijn aangehouden op verdenking van het verspreiden van terroristische propaganda en het beheer van socialemediakanalen. Europol signaleerde in 2022 dat ronselaars en hun doelgroep steeds jonger zijn. In Frankrijk neemt het aantal minderjarige terrorismeverdachten sinds enkele jaren toe en in het Verenigd Koninkrijk is inmiddels twintig procent van alle gearresteerde verdachten van extremisme en terrorisme minderjarig, vijf keer meer dan in 2019. Dit betreft voor een belangrijk deel online opvoeding en de verspreiding van geweldspropaganda door rechts-extremisten jihadististen.

Vanaf 2020 zijn er in Europa tientallen tieners aangehouden op verdenking van het voorbereiden van een terroristische aanslag. Sinds mei 2023 zijn verschillende jonge jihadisten en rechtsextremisten gearresteerd of veroordeeld voor mogelijke aanslagplanning in Nederland, België, Duitsland, ^{5.1.2.e} Oostenrijk en Polen. Slechts tweemaal slaagden tieners er binnen Europa in om hun plan ook daadwerkelijk uit te voeren. De bekendste is de destijds 18-jarige jongen, die in 2020 ^{5.1.2.e} leraar ^{5.1.2.e} op straat onthoofde na een online lastercampagne over blasfemie. In oktober 2022 pleegde een toen 19-jarige jongen een aanslag op een lhbtq+-bar in de Slowaakse hoofdstad Bratislava, nadat hij was geradicaliseerd binnen het rechtsextremistische onlinemilieu.

Het merendeel van de aanslagplannen van online geradicaliseerde jongeren wordt onderkend of mislukt. Gedeeltelijk komt dit doordat er door het gebruik van het internet voor het delen van terroristische plannen of content een grotere kans bestaat op detectie en uiteindelijk aanhoudingen. Het is mogelijk ook een gevolg van de jonge leeftijd. Kinderen zijn vaak minder goed in staat een aanslag van enige complexiteit voor te bereiden en beschikken doorgaans niet over de financiën om professionele aanslagmiddelen aan te schaffen. Ook lijkt het minder eenvoudig voor jihadisten en rechtsextremisten die geen fysiek contact onderhouden om, al dan niet in groepsverband, een concrete aanslag uit te voeren. Terwijl met name jongeren online terroristische content verspreiden, zijn de daadwerkelijke aanslagplegers in Europa gemiddeld een stuk ouder. Tegelijkertijd blijft het heel lastig om te voorspellen wie er uiteindelijk overgaat tot geweld.

Fysieke afstand vormt geen belemmering

Daarnaast kent het internet ook geen afstandsbarrières. Fysieke extremistische netwerken bevinden zich doorgaans in bepaalde steden of wijken: de zogenoemde radicaliseringshaarden. Wie op aanzienlijke afstand woont van deze extremistische netwerken zal minder snel in contact komen met extremistisch gedachtegoed of onderdeel worden van een fysiek extremistisch netwerk. ^{5.1.2.e} -vendien is het vanaf een afstand lastiger om intensieve contacten met een netwerk te onderhouden. Online speelt afstand echter geen rol en is altijd een medestander te vinden. Ideologisch gelijkgestemden kunnen zo een netwerk vormen en elkaar stimuleren tot het plegen van een aanslag, ook al wonen ze aan de andere kant van de wereld. Zo stond de minderjarige scholier die in mei in Frankrijk werd opgepakt op verdenking van het voorbereiden van een jihadistische aanslag online in contact met andere jonge geradicaliseerden door heel Europa. De aanslagpleger in Bratislava praatte voorafgaand aan en direct na zijn aanslag via Twitter en 4Chan met medestanders over de hele wereld, zoals inmiddels gebruikelijk binnen het rechtsextremistisch onlinemilieu.

Verder is het opvallend dat de aangehouden Nederlanders uit onder andere Deventer geïnteresseerd zouden zijn in het plegen van een aanslag in België. Door online contacten kunnen ook nationale grenzen voor aanslagdoelwitten vervagen. Wel is het zo dat een klassieke aanslag nog altijd fysiek moet worden voorbereid en uitgevoerd. Een te grote afstand tussen aanslagpleger en doelwit blijft in die zin onpraktisch. Daarnaast blijven ook online barrières bestaan, zoals bijvoorbeeld taal. Nederlandse jihadisten vinden daardoor moeilijk aansluiting bij Arabischtalige netwerken en zijn voornamelijk actief in Engelstalige online-kanalen. Ook de onlinegeneratie rechtsextremisten brengt een groot deel van hun tijd door op Engelstalige kanalen.

Radicalisering kan binnen enkele weken plaatsvinden

Tenslotte kan een radicaliseringsproces zich online snel voltrekken, wat tijdige onderkenning en preventief ingrijpen bemoeilijkt. Dit is niet nieuw, ook personen die zo'n tien jaar geleden naar ISIS in Syrië reisden radicaliseerden soms in enkele weken. Personen die er mede door psychische of psychosociale problemen, een instabiele thuissituatie, problemen op school of werk, problematisch drank- en drugsgebruik of crimineel gedrag ontvankelijk voor zijn, vinden op het internet gemakkelijk de weg naar extremistisch gedachtegoed. Online groepsgesprekken zijn vanwege de anonimiteit veelal extremer dan in de fysieke wereld, waarbij nieuwkomers in onlinegroepen zich snel conformeren naar de heersende groepsmores, zonder zich te beseffen dat sommige uitspraken voortkomen uit overdrijvingen of stoerdoenerij. Overigens hoeft dit niet te betekenen dat radicaal gedachtegoed ook wordt omgezet naar gewelddadig gedrag.

Rekruteerders en aanjagers komen via sociale media en online chatkanalen bij videogames bovendien relatief snel en eenvoudig in contact met jongeren. Op sociale media met beperkte contentmoderatie als TikTok, kunnen kinderen worden geconfronteerd met extremistische video's. Een recente trend binnen het jihadisme is het gebruik van Snapchat, om mogelijk vatbare jongeren daarvandaan door te verwijzen naar versleutelde communicatiekanalen als Telegram. Wanneer zij doorklikken, belanden zij mogelijk in een extremismefuik waar zij alleen nog maar berichten zien die hun extremistische overtuigingen bevestigen en aanwakkeren. Online worden deze jongeren vervolgens onafgebroken blootgesteld aan extremistische en terroristische content en gaan deel uitmaken van netwerken die elkaar voortdurend blijven voeden met terroristische ideeën. Zo kan hun radicaliseringsproces zich in korte tijd voltrekken.

Bijlage

Overzicht van terroristische aanslagen en arrestaties wegens aanslagplanning

Het onderstaande biedt een overzicht van de belangrijkste terroristische aanslagen en arrestaties wegens aanslagplanning in Europa tussen begin mei en 5 december 2023. Veroordelingen voor dergelijke delicten zijn niet meegenomen in het overzicht, omdat deze raken aan eerdere arrestaties in het verleden en niet tekenend hoeven te zijn voor het actuele dreigingsbeeld.

Mei 2023

- **4 mei: Nederland, België.** Een minderjarige ISIS-aanhanger is in Nederland opgepakt die verdacht wordt van betrokkenheid bij een mogelijk aanslagplan. In hetzelfde kader zijn zeven personen opgepakt in Vlaanderen.
- **30 mei: Italië.** Een minderjarige ISIS-aanhanger is aangehouden op verdenking van het voorbereiden van een aanslag.

Juni 2023

- **6 juni: Nederland.** Een man uit Deventer is aangehouden wegens zijn contacten met de groep in België en Nederland die op 4 mei zijn aangehouden.
- **14 juni: Hongarije.** Een Noorse man is in Boedapest aangehouden na het online dreigen met een groot-schalige aanslag; hij dreigde met aanvallen op vliegvelden en treinstations uit rechtsextremistisch motief.
- **16 juni: Frankrijk.** Een 21-jarige ISIS-aanhanger is aangehouden omdat hij samen met een minderjarige, die reeds op 5 maart was aangehouden, mogelijk een mesaanval wilde plegen in kerken of op 'vijanden van de islam'.
- **16 juni: Polen.** Een 18-jarige ISIS-aanhanger is opgepakt op verdenking van het voorbereiden van een zelfmoordaanslag op overheidsgebouwen.
- **17 juni: Oostenrijk.** Drie ISIS-aanhangers, waarvan twee minderjarig, zijn aangehouden in verband met een aanslagplan gericht op de Pride Parade in Wenen. De groep had contact met een Belgische medestander.

Juli 2023

- **6 juli: Nederland en Duitsland.** In Breda en Eindhoven zijn een 29-jarige man en een 31-jarige vrouw aangehouden op verdenking van voorbereidingshandelingen voor een terroristisch misdrijf. In hetzelfde onderzoek werden in Duitsland zeven personen opgepakt. Het netwerk is verbonden aan ISKP.
- **20 juli: Finland.** De Finse politie heeft vier mannen aangehouden op verdenking van het beramen van rechts-terroristische aanslagen op migranten, politieke tegenstanders en kritieke infrastructuur. De mannen trainden om zelfgemaakte 3D-geprinte wapens te gebruiken.

Augustus 2023

- **7 augustus: Bosnië.** Een 43-jarige ISIS-aanhanger is aangehouden op verdenking van het voorbereiden van een aanslag op islamitische geleerden, die zich negatief uitspreken over militante activiteiten van andere moslims.

September 2023

- **6 september: Nederland.** Een 41-jarige man is gearresteerd op verdenking van voorbereidingshandelingen voor moord, het bezit van een vuurwapen en bedreiging. Hij was voornemens een televisiepresenterator te vermoorden uit een combinatie van psychosociale problemen, complot-denken en rechtsextremistisch en radicaal-islamitisch gedachtegoed.
- **17 september: Oostenrijk.** Een 16-jarige jongen is gearresteerd op verdenking van het voorbereiden van een jihadistische aanslag. Online geïnspireerd door ISIS wilde hij met een mes voorbijgangers op het centraal station van Wenen aanvallen tot hij door de politie werd doodgeschoten. Hij zag er op het laatste moment vanaf.

Oktober 2023

- **13 oktober: Frankrijk.** Een 20-jarige man stak een leraar dood op een school in Arras. De dader had kort voor zijn gewelddaad in een video trouw gezworen aan ISIS.
- **15 oktober: Engeland.** Een 44-jarige man uit Marokko stak twee personen neer in Hartlepool, waarna één overleed aan de verwondingen. De Britse veiligheidsdienst beschouwt het incident als een islamitisch extremistische aanslag.
- **16 oktober: België.** Een 45-jarige Tunesiër heeft in Brussel met een automatisch wapen twee Zweedse voetbalsupporters gedood. Een andere persoon raakte ernstig gewond. In een video zegt de man te handelen voor ISIS en namens alle moslims wraak te hebben genomen op de koran-schendingen in Zweden.
- **24 oktober: Duitsland.** Een 29-jarige man uit Duisburg is gearresteerd op verdenking van het met een vrachtwagen willen inrijden op een pro-Israël-demonstratie. De man is eerder veroordeeld omdat hij zich in Syrië bij ISIS had aangesloten.

November 2023

- **9 november: België.** Als onderdeel van een gecoördineerde politieactie in zes Europese landen is een 23-jarige man opgepakt op verdenking van het voorbereiden van het plegen van terroristische aanslagen. De man zou een leidende rol spelen in een internationaal en online accelerationistisch netwerk.
- **16 november: Duitsland.** Een 18-jarige rechts-extremist is aangehouden voor het voorbereiden van een terroristische aanslag, nadat hij online herhaaldelijk dreigde mensen te willen doden. Bij een huiszoeking zijn wapens en munitie aangetroffen.
- **28 november: Duitsland.** Twee tieners zijn aangehouden op verdenking van het beramen van een aanslag op een synagoge of kerstmarkt. Het is nog niet duidelijk in hoeverre echt voorbereidingen zijn getroffen voor het plegen van de aanslag.

December 2023

- **1 december: Duitsland.** Een 20-jarige ISIS-aanhanger is aangehouden nadat hij online aankondigde met een mes een aanslag te willen plegen op bezoekers van een kerstmarkt.
- **2 december: Frankrijk.** In Parijs viel een 26-jarige man drie mensen aan met een mes en hamer, waarbij één persoon is overleden. De man was geïnspireerd door ISIS, de Gaza-oorlog vormde mogelijk een trigger.

Uitgave

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding
en Veiligheid (NCTV)
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Turfmarkt 147, 2511 DP Den Haag

5.1.2.e

Meer informatie

www.nctv.nl
info@nctv.minjenv.nl
[@nctv_nl](https://twitter.com/nctv_nl)

december 2023

4

Dreigningsniveau verhoogd naar 4 (substantieel) van de 5. De kans op een aanslag is reëel.

De voorstelbaarheid van een aanslag tegen Nederland is dermate toegenomen dat de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) het dreigningsniveau heeft verhoogd van 3 naar 4. Door het opgelaaide conflict in Israël en de Palestijnse gebieden, koranschendingen in verschillende Europese landen en de oproepen tot aanslagen van terroristische organisaties is de dreiging vanuit het jihadisme toegenomen.

Rechts-terrorisme. De terroristische dreiging vanuit het accelerationisme blijft in stand.

De mogelijkheid blijft bestaan dat een minderjarige of jongvolwassene die is geradicaliseerd binnen het rechtsextremistische onlinemilieu geweld gaat gebruiken. Niet al deze jongeren radicaliseren vanuit een ideologie als het nazisme richting geweld, een deel van hen zoekt juist een geschikte ideologie bij al bestaande geweldsfantasieën.

Grotere kans op aanslagen. De terroristische dreiging is hoger dan in voorgaande jaren.

In het vorige Dreigningsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) werd al een toegenomen terroristische dreiging geschetst. Aanslagen in andere Europese landen en een aantal arrestaties van verdachten die de intentie hadden om uit jihadistisch motief een aanslag te plegen zijn hier voorbeelden van. Het is voorstelbaar dat Nederlandse jihadistische of andere radicaalislamitische personen geweld gebruiken. Daarnaast is de dreiging vanuit het rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme onverminderd aanwezig.

Dreigningsbeeld Terrorisme Nederland December 2023

Online radicalisering. Veranderende dreiging door online radicalisering.

Extremisten spelen in op de online wereld die een steeds prominere plek in het dagelijks leven van mensen inneemt, waardoor de radicalisering van jonge jihadistische en rechtsextremisten nu grotendeels online plaatsvindt. Extremisten gebruiken het internet voor de verspreiding van propaganda, netwerkvorming en het vinden van nieuwe contacten. Ook de online haat richting Joden en lhbtq+ers neemt in Nederland toe.

Jihadistische dreiging tegen Europa. De dreiging van ISIS-netwerken blijft.

Eerder dit jaar troffen jihadistische organisaties voorbereidingen om in Europa terroristische aanslagen te plegen. Door arrestaties in verschillende landen, waaronder Nederland, zijn in 2023 waarschijnlijk aanslagen voorkomen. Door de arrestaties is de dreiging van transnationale terroristische netwerken op korte termijn afgenomen, maar deze blijft hoger dan in voorgaande jaren.

Anti-institutioneel extremisme. Geweldsbereidheid bij kleine minderheid.

Van de anti-institutionele beweging in het algemeen en zelfverklaarde soevereinen gaat geen geweldsdreiging uit. Door kleine minderheden wordt echter nagedacht over de vraag wanneer geweld mag worden toegepast of worden voorbereidingen getroffen op een gewelddadige confrontatie met de overheid.

Van: Top, Gerhard van den
Verzonden: dinsdag 12 december 2023 21:52
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Fwd: EMBARGO tot 12 december 16:00 uur - DTN december 2023
Bijlagen: Brief burgemeesters Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland december 2023.pdf; Infographic DTN december 2023.pdf; DTN december 2023.pdf

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: NCC - NCTV
Datum: 12 december 2023 om 15:37:07 CET
Onderwerp: EMBARGO tot 12 december 16:00 uur - DTN december 2023

Geachte heer/mevrouw,
Bijgesloten brief is bestemd voor de burgemeester van uw gemeente. Bij vragen of opmerkingen, contactgegevens staan in de bijgesloten brief. Daarnaast bijgesloten het DTN december 2023 en de infographic over het DTN.

Met vriendelijke groet,

Nationaal Crisiscentrum (NCC)
Ministerie van Justitie en Veiligheid

.....
Turfmarkt 147 | 2511DP | Den Haag |
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag |
.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

CONCEPTAGENDA

Naam overleg : Adviescollege Veiligheid
Datum : 27 maart 2024
Tijdstip : 9-10.30 uur
Locatie : Collegekamer Stadskantoor Utrecht, 21^e verdieping

Nr	Agendapunt	Toelichting/bijlage	Doel
1.	Opening en mededelingen		Informereren
4.1.4			
	5.1.2.e		
4.1.4			

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

- **Verkenning Maatschappelijke Onrust.**

In het district zijn we in gesprek om van een Fenomeenanalyse Radicalisering en Extremisme mogelijk naar Verkenning Maatschappelijke Onrust te gaan. De portefeuillehouders Radicalisering en MO moeten hier nog een besluit over nemen. De fenomeenanalyse was bedoeld om inzicht te krijgen in trends binnen radicalisering en extremisme, vooral in relatie tot het online landschap en om aanbevelingen te doen voor lokale en districtelijke aanpakken. De voorgestelde verkenning van maatschappelijke onrust richt zich daarentegen op het in kaart brengen van breder maatschappelijk ongenoegen en het opbouwen van contact en begrip voor de achterliggende oorzaken van deze ontevredenheid, wat kan bijdragen aan een proactieve en preventieve aanpak.

4.1.4

8. Rondvraag en Sluiting

10.30 uur

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 26 maart 2024 14:06
Aan: Top, Gerhard van den; 5.1.2.e
Onderwerp: Annotatie AVC
Bijlagen: Annotatie ACV 27 maart 2024.docx

Goedemiddag Gerhard en 5.1.2.e

Hierbij de annotatie van het AVC voor morgen. Waarschijnlijk levert 5.1.2.e ook nog punten aan voor de onderdelen waar Gerhard een toelichting op moet geven. Ik heb ook alvast een begin gemaakt. Het lastige is dat 5.1.2.e daar alleen niet eerder tijd voor heeft dan eind van de middag.

Ik hoor graag of je er wat aan hebt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e | 5.1.2.e | Openbare Orde en Veiligheid | Gemeente Hilversum | Dudokpark 1 | 1217 JE | Hilversum | www.hilversum.nl

Agenda DVC GOOI EN VECHTSTREEK

Datum : Woensdag 19 september 2024
Tijdstip : 10:00 uur – 12:00 uur
Locatie : Van Edenzaal, Gemeentehuis Gooise Meren, 5.1.2.e

Genodigden: Gerhard van den Top (voorzitter gemeente Hilversum), 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e), 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e), 5.1.2.e, 5.1.2.e), 5.1.2.e, 5.1.2.e), 5.1.2.e, 5.1.2.e) en 5.1.2.e en 5.1.2.e (ambtelijke vertegenwoordiging gemeente Hilversum).

	Tijd	Onderwerp	Doel	Door wie	Bijlage
4.1.4				5.1.2.e	
	5.1.2.e				
	5.1.2.e		5.1.2.e		
	5.1.2.e				
	5.1.2.e	5.1.2.e		5.1.2.e	5.1.2.e
			5.1.2.e		

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.	11:30 – 11:35	Radicalisering - Versterkingsgelden NCTV	Vaststellen	5.1.2.e	Bijlage 6
----	---------------	---	-------------	---------	-----------

Het voorstel betreft de inzet van versterkingsgelden om Radar Advies te laten inventariseren hoe het beleid rondom radicalisering, extremisme en terrorisme in de gemeenten van Gooi- en Vechtstreek kan worden verbeterd, met een vervolgplan voor implementatie in 2025. Deze versterkingsgelden zijn afkomstig van de NCTV en dekken de kosten voor deze analyse en het opstellen van een plan van aanpak. Er is ingestemd met het voorstel, maar met de kanttekening dat bij basisteam Noord maatschappelijke onrust geen lokale prioriteit is.

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Algemeen	
Onderwerp	Voorstel optimalisering persoonsgerichte aanpak radicalisering
Contactpersoon	5.1.2.e
Eenheid	ZVHGV
E-mail	5.1.2.e @zvhgv.nl
Datum	21-11-24

Nummer	Omschrijving
Voorstel 1.	In te stemmen met de bestuurlijke opdracht aan het ZVHGV: <ul style="list-style-type: none"> - Het faciliteren van het casusoverleg en het voeren van procesregie door getrainde procesregisseurs met expertise op het thema - Op peil houden van kennis en expertise van bestaande en nieuwe fenomenen - Monitoring, signaleren van trends en adressering richting lokale besturen
Voorstel 2.	De uitvoering van de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme bestuurlijk te beleggen bij de Stuurgroepen van de Zorg- en Veiligheidshuizen in Midden-Nederland.
Voorstel 3.	Een bovenregionaal lerend netwerk te vormen waar alle kennis, expertise en advies op de aanpak van casuïstiek op radicalisering en extremisme in Midden-Nederland bij elkaar komt.
Voorstel 4.	Akkoord te gaan met de voorgestelde financiële faseringsaanpak om te komen tot structurele dekking van de inzet van de ZVH-en in Midden-Nederland
Voorstel 5.	De verdere uitwerking over de gemeentelijke financiën en de tekorten te laten verlopen via de DVC's dan wel het RVC.

Behandeling

Datum	Overleg	Doel	Conclusie
10-09-24	Werkgroep MO Gooi en Vecht	Bespreken	Positief advies
19-09-24	Partneroverleg ZVHGV	Bespreken	Positief advies
21-10-24	Stuurgroep ZVHGV	Besluiten voorstel 1,2 en 3	Akkoord met voorstel 1, 2 en 3 en om voorstel via DVC voor te leggen aan individuele gemeenten.
07-11-24	AVO	Bespreken	Berekening per inwoner van regio Gooi en Vecht toegevoegd (25→ 10 cent, 26→ 15 cent, 27→ 20 cent per inwoner) . Positief advies
28-11-24	DVC	Besluiten plustaak in ZVHGV en voorstel 4 en 5	

Toelichting

Beknopte toelichting

De drie Zorg- en Veiligheidshuizen in Midden-Nederland organiseren onder regie van gemeenten casus overleggen waarin de aanpak van geradicaliseerde of radicaliserende personen wordt besproken.

Deze Persoonsgerichte aanpak radicalisering bouwt voort op afspraken die in 2019¹ zijn gemaakt. Die richtten zich vooral op de opbouw en inrichting van een goed basisproces om regio- breed

¹ DVC's Midden Nederland, "Breed dekkende signalerings- en interventiestructuur voor radicalisering en extremisme (...)", d.d. 7 mei 2019

casuïstiek te signaleren, te duiden en op te pakken en om bovenregionale samenwerking te realiseren. Dat proces is nu grotendeels op orde, maar vraagt – mede door de op handen zijnde Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten – om aanscherping en doorontwikkeling. Vooral de bestuurlijke inbedding vraagt aandacht. Om de rol en verantwoordelijkheid van de drie ZVH-en in Midden-Nederland in de aanpak structureel beter in te bedden moet de basis op alle niveaus op orde zijn. Dan gaat het over:

1. Bestuurlijke opdracht
2. Governance
3. Kennis en expertise
4. Financiën

De drie ZVH's Midden Nederland hebben hier gezamenlijk een voorstel geschreven. Dit voorstel wordt in alle drie de partner overleggen en stuurgroepen geagendeerd.

Aangezien het een plustaak betreft, onder regie van de gemeenten, zal de herijking van de financiën worden geagendeerd in de DVC's

Bijlage(n)

Nummer	Omschrijving
Bijlage 1	Voorstel optimalisering persoonsgerichte aanpak radicalisering

Voorstel

Optimalisering persoonsgerichte aanpak radicalisering

Inleiding

De drie Zorg- en Veiligheidshuizen in Midden-Nederland organiseren onder regie van gemeenten casusoverleggen waarin de aanpak van geradicaliseerde of radicaliserende personen wordt besproken. Deze Persoonsgerichte aanpak radicalisering bouwt voort op afspraken die in 2019¹ zijn gemaakt. Die richtten zich vooral op de opbouw en inrichting van een goed basisproces om regio- breed casuïstiek te signaleren, te duiden en op te pakken en om bovenregionale samenwerking te realiseren. Dat proces is nu grotendeels op orde, maar vraagt – mede door de op handen zijnde Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten – om aanscherping en doorontwikkeling. Vooral de bestuurlijke inbedding vraagt aandacht.

Om de rol en verantwoordelijkheid van de drie ZVH-en in Midden-Nederland in de aanpak structureel beter in te bedden moet de basis op alle niveaus op orde zijn. Dan gaat het over:

1. Bestuurlijke opdracht
2. Governance
3. Kennis en expertise
4. Financiën

1. Bestuurlijke opdracht

Met het nieuwe wetsvoorstel wordt de bestaande praktijk van de persoonsgerichte aanpak radicalisering, die nu is neergelegd in een convenant², wettelijk verankerd en toekomstbestendig gemaakt. De burgemeester is daarin verantwoordelijk voor de instandhouding van een casusoverleg voor de aanpak van radicalisering en terroristische activiteiten. “Voor de inrichting van deze verplichting kan door (kleinere) gemeenten ondersteuning worden gezocht in de ervaring en faciliteiten van grotere

¹ DVC's Midden Nederland, “Breed dekkende signalerings- en interventiestructuur voor radicalisering en extremisme (...)”, d.d. 7 mei 2019

² Zie ook addendum ‘Privacy Protocol Integrale Veiligheid en Complexe Multi-Problematiek Zorg- en Veiligheidshuizen Midden-Nederland’, vaststelling eind 2023.

gemeentes en/of zorg- en veiligheidshuizen³, zo vermeldt de Memorie van Toelichting op de nieuwe wet. Dat is ook hoe het nu in Midden-Nederland geregeld is.

De huidige werkwijze voldoet aan de kaders van de nieuwe Wet, maar de urgentie om bestaande processen beter (structureel) te verankeren en bestuurlijk te borgen wordt nu groter. We stellen daarom voor om de huidige taken van de ZVH-en als bestuurlijke opdracht te (her)bevestigen:

- Het faciliteren van het casusoverleg en het voeren van procesregie door getrainde procesregisseurs met expertise op het thema
- Op peil houden van kennis en expertise van bestaande en nieuwe fenomenen
- Monitoring, signaleren van trends en adressering richting lokale besturen

De inzet van de ZVH-en is op alle taken uitdrukkelijk gelieerd aan de persoonsgerichte aanpak op casuïstiek en al wat nodig is om dat op een professionele manier te kunnen uitvoeren. Zo staat het ook in de landelijke Meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen, die tot stand kwam in samenspraak met alle partners van het Zorg- en Veiligheidshuis op landelijk niveau, de VNG en de ministeries JenV en VWS.⁴

2. Governance

De persoonsgerichte aanpak radicalisering is geen basistaak, maar een plustaak. Een plustaak kent ander wettelijk kader. Hoewel de Stuurgroep ZVH kan besluiten om een plustaak onder te brengen bij het bureau ZVH, vindt de uitvoering van de taak onder verantwoordelijkheid van partner(s) die de betreffende taak hebben uitbesteed. Uitvoering van de bestuurlijke opdracht op radicalisering vraagt dan ook om heldere afspraken. Formeel is dit nog nergens (bestuurlijk) belegd. Dat brengt onduidelijkheden en risico's met zich mee: wie is verantwoordelijk als niet wordt voldaan aan wettelijke kaders? Hoe wordt gehandeld als een van de partners (om wat voor redenen dan ook) niet kan leveren en wat als er daardoor onverantwoorde risico's ontstaan? Met andere woorden: de governance is nog onvoldoende op orde.

Kaders en partners

De aanpak wordt gekaderd door bestaande wetgeving rond gegevensdeling van de verschillende partners, het modelconvenant "Convenant persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme" en het Wetsvoorstel gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten.

In het (model)convenant staan de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de kernpartners in de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme beschreven. Dat zijn gemeenten, Politie, OM, Reclassering en de RvdK. Een verschil met reguliere processen is dat er in dit type casusoverleg meer gevoelige persoonsgegevens worden uitgewisseld en dat vraagt om extra alertheid in het delen, opslaan en het verlenen van toegang tot de gegevens.

³ Tweede Kamer der Staten-Generaal, Vergaderjaar 2022 – 2023, Regels omtrent gegevensverwerking in de persoonsgerichte aanpak van radicalisering en terroristische activiteiten, Memorie van Toelichting

⁴ Meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen 2021-2024 - Veiligheidshuizen (zorgenveiligheidshuizen.nl)

Vanuit het oogpunt van de governance is het een voordeel dat deze partners al deel uitmaken van de reguliere (bestuurlijke) infrastructuur van het Zorg- en Veiligheidshuis. Ook vanuit het perspectief van de samenwerking is dit een pre, want partners zijn al op de hoogte van elkaars rollen, taken, verantwoordelijkheden en hoeven daar in principe niet extra in te investeren.

We stellen voor om de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme bestuurlijk te beleggen bij de Stuurgroep van het Zorg- en Veiligheidshuis. Daar horen onder andere de volgende taken bij:

- Het voldoen aan bestaande wet- en regelgeving
- Het evalueren, monitoren en verantwoorden van de aanpak
- Risicomanagement

3. Kennis en expertise

Begin april 2024 werd een fenomeenanalyse van de soevereinenbeweging aangeboden aan de Tweede Kamer door de Nationale Politie, AIVD en NCTV. Daarin staat dat “het aantal soevereinen verveelvoudigd is en de aard van de beweging verandert. Meer mensen onttrekken zich actief aan de wet- en regelgeving en zetten zelfs stappen richting geweld”.⁵ Het laat onmiddellijk zien dat ‘bijblijven’ en op de hoogte zijn van (inter)nationale ontwikkelingen bij deze aanpak randvoorwaardelijk is. In de bestuurlijke opdracht (zie onder §1) is dit benoemd als tweede taak: “Op peil houden van kennis en expertise van bestaande en nieuwe fenomenen”. Voor de ZVH-en is dit uitdrukkelijk gelieerd aan de aanpak van casuïstiek. Verdiepende kennis op een fenomeen is nodig om te begrijpen vanuit welk perspectief een persoon handelt en welke interventies passend zijn om geweld en dreiging richting zichzelf en de samenleving te voorkomen. Hierop wordt samengewerkt met de AIVD en NCTV.

In die focus op casuïstiek zit ook het onderscheid met de *werkgroep Maatschappelijke Onrust* van RVS. ZVHGV is deelnemer in de werkgroep MO. Hierdoor worden dubbelingen in het aanbod voorkomen.

De drie ZVH-en in Midden-Nederland willen de krachten niet alleen bundelen in het op peil houden van de kennis en expertise op radicalisering en extremisme, maar ook in het uitdragen daarvan. Denk aan een adviserende rol in het signaleren en monitoren van trends vanuit de casuïstiek, zoals ook weergegeven in de 3^e taak van de bestuurlijke opdracht (zie § 1). Het doel is het neerzetten van een stevig fundament binnen de ZVH op het niveau van Midden-Nederland waar alle kennis, expertise en advies op de aanpak van casuïstiek op radicalisering en extremisme in Midden-Nederland bij elkaar komen. Dit willen we op- en uitbouwen in een bovenregionaal lerend netwerk. De voordelen van deze

⁵ Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD), Nationale Politie, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV); Met de rug naar de samenleving, Een analyse van de soevereinenbeweging in Nederland, april 2024

beweging zijn onder andere dat niet elke gemeente zélf alle specifieke kennis en ervaring op dit thema in huis hoeft te hebben, dat de ZVH-en elkaar kunnen versterken en dat de totale Persoonsgerichte aanpak radicalisering in onze regio's meer uniform en minder kwetsbaar is.

Hier is veel behoefte aan, blijkt ook uit een recent onderzoek naar de beginfase van de Persoonsgerichte aanpak radicalisering, door de Inspectie Justitie en Veiligheid. In het inspectierapport wordt expliciet verwezen naar de ervaring en faciliteiten (waaronder het ICT-systeem) van de ZVH-en op dit thema.⁶

4. Financiën

De inrichting van de casus overleggen, het op peil houden van kennis en expertise en het adviseren over trends en ontwikkelingen op het thema radicalisering, zijn anders dan regulier in de ZVH-en. Onder andere omdat er namens de gemeenten regie wordt gevoerd, er andere regels qua opslag en informatiedelen gelden, specifieke kennis en vaardigheden nodig zijn en er een andere, (gelimiteerde) samenstelling van partners aan tafel plaatsneemt. Dit vraagt om extra inspanningen van de ZVH-en. Nu we de governance aanscherpen in het licht van de op handen zijnde nieuwe wet, is het passend ook de financiële situatie hierin mee te nemen. De kosten zijn op dit moment niet dekkend voor de inzet van de ZVH-en en dat is structureel niet houdbaar. We zoomen in op hoe het nu geregeld is en doen een voorstel voor de wenselijke situatie.

4.1. Historisch perspectief

De omvang van het beschikbare budget voor de ZVH-en is nog altijd gebaseerd op een opdracht van de DVC's uit 2019⁷.

Voor de financiering werden destijds eenmalig versterkingsgelden bij het NCTV aangevraagd en toegekend. In totaal ging dit om € 50.000. Dit werd in samenspraak over de drie regio's verdeeld: € 25.000 voor de regio Utrecht, € 12.500 voor de regio Gooi en Vechtstreek en € 12.500 voor de regio Flevoland.

Na het eerste opstartjaar werd besloten de werkwijze te continueren en zijn er in de DVC's afspraken gemaakt voor structurele financiering. Hierbij is gekozen om de totale kosten te verdelen onder het totaal aantal inwoners in Midden- Nederland. De gemeenten betalen vervolgens naar het aantal inwoners in hun gemeente het afgesproken bedrag van 2,5 cent per inwoner.

Dit betekent dat Gooi & Vechtstreek en Flevoland in de praktijk (gezien hun inwonersaantallen) te weinig ophalen om te komen aan het bedrag van € 12.500. Destijds is onderling afgesproken dat zij het tekort factureren aan het ZVHRU. Deze situatie is voor het ZVHRU niet langer houdbaar.⁸

⁶ Inspectie Justitie en veiligheid, Vroegsignalering van radicalisering in het lokale domein, mei 2024

⁷ Regio brede vergadering 7 mei 2019: "een signalerings- en interventiestructuur voor radicalisering en extremisme.."

⁸ Het tekort is vanuit het ZVHRU deels opgevangen vanuit de POK middelen. De bijdrage van 2,5 cent per inwoner is in 2021, 2022 en 2023 door het ZVHRU niet geïnd. Voorheen werd er voor 1,4 miljoen inwoners in de regio Utrecht x

4.2. Kostenplaatje

De inzet van de drie ZVH-en verschilt per regio. Het ZVHRU verzorgt 3 casustafels i.e. voor Utrecht Stad en Utrecht Oost en -West. De ZVH-en Gooi & Vechtstreek en Flevoland nemen ieder 1 casustafel voor hun rekening. Daarnaast verschillen de drie ZVH-en in omvang, opzet en organisatie.

De totale kosten per ZVH zijn daarom niet onderling te vergelijken. In onderstaand schema een overzicht van de ureninzet (per week), out of pocketkosten en totale (werkelijke) kosten per ZVH.

ZVH	Manager In uren en €	Procesregie In uren en €	Procesonder- steuning In uren en €	OOP kosten in €	Totale kosten in €
Utrecht Stad /Oost/West		5.1.2.f	5.1.2.f		5.1.2.f
Gooi & Vechtstreek	5.1.2.f)	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f
Flevoland	5.1.2.f)	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f

*De bedragen zijn afgerond.

** OOP kosten hebben betrekking op ICT-zaken

***De 2,5 cent per inwoner dekt in geen enkele regio de daadwerkelijke kosten (zie ook voetnoot 8 + schema's p.7).

4.3. Voorstel voor vervolg

Er zijn Rijksmiddelen beschikbaar om gemeenten te ondersteunen in de uitvoering van de lokale aanpak. De NCTV is verantwoordelijk voor de verdeling van deze *Versterkingsgelden* en er zijn 19 gemeenten aangewezen om (veelal namens meerdere gemeenten in een regio) een aanvraag te doen. Voor Midden Nederland zijn dit Almere, Amersfoort, Huizen (dit wordt Wijdmeren) en Utrecht. De aanvraag kan eind september worden ingediend voor de jaren 2025 en 2026. De ZVH-en kunnen eigenstandig geen beroep doen op deze middelen, maar hierin wel 'meeliften' met gemeenten.

De gemeente Utrecht onderschrijft de wens om de ZVH-en in de regio Midden Nederland sterker te positioneren als kennis en expertisecentrum op radicalisering en extremisme gerelateerd aan de persoonsgerichte aanpakken. We zijn in gesprek om via de aanvraag voor de versterkingsgelden van de gemeente Utrecht een deel van de kosten van de ZVH-en gesubsidieerd te krijgen.

Eenzijds gaat dit om het opzetten en coördineren van een bovenregionaal lerend netwerk (zie § 3), anderzijds biedt het de mogelijkheid om gefaseerd toe te werken naar structurele financiering door de eigen regio's in 2027.

2,5 cent = € 34.247 geïnd. ZVH G&V en Flevoland factureren nog wel hun tekort aan het ZVHRU (G&V € 6.668 en Flevoland € 2.107, totaal: € 8.776).

Voor het vormgeven en instandhouding (coördinatie) van het lerende netwerk vragen we per jaar (2025 en 2026) een bedrag van € 15.000 aan. Dit is bedoeld voor:

- Bovenregionaal signaleren en monitoren van trends en ontwikkelingen (gelieerd aan casuïstiek)
- Signaleren en adresseren van (regionale) patronen en knelpunten (gelieerd aan casuïstiek)
- Minimaal 2 themasessies gericht op (praktische) kennisuitwisseling
- Intervisie op afroep (naar behoefte bij complexe vraagstukken)

Het gefaseerd toewerken naar dekkende financiering voor de procesregie (en verdere invulling van de bestuurlijke opdracht) door de ZVH-en in Midden Nederland, krijgt in Regio Gooi & Vecht vorm door:

- In 2024: de 2,5 cent per inwoner te innen en het openstaande deel te dekken vanuit "eigen" middelen per ZVH.
- in 2025: de 10 cent per inwoner te innen en (bijna) de helft van het budget via de versterkingsgelden aan te vragen
- in 2026: de 15 cent per inwoner te innen, nog een kwart van het budget via de versterkingsgelden aan te vragen.
- in 2027: de 20 cent per inwoner te innen.

De fasering in schema per ZVH:

ZVH Utrecht Stad/Oost/ West	2024 In €	2025 In €	2026 In €	2027 In €
Bestaande afspraken (2,5 ct. Per inwoner)	5.1.2.f.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f
Versterkingsgelden *	-	5.1.2.f	5.1.2.f	-
Geen (structurele) dekking	5.1.2.f	-	5.1.2.f	5.1.2.f
Totale kosten	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f

*Onder voorbehoud van toekenning door de NCTV; de bedragen zijn afgerond

ZVH Gooi & Vechtstreek	2024 In €	2025 In €	2026 In €	2027 In €
Bestaande afspraken (2,5 ct. Per inwoner)	5.1.2.f (+ aanvulling Utrecht 5.1.2.f)	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f
Versterkingsgelden *	-	5.1.2.f	5.1.2.f	-
Geen (structurele) dekking	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f
Totale kosten	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f

*Onder voorbehoud van toekenning door de NCTV; de bedragen zijn afgerond

ZVH Flevoland	2024 In €	2025 In €	2026 In €	2027 In €
Bestaande afspraken (2,5 ct. Per inwoner)	5.1.2.f (+ aanvulling Utrecht 2.105)	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f
Versterkingsgelden *	-	5.1.2.f	5.1.2.f	-
Geen (structurele) dekking	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f
Totale kosten	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f	5.1.2.f

*Onder voorbehoud van toekenning door de NCTV; de bedragen zijn afgerond

Bovenstaande schema's laten zien dat de ZVH-en een structureel tekort aan middelen hebben voor de uitvoering van de bestuurlijke opdracht radicalisering en extremisme. In 2025 en 2026 wordt dit deels – indien gehonoreerd – opgevangen met de inzet van Versterkingsgelden. Vanaf 2027 is het de wens om te komen tot een structureel dekkende financieringsvorm, waarbij de afhankelijkheid van incidentele middelen (zoals Versterkingsgelden) tot het verleden behoort. Bij een bijdrage van 20 cent per inwoner in 2027 zijn de kosten structureel gedekt.

5. Voorstel

Aan de leden van de Stuurgroep wordt gevraagd het volgende, via het DVC, voor te leggen aan de individuele gemeenten.

1. In te stemmen met de bestuurlijke opdracht zoals weergegeven bij onderdeel 1, p. 2.:
 - Het faciliteren van het casusoverleg en het voeren van procesregie door getrainde procesregisseurs met expertise op het thema
 - Op peil houden van kennis en expertise van bestaande en nieuwe fenomenen
 - Monitoring, signaleren van trends en adressering richting lokale besturen
2. De uitvoering van de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme bestuurlijk te beleggen bij de Stuurgroepen van de Zorg- en Veiligheidshuizen in Midden-Nederland.
3. Een bovenregionaal lerend netwerk te vormen waar alle kennis, expertise en advies op de aanpak van casuïstiek op radicalisering en extremisme in Midden-Nederland bij elkaar komt.
4. Akkoord te gaan met de voorgestelde financiële faseringsaanpak om te komen tot structurele dekking van de inzet van de ZVH-en in Midden-Nederland
5. De verdere uitwerking over de gemeentelijke financiën en de tekorten te laten verlopen via de DVC's dan wel het RVC.

Annotatie DVC GOOI EN VECHTSTREEK 28-11-2024

Datum : donderdag 28 november
Tijdstip : 10:00 uur – 12:00 uur
Locatie : B&W-kamer, Raadhuis gemeente Hilversum, Dudokpark 1

Genodigden: Gerhard van den Top (voorzitter gemeente Hilversum), 5.1.2.e, 5.1.2.e (5.1.2.e)
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e

4.1.4

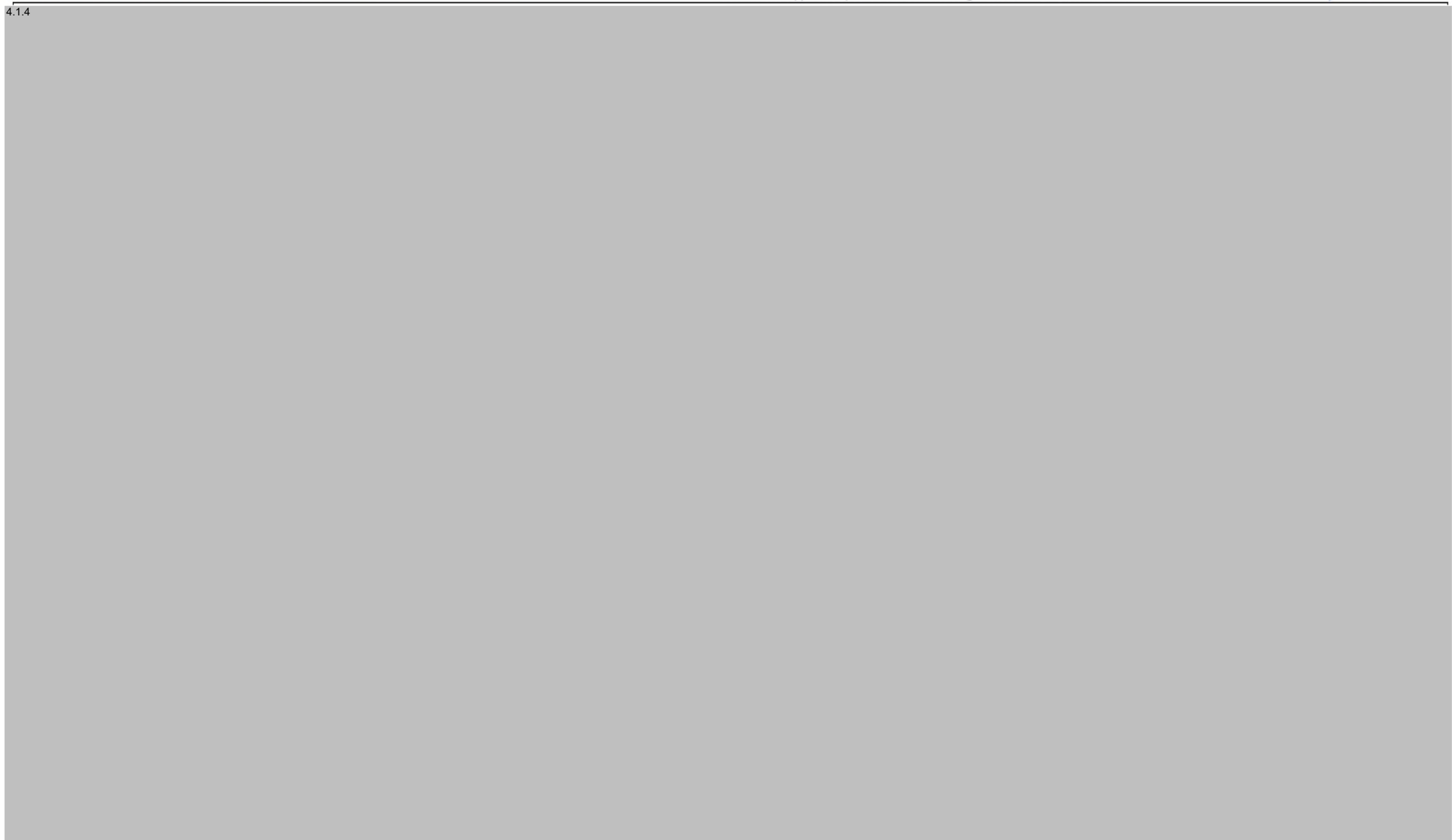
5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

gemeente	8.	11:35 – 11:45	Optimalisering aanpak Radicalisering en Extremisme	Vaststellen	5.1.2.e	Bijlage 8ab
----------	----	---------------	---	-------------	---------	-------------

Dit voorstel richt zich op de optimalisering van de persoonsgerichte aanpak van radicalisering en extremisme binnen de drie Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVH-en) in Midden-Nederland. Het benadrukt de noodzaak van bestuurlijke verankering, versterking van kennis en expertise, en monitoring van trends om deze aanpak toekomstbestendig te maken in lijn met nieuwe wetgeving. Daarnaast wordt voorgesteld een bovenregionaal lerend netwerk op te richten voor kennisdeling en samenwerking, terwijl een financiële faseringsaanpak stapsgewijs structurele dekking moet waarborgen.

Voorstel:

1. In te stemmen met de bestuurlijke opdracht zoals weergegeven bij onderdeel 1, p. 2.:
 - Het faciliteren van het casusoverleg en het voeren van procesregie door getrainde procesregisseurs met expertise op het thema
 - Op peil houden van kennis en expertise van bestaande en nieuwe fenomenen
 - Monitoring, signaleren van trends en adressering richting lokale besturen
2. De uitvoering van de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme bestuurlijk te beleggen bij de Stuurgroepen van de Zorg- en Veiligheidshuizen in Midden-Nederland.
3. Een bovenregionaal lerend netwerk te vormen waar alle kennis, expertise en advies op de aanpak van casuïstiek op radicalisering en extremisme in Midden-Nederland bij elkaar komt.
4. Akkoord te gaan met de voorgestelde financiële faseringsaanpak om te komen tot structurele dekking van de inzet van de ZVH-en in Midden-Nederland
5. De verdere uitwerking over de gemeentelijke financiën en de tekorten te laten verlopen via de DVC's dan wel het RVC.

4.1.4

10.	11:55 – 12:00	Rondvraag en sluiting	Allen	Dhr. van den Top	
-----	---------------	------------------------------	-------	------------------	--

Agenda DVC GOOI EN VECHTSTREEK 28-11-2024

Datum : Donderdag 13 februari
Tijdstip : 10:00 uur – 12:00 uur
Locatie : 5.1.2.e

Genodigden: Gerhard van den Top (voorzitter gemeente Hilversum), 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e

4.1.4				5.1.2.e	
				5.1.2.e	
				5.1.2.e	5.1.2.e
				5.1.2.e	5.1.2.e
5.	11:30 – 11:50	Maatschappelijke Onrust 1. Ontwikkeling eenheidsbeeld maatschappelijke onrust 2. Basis op Orde + conceptvoorstel vervolgaanpak Radicalisering	Informereren & vaststellen	5.1.2.e	Bijlage 5ab Bijlage 6ab
4.1.4				5.1.2.e	
				5.1.2.e	

Verslag DVC Gooi & Vechtstreek

Datum : Donderdag 28 november 2024
Tijd : 10.00 – 12.00 uur
Locatie : Gemeentehuis Hilversum

Aanwezig:

5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e) 5.1.2.e , Gerhard van den Top (voorzitter
gemeente Hilversum), 5.1.2.e 5.1.2.e , 5.1.2.e (5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e

Afgemeld:

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

5. *Optimalisering aanpak Radicalisering en Extremisme*^{5.1.2.e}

Voorstel:

1. Kennis te nemen van de optimalisering van de persoonsgerichte aanpak radicalisering en extremisme.
2. In te stemmen met de bestuurlijke verankering van de aanpak, de oprichting van een bovenregionaal lerend netwerk, en de voorgestelde financiële faseringsaanpak.
3. De verdere uitwerking van gemeentelijke financiën en tekorten via de DVC's en het RVC te laten verlopen.

Inleiding:

De persoonsgerichte aanpak van radicalisering en extremisme in Midden-Nederland is sinds 2019 opgebouwd en grotendeels op orde. Met de komst van de Wet gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten ontstaat de noodzaak om de bestaande aanpak verder te versterken en structureel in te bedden. De drie Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVH-en) in Midden-Nederland spelen een belangrijke rol in deze aanpak door casus overleggen te organiseren, trends te signaleren en expertise op te bouwen.

De huidige werkwijze voldoet aan de nieuwe wettelijke kaders, maar vraagt om aanscherping op het gebied van Governance, kennis en expertise en structurele financiering. Dit voorstel schetst de benodigde stappen om de aanpak toekomstbestendig te maken en bestuurlijk te borgen.

Afspraken en acties:

1. **Bestuurlijke opdracht verankeren:**
 - Het faciliteren van casus overleggen en het voeren van procesregie door getrainde procesregisseurs in het zorg- en veiligheidshuis.

- Het op peil houden van kennis en expertise van bestaande en nieuwe fenomenen.
 - Monitoring, signalering van trends en advisering richting lokale besturen.
2. **Governance versterken:**
- De persoonsgerichte aanpak bestuurlijk beleggen bij de Stuurgroepen van de Zorg- en Veiligheidshuizen.
 - Heldere afspraken maken over verantwoordelijkheden, risicomanagement en evaluatie.
3. **Lerend netwerk opzetten:**
- Het opbouwen van een bovenregionaal netwerk waarin kennis, expertise en advies over radicalisering en extremisme worden gebundeld.
 - Tweejaarlijkse themasessies en intervisiemomenten organiseren om de samenwerking te versterken.
4. **Structurele financiering realiseren:**
- Gefaseerd toewerken naar een dekkend financieel model, waarbij de kosten vanaf 2027 volledig zijn gedekt via gemeentelijke bijdragen (20 cent per inwoner).
 - Voor de tussenliggende jaren gebruikmaken van Rijksversterkingsgelden.

Voorstel is akkoord en vastgesteld.

4.1.4

5.1.2.e

7. Rondvraag en sluiten Gerhard van den Top

Geen bijzonderheden.

Actielijst

Actielijst	Wie	Onderwerp	Deadline
14-09-2023	5.1.2.e	Fenomeenonderzoek radicalisering en extremisme	07-12-2023
07-12-2-23	5.1.2.e	Fenomeenonderzoek radicalisering en extremisme	Streven is Q2 met uitloop naar Q3

ORIGINEEL

Onderwerp: Rapport “De Basis op Orde radicaliseringsbeleid gemeenten Gooi en Vechtstreek” en implementatie
Aan: Leden van het Districtelijk Veiligheidscollege Gooi en Vechtstreek
T.b.v. Vergadering van 13 februari 2025
Van: Burgemeester Wijdmeren - Mark Verheijen
Steller: 5.1.2.e (5.1.2.e @wijdmeren.nl)
Datum: 3 februari 2025

Aan de leden van het DVC wordt gevraagd:

- Kennis te nemen van het Rapport “De basis op orde – het radicaliseringsbeleid van de verschillende gemeenten in Gooi en Vechtstreek”;
- Conform het voorgenomen besluit in het DVC van 19 september 2024 Radar Advies in te schakelen om de aanbevelingen van bovengenoemd rapport te implementeren bij de verschillende gemeenten om de minimale basis op orde te brengen gedurende de periode 2025-2026;
- De implementatie te financieren uit de ontvangen NCTV versterkingsgelden 2025-2026.

Inleiding

In het DVC van 19 september 2024 is besloten de versterkingsgelden 2024 aan te wenden voor het uitvoeren van een inventarisatie naar de huidige stand van zaken van het beleid rondom radicalisering, extremisme en terrorisme in de verschillende gemeenten binnen Gooi en Vechtstreek. Vanwege de kennis en expertise op het gebied van radicalisering is Radar Advies gevraagd om uitvoering te geven aan deze inventarisatie.

Na de besluitvorming in het DVC van 19 september jl. is direct gestart met de inventarisatie. Radar Advies heeft een wegingskader opgesteld, gebaseerd op de herziene handreiking “Lokale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme” van de NCTV. Tevens zijn er interviews gevoerd met betrokken professionals van de zes gemeenten. Ook hebben er vier districtsinterviews plaatsgevonden. Dit betroffen o.a. professionals werkzaam bij de politie, het OM en het Zorg- en Veiligheidshuis.

De eindrapportage is medio december opgeleverd en laat zien dat alle gemeenten nog (forse) stappen te zetten hebben om de basis op orde te krijgen. Derhalve wordt nu instemming gevraagd om met de uitkomsten uit de rapportage aan de slag te gaan en deze in 2025 te implementeren. Met als doel dat de gemeenten in Gooi- en Vechtstreek beter zijn voorbereid om effectief te kunnen reageren op verschillende vormen van radicalisering en extremisme.

Uitkomsten Rapport “De Basis op Orde”

Het wegingskader is voor iedere gemeente ingevuld, met daarin de verschillende elementen die noodzakelijk zijn om de basis op orde te hebben c.q. krijgen. Het wegingskader is opgedeeld in drie kleuren: groen (op orde, goed geregeld), oranje (basis is er, nog niet geheel op orde) en rood (grote tekortkomingen, basis moet op orde worden gebracht). Hoewel de ene gemeente het beter doet dan de andere, laat de rapportage zien dat *alle* gemeenten nog stappen te zetten hebben om de basis daadwerkelijk op orde te krijgen om daarmee voldoende toegerust te zijn om adequaat en wendbaar te kunnen handelen binnen de aanpak van radicalisering.

Gelet op de schaarse ambtelijke capaciteit is het voorstel om er voor te zorgen dat medio 2026 alle rode thema's uit het wegingskader om zijn gezet naar oranje, zodat de minimale basis in alle gemeenten staat. Hierbij kan worden gedacht aan thema's als het op peil hebben (en houden) van de kennis en vaardigheden van radicalisering en het duidelijk beleggen van de signaleringsstructuur. Bepaalde thema's zullen op districtelijk niveau op kunnen worden gepakt, een aantal zullen lokaal een uitwerking moeten krijgen. Het staat gemeenten vanzelfsprekend vrij om indien gewenst meer aanbevelingen op te pakken om de basis in zijn geheel volledig op orde te krijgen (alles op groen in het wegingskader).

Opdracht Radar Advies voor implementatie

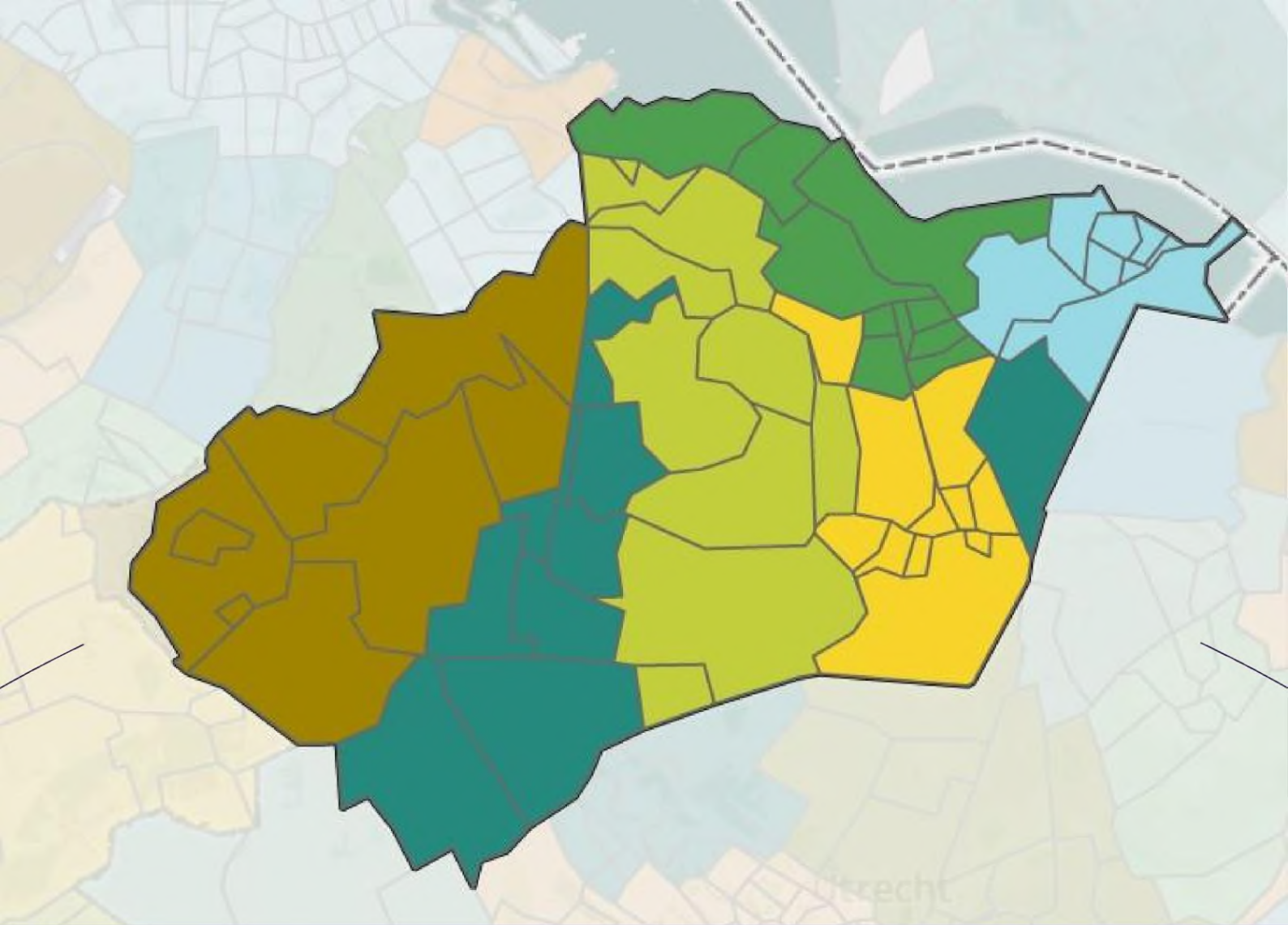
Radar Advies wordt ingeschakeld vanwege hun expertise op het gebied van radicaliseringsvraagstukken en hun ervaring in het ondersteunen van gemeenten bij het ontwikkelen van integraal beleid ter preventie van radicalisering. De kosten voor het inschakelen van Radar Advies en de implementatie kunnen worden gedekt uit de versterkingsgelden 2025-2026.

Financiën, middelen & capaciteit

De versterkingsgelden voor alle gemeenten in Gooi- en Vechtstreek over de periode 2025-2026 zijn medio december 2024 door het Ministerie van Justitie en Veiligheid toegekend. De gemeente Wijdemeren fungeert als hoofdaanvrager voor het district. Voor 2025 hebben we een bedrag toegekend gekregen van €34.782. Voor 2026 is dit een bedrag van € 16.746. Alle aangevraagde middelen voor de gemeenten in Gooi- en Vechtstreek zijn toegekend. Echter, doordat het gehele beschikbare budget deze aanvraagronde wederom is overvraagd was het noodzakelijk een algehele korting over de toekenningen toe te passen. Voor 2025 is dit een korting van 22,71%. Voor 2026 is dit een korting van 18,31%. De korting leidt er toe dat het bedrag lager uitvalt dan aangevraagd.

Uitvoering en tijdsplan

Na instemming zal Radar Advies in Q2 2025 starten door met alle gemeenten gezamenlijk een ambtelijke sessie plannen om te bepalen wat nodig is om de basis op orde te krijgen (d.w.z. alle rode elementen uit het wegingskader minimaal op oranje te krijgen). Dit zal uitgewerkt worden waarna in Q3 (medio september) per thema gestart kan worden met de implementatie. Het doel is om in Q2 2026 geen enkel rood thema meer te hebben en alles minimaal op oranje te hebben staan.

Rapport

De Basis op Orde

Het radicaliseringsbeleid in de verschillende gemeentes van de Gooi- en Vechtstreek

District Gooi- en Vechtstreek

12 december 2024

Radar Advies

Rapport

De Basis op Orde - Het radicaliseringsbeleid in de verschillende gemeentes van de Gooi- en Vechtstreek. Evaluatie van de aanpak radicalisering en extremisme in de zes gemeentes in district Gooi- en Vechtstreek (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdmeren).

Opdrachtgever

Gemeente Wijdmeren

Contactpersoon

5.1.2.e

5.1.2.e @wijdmeren.nl

5.1.2.e

Uitvoerder

RadarAdvies

5.1.2.e

5.1.2.e

(5.1.2.e

www.radaradvies.nl

Projectleider

5.1.2.e

5.1.2.e @radaradvies.nl

5.1.2.e

Inhoudsopgave

1	INTRODUCTIE	3
1.1	Aanleiding en relevantie	3
1.2	Beperkingen van het onderzoek	4
1.3	Leeswijzer	4
<hr/>		
2	DE LOKALE AANPAK IN WIJDEMEREN	5
2.1	Ingevuld wegingskader	5
2.2	Toelichting van de verschillende categorieën	5
<hr/>		
3	DE LOKALE AANPAK IN GOOISE MEREN	9
3.1	Ingevuld wegingskader	9
3.2	Toelichting van de verschillende categorieën	9
<hr/>		
4	DE LOKALE AANPAK IN BLARICUM EN LAREN	13
4.1	Ingevuld wegingskader	13
4.2	Toelichting van de verschillende categorieën	13
<hr/>		
5	DE LOKALE AANPAK IN HILVERSUM	17
5.1	Ingevuld wegingskader	17
5.2	Toelichting van de verschillende categorieën	17
<hr/>		
6	DE LOKALE AANPAK IN HUIZEN	21
6.1	Ingevuld wegingskader	21
6.2	Toelichting van de verschillende categorieën	21
<hr/>		
7	DISTRICTELIJKE INZICHTEN OP DE AANPAK RADICALISERING	25
7.1	Ingevuld wegingskader	25
7.2	Toelichting van de verschillende categorieën	25
<hr/>		
8	AANBEVELINGEN	27
8.1	Aanbevelingen voor de districtelijke aanpak	27
8.2	Aanbevelingen voor de lokale aanpak	28
<hr/>		
9	BIJLAGEN	31
9.1	Bijlage 1: Wegingskader	31
9.2	Bijlage 2: Toelichting van de categorieën in het wegingskader	33

1 Introductie

1.1 Aanleiding en relevantie

Het dreigingsbeeld terrorisme in Nederland (DTN) is nog altijd ingewikkeld en divers. Zowel jihadistische netwerken als rechts- en links-extremistische groepen vormen volgens de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) een aanhoudende dreiging. Daarom is een duidelijk vastgelegd beleid op radicalisering van belang. In 2024 heeft de NCTV een handreiking uitgebracht voor de lokale aanpak extremisme. Hierin worden verschillende elementen benoemd die belangrijk zijn in de aanpak van radicalisering en extremisme. Het veiligheidsdistrict Gooi- en Vechtstreek heeft RadarAdvies gevraagd de huidige lokale aanpak op radicalisering en extremisme te evalueren. De handreiking van de NCTV vormt de basis voor het uitgevoerde onderzoek¹.

1.1.1 Duiding van het district

Het district Gooi- en Vechtstreek heeft RadarAdvies gevraagd om inzicht te geven in de huidige stand van zaken omtrent de lokale aanpak op radicalisering en extremisme bij de verschillende gemeentes in het district. Hiervoor hebben de onderzoekers gekeken naar de stand van zaken bij de volgende gemeentes: Hilversum, Huizen, Blaricum, Laren, Wijdemeren en Gooise Meren. Binnen dit onderzoek zijn Blaricum en Laren samen geanalyseerd, omdat ze hetzelfde ambtelijke apparaat hebben. Daarnaast is Eemnes niet meegenomen in de analyse, omdat deze gemeente geen deel uitmaakt van het veiligheidsdistrict Gooi- en Vechtstreek, ondanks dat Eemnes in de BEL-combinatie wel het ambtelijk apparaat deelt met Laren en Blaricum.

1.1.2 Methodologie

De volgende werkzaamheden zijn uitgevoerd om de evaluatie te kunnen uitvoeren:

- 1 **Het opstellen van een wegingskader**, waarin de basiselementen voor een goede aanpak radicalisering en extremisme uiteengezet worden. Deze is gebaseerd op de handreiking van de NCTV en aangevuld met een aantal extra documenten gericht op de lokale aanpak radicalisering en extremisme.
- 2 **Het uitvoeren van interviews met professionals uit de zes gemeentes**. Dit waren interviews met onder andere OOV-ambtenaren verantwoordelijk voor de aanpak radicalisering, maar ook een jeugdconsulent en professionals uit het interventieteam.
- 3 **Het uitvoeren van vier districtsinterviews**. Deze interviews waren gericht op professionals die in het district werken. Dit waren onder andere de politie, het OM en het Zorg- en Veiligheidshuis.

1.1.3 Totstandkoming wegingskader

Het wegingskader voor de aanpak van de gemeentes in Gooi- en Vechtstreek, en de daaruit voortvloeiende topiclijsten, is samengesteld op basis van de handreiking 'Lokale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme' van de NCTV². De elementen in de handreiking zijn in het wegingskader waar nodig verscherpt of verplaatst. De uitleg en argumentatie van de verschillende onderdelen is te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Ook is de keuze

¹ Het webdossier van deze handreiking is te vinden via de volgende link: <https://www.nctv.nl/onderwerpen/lokale-aanpak-radicalisering-extremisme-en-terrorisme>

² Het webdossier van deze handreiking is te vinden via de volgende link: <https://www.nctv.nl/onderwerpen/lokale-aanpak-radicalisering-extremisme-en-terrorisme>

gemaakt om een aantal elementen uit de handreiking niet in het wegingskader te verwerken, omdat deze te weinig gefocust waren op het lokale kader. Verder zijn er inzichten meegenomen uit de volgende documenten:

- [RAN LOCAL Conclusion paper: The future and position of local P/CVE strategies and approaches;](#)
- [RAN LOCAL Conclusion paper: How to deal with the local impact of online \(extremist\) activities;](#)
- [RAN LOCAL Special overview paper: RAN activities on local coordination and the local approach to P/CVE;](#)
- [De Toolkit Evidence-Based Werken bij de Preventie van Radicalisering;](#)
- [VNG Protocol online onderzoek om openbare orde te bewaren of herstellen.](#)

Het wegingskader bestaat uit vijf categorieën: **randvoorwaarden; kennis en vaardigheden; netwerken; interventies en extra versterking.** Een schematisch overzicht van de categorieën en subcategorieën vindt u in het wegingskader (in Bijlage 1). Voor een verdere toelichting van de gekozen categorieën, zie Bijlage 2.

1.2 Beperkingen van het onderzoek

Deze paragraaf staat kort stil bij de omvang en beperkingen van dit onderzoek: wat is binnen dit onderzoek behandeld en wat is (bewust) buiten beschouwing gelaten?

- ◇ Dit onderzoek biedt inzicht in hoe de geïnterviewde professionals uit verschillende domeinen de thematiek ervaren, hoe zij de lokale aanpak beleven en willen optimaliseren. Aangezien de gebruikte methoden kwalitatief van aard zijn, kan het onderzoek niet als statistisch representatief worden beschouwd.
- ◇ Het onderzoek is uitgevoerd als een open en transparante verkenning van de huidige aanpak radicalisering in de verschillende gemeentes. Middels het wegingskader is verkend of de basis voor een gedegen aanpak aanwezig is. Het onderzoek was niet gericht op het in kaart brengen van groeperingen, netwerken of individuen waar zorgen over bestaan. Er zijn dus geen specifieke groeperingen of netwerken geïdentificeerd die binnen verschillende vormen van extremisme vallen. Hierdoor kan niet absoluut vastgesteld worden of een uitgebreid handelingskader op radicalisering en extremisme nodig is. De aanbevelingen zijn gedaan op basis van de kennis en perceptie van de geïnterviewden over de (mate van) aanwezigheid van individuen en groeperingen met extremistisch gedachtegoed in de gemeente(s).

1.3 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd aan de hand van de verschillende geanalyseerde gemeentes. Aan elke gemeente is een hoofdstuk gewijd dat ingaat op de verschillende kenmerken van het wegingskader in de betreffende gemeente. Alle hoofdstukken beginnen met een schematisch overzicht van de verschillende categorieën van het wegingskader. Hierbij is een beoordelingsschema aan de hand van kleuren aangehouden. Dit schema dient als volgt te worden gelezen:

Groen: basis op orde, goed georganiseerd.	Geel: deels goed geregeld, basis nog niet volledig op orde.	Rood: grote tekortkomingen, basis moet op orde gebracht worden.
---	---	---

Naast deze hoofdstukken vindt u in hoofdstuk 7 nog een overzicht van het district, en bevat hoofdstuk 8 aanbevelingen zowel op districtelijk als lokaal niveau.

2 De lokale aanpak in Wijdmeren

2.1 Ingevuld wegingskader

Hieronder is het ingevulde wegingskader te vinden van gemeente Wijdmeren. In de rest van het hoofdstuk zijn de verschillende categorieën verder uitgewerkt en toegelicht.

Thema	Sub thema's	Status
Randvoorwaarden	Informatiepositie van de gemeente	Red
	Wetgeving over informatiedeling	Yellow
	Bestuurlijk draagvlak	Red
	Online dimensie	Red
	Veiligheid van eigen medewerkers	Yellow
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	Yellow
	Verdieping	Red
Netwerk	Lokaal Netwerk (professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	Red
	Maatschappelijk middenveld	Red
	Alle partners	Red
Interventies	Preventie	Red
	PGA	Yellow
	Online interventies	Red
	Re-integratie	Yellow
Versterking	Financiën	Green
	Regionale/nationale samenwerking	Green
	Meerdere perspectieven	Red

2.2 Toelichting van de verschillende categorieën

2.2.1 Randvoorwaarden

Informatiepositie

Essentieel voor het opstellen van een lokale aanpak radicalisering is het hebben van een beeld van wat er speelt in de eigen gemeente. Volgens het Integraal Veiligheidsplan (IVP)³ wordt er gemonitord op **trends en ontwikkelingen**. Een respondent van gemeente Wijdmeren geeft echter het volgende aan:

“Onze informatiepositie is denk ik vrij nihil. Via diensten worden er natuurlijk zaken in de gaten gehouden, maar onze eigen positie is beperkt. We hebben niet perse zicht op lokale trends.”

Daar staat tegenover dat de gemeente aangeeft dat er wel één keer per maand een overleg plaatsvindt om algemene trends te bespreken, en een respondent geeft bovendien aan dat er op dit moment wel monitoring plaatsvindt als het gaat om het aantal soevereinen in de gemeente. Om een goede informatiepositie te kunnen bewerkstelligen, is het

³ Het Integraal Veiligheidsplan is op deze website te raadplegen: <https://www.wijdmeren.nl/4/beleidsnotas/Meerjaren-veiligheidsplan-2023-2026.pdf>

belangrijk om een goede **meldstructuur** te hebben. Bij de vraag of er een vastgestelde meldstructuur is, zegt een respondent het volgende:

“Nee, ik ben de meldstructuur en team veiligheid. Ik mail teamleiders: als jullie iets zien, mail ons, bel ons. Maar geen andere structuur”.

Er lijkt dus **geen brede bekendheid** te zijn van de meldstructuur in de gemeente. De ketenpartners die contact hebben via het PGA-overleg weten elkaar te vinden, maar dit is lastiger wanneer het professionals zijn die in direct contact staan met de inwoners, zoals BOA's.

Wetgeving over informatiedeling

In de context van de PGA(-R) is er een **privacy protocol** dat is getekend door alle burgemeesters in Midden-Nederland. Ketenpartners in het PGA-overleg hebben hiervoor ook getekend. Als het gaat om interne informatiedeling zijn er geen duidelijke afspraken vastgelegd.

Bestuurlijk draagvlak

Bestuurders worden op dit moment niet actief op de hoogte gehouden van **trends en ontwikkelingen** binnen de gemeente. Dit komt langzaam meer aan de orde, maar omdat er nu weinig wordt gesignaleerd, staat het ook niet hoog op de agenda. Zo stelt een respondent:

“Lastig, want als je iets weinig tegenkomt, heb je het er ook minder over. Ik weet dus niet of er heel veel **draagvlak** voor is. Ze staan niet juichend aan de kant van; we gaan hier vol mee bezig.”

Daarnaast zijn de thema's radicalisering en extremisme op dit moment ondergebracht onder het takenpakket maatschappelijke onrust, en **belegd bij OOV**. Zorg en Veiligheid wordt hierin wel gekoppeld, maar er zijn geen duidelijke lijnen naar het Sociaal Domein. Interventies op dit gebied zijn binnen het Sociaal Domein dus ook niet geborgd.

Online dimensie

Op dit moment is er **geen online aanpak** binnen de gemeente Wijdmeren. De communicatieafdeling voert af en toe sentimentanalyses uit, maar er is geen gedegen aanpak voor vastgelegd. Er is wel bekendheid met het VNG-protocol, maar hier is nog geen actie op ondernomen.

Veiligheid van medewerkers

Er is een protocol 'Veilige Publieke Taak'. Deze is meer algemeen gericht op het omgaan met een onveilige situatie, maar er is **geen specifiek veiligheidsprotocol** voor medewerkers op deze thema's en er wordt weinig aandacht besteed aan bewustwording. Een respondent geeft echter aan überhaupt niet bekend te zijn met een veiligheidsprotocol.

2.2.2 Kennis en Vaardigheden

Basiskennis

Volgens het IVP worden er trainingen aangeboden aan professionals om signalen van radicalisering te kunnen herkennen. Dit wordt door een respondent onderstreept; deze training is o.a. beschikbaar voor het wijkteam jeugd en het reguliere wijkteam. De respondent geeft echter aan dat het soms hard werken is om mensen aanwezig te krijgen bij deze trainingen. De bereidheid hiervoor in de gemeente lijkt dus niet erg groot. De training die wordt aangeboden is de **basistraining van het ROR**. Deze is ingericht op **kennis en signalering**. Het ontwikkelen van **vaardigheden** speelt op dit moment geen rol. Daarnaast zijn jeugdprofessionals SKJ-geregistreerd en volgen zij dientengevolge bepaalde richtlijnen. Eén van die richtlijnen is ook gericht op radicalisering.

Verdiepende trainingen

Na het volgen van de basistrainingen is er de mogelijkheid voor het volgen van een verdiepende training als daar behoefte aan is, maar dit is op dit moment **niet vastgelegd**. Dit gebeurt alleen op eigen initiatief van gemeentelijke professionals.

2.2.3 Netwerk

Lokaal netwerk

Het lokale netwerk van professionals die betrokken zijn bij de aanpak radicalisering is **beperkt**. Volgens een respondent heeft dit ook te maken met de inwoners en beperkte grootte van de verschillende dorpskernen in de gemeente. Zo is er geen middelbare school in de gemeente, maar wordt er wel contact gehouden met de scholen buiten de gemeente waar jongeren naartoe gaan. Ook zijn er lijnen met andere partners, zoals de politie, wanneer dat nodig is.

Maatschappelijk middenveld

Vergelijkbaar met het lokale netwerk, is ook het netwerk met het maatschappelijk middenveld **beperkt**, wederom omdat Wijdmeren een kleine gemeente is. Zo stelt een respondent:

“We hebben bijvoorbeeld geen middelbare scholen, moskeeën hebben we niet; best veel plekken die je normaal in je keten zou willen hebben, die hebben we niet.”

Er is wel de wens om een Bondgenotenoverleg te starten, maar daar is op dit moment geen capaciteit voor. Hierdoor liggen er ook geen duidelijke samenwerkingsafspraken.

Alle partners

Omdat er op dit moment weinig zicht is op lokale partners in de gemeente, wordt er nu ook **niet concreet gecommuniceerd** op deze thema's en de doelen van de aanpak. Wel wordt er aangegeven dat lijnen kort zijn en kunnen worden aangehaald wanneer nodig.

2.2.4 Interventies

Preventie

Op dit moment wordt er binnen de gemeente **niet ingezet op preventie**. Zo zijn er geen projecten die inzetten op een specifieke doelgroep. Dit heeft ook te maken met het feit dat radicalisering en extremisme op dit moment volledig zijn belegd bij OOV. Binnen de kaders van het Sociaal Domein is momenteel geen beleid op de thema's radicalisering en extremisme. Dit heeft als gevolg dat er veel meer vanuit de veiligheidsbril naar radicalisering wordt gekeken in plaats van met een focus op preventie. Op dit moment liggen er dus **geen specifieke evidence-based interventies** klaar.

Persoonsgerichte Aanpak (PGA)

Er is **districtelijk een casusoverleg** geregeld via het Zorg en Veiligheidshuis. Op dit moment heeft gemeente Wijdmeren daarin nog geen casussen ingebracht, dus er is nog weinig directe ervaring vanuit de gemeente met dit overleg. De afspraken over het overleg en wanneer er kan worden afgeschaald, zijn goed vastgelegd. Het PGA-overleg vindt maandelijks plaats; hierin wordt gesproken met alle partners, de gemeentes, politie en de AIVD. Gemeentes zijn alleen bij het casusoverleg aanwezig wanneer zij een casus hebben om in te brengen. De **rollen binnen het overleg zijn bekend**, maar door het gebrek aan werkelijke casuïstiek is dit slechts theoretisch.

Interventies op online radicalisering

Er is **geen online aanpak** binnen de gemeente Wijdemeren op het gebied van radicalisering, ook niet gericht op lesprogramma's die online weerbaarheid versterken. Wel spreken jeugdconsulenten, wanneer ze met jongeren in aanraking komen, over hun online aanwezigheid. Dit is echter niet specifiek gericht op radicalisering. Er is wel een online aanpak vanuit beleidsthema's zoals cybercrime en jeugd en veiligheid.

Re-integratie

Er bestaat een **algemeen protocol** voor de re-integratie van ex-gedetineerden. Verder wordt er nu in het district gekeken hoe dit beter kan worden ingericht. Specifiek voor geradicaliseerde personen is hier nog geen ervaring mee. Hierdoor is hier ook niet specifiek iets voor vastgelegd.

2.2.5 Versterking

Financiën

Versterkingsgelden worden altijd **districtelijk** aangevraagd; hierin heeft gemeente Wijdemeren nu het voortouw. Voor 2025-2026 is ook voor deze aanpak gekozen. De ontvangen versterkingsgelden worden ingezet op het versterken van de lokale en districtelijke aanpak radicalisering en voor ROR-trainingen.

Nationale samenwerking

Er zijn **korte lijnen** met de contactpersoon vanuit de NCTV. Daarnaast heeft gemeente Wijdemeren ook goede contacten met de Expertise-Unit Sociale Stabiliteit (ESS).

Regionale samenwerking

Er wordt veel gewerkt op **districtsniveau** binnen de thema's radicalisering en extremisme (district Gooi- en Vechtstreek). Deze samenwerking richt zich vooral op het brede thema 'maatschappelijke onrust'. Daarnaast is er ook regionale samenwerking met het OM en de politie.

Betrekken van jongeren

Er is weinig tijd om jongeren echt bij dit thema te betrekken. Bovendien zijn er geen middelbare scholen in het district dus er is **weinig contact met jongeren**.

Lokale initiatieven die kennisontwikkeling stimuleren

Er is **geen helder beeld** van binnen de gemeente. Er is goed contact met dorpscoördinatoren, maar er is geen kennis over lokale initiatieven.

3 De lokale aanpak in Gooise Meren

3.1 Ingevuld wegingskader

Hieronder is het ingevulde wegingskader te vinden van gemeente Gooise Meren. In de rest van het hoofdstuk zijn de verschillende categorieën verder uitgewerkt en toegelicht.

Thema	Sub thema's	Status
Randvoorwaarden	Informatiepositie van de gemeente	Red
	Wetgeving over informatiedeling	Yellow
	Bestuurlijk draagvlak	Yellow
	Online dimensie	Red
	Veiligheid van eigen medewerkers	Yellow
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	Yellow
	Verdieping	Yellow
Netwerk	Lokaal Netwerk (professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	Red
	Maatschappelijk middenveld	Yellow
	Alle partners	Yellow
Interventies	Preventie	Red
	PGA	Yellow
	Online interventies	Red
	Re-integratie	Red
Versterking	Financiën	Green
	Regionale/nationale samenwerking	Yellow
	Meerdere perspectieven	Red

3.2 Toelichting van de verschillende categorieën

3.2.1 Randvoorwaarden

Informatiepositie van de gemeente

Op de hoogte zijn van wat er speelt in de eigen gemeente, is essentieel voor het opstellen van een lokale aanpak radicalisering. Hiernaar gevraagd, stelde een respondent van gemeente Gooise Meren:

“We hebben geen beeld van lokale trends en ontwikkelingen. Het beeld dat we krijgen, is op basis van informatie van buitenaf. Zolang we geen informatie van anderen krijgen, hebben we dus geen beeld.”

De informatiepositie is op dit moment voornamelijk **afhankelijk van signalen** die via de politie doorkomen. Hierdoor kan de gemeente eigenlijk alleen reactief reageren in plaats van preventief. Daarnaast is er **geen formeel vastgelegde meldstructuur**. Er wordt verwacht dat meldingen worden gedaan bij afdeling OOV, maar dit is niet officieel vastgelegd. Zo stelt een respondent:

“Er is geen echte meldstructuur. De structuur die er is, is dat collega's weten dat ze signalen moeten melden bij Team OOV. Dit is nergens - formeel of informeel - vastgelegd. Deze afspraak is niet

expliciet, en het is geen prioriteit in het IVP of het collegebeleid. Het is ‘going concern’, en er is geen gelabelde capaciteit voor, waardoor er weinig mogelijkheid is om het interne proces in orde te maken.”

Daarnaast is de meldstructuur nu te persoonsafhankelijk; wanneer er personeelwisselingen zijn, moeten structuren opnieuw worden opgezet en verdwijnt er teveel kennis.

Wetgeving op het gebied van informatiedeling

Er is door gemeentes in Midden-Nederland een **convenant** ondertekend op het gebied van privacy en informatiedeling. Gemeente Gooise Meren heeft dit convenant ondertekend en volgt deze dan ook.

Bestuurlijk draagvlak

Wanneer nodig, is er **draagvlak** bij de burgemeester om dit onderwerp op te pakken. Radicalisering en extremisme zijn op dit moment echter geen prioriteit in de gemeente; er wordt momenteel namelijk weinig gesignaleerd. Een respondent reflecteert daar als volgt op:

“Het is geen prioriteit, dus hoeveel draagvlak is er werkelijk - behalve als er iets gebeurt?”

Via het overleg Districtelijk Veiligheidscollege (DVC) worden radicalisering en extremisme met bestuurders besproken onder de noemer ‘maatschappelijke onrust’. Dit gebeurt echter alleen als er kwesties zijn. De onderwerpen worden alleen in een **veiligheidscontext** besproken, en niet breder.

Online dimensie

Op dit moment is er **geen online aanpak** onderdeel van de lokale aanpak op radicalisering en extremisme. Zo stelt een respondent:

“We zijn niet op de hoogte van wat je kunt doen als gemeente. Qua online signalering zijn we afhankelijk van wat we van ketenpartners horen, die zijn wel online bezig.”

Er is dan ook geen bekendheid met het VNG-protocol voor **online onderzoek** voor gemeentes.

Veiligheid van eigen medewerkers

Er is **beleid** als het gaat om de veiligheid van eigen medewerkers. Hierin ligt volgens een respondent echter nog wel een kans op uitbreiding. Op dit moment is er alleen iets vastgelegd over wat er gedaan wordt als er iets voorvalt, maar er wordt niet ingezet op preventie en nazorg.

3.2.2 Kennis en vaardigheden

Basiskennis

Volgens een respondent kan er meer ingezet worden op de basiskennis van professionals in de gemeente. Er worden wel **trainingen** aangeboden; die worden gevolgd door OOV, burgerzaken, Team Maatschappelijke Zorg, BOA's en collega's van het Sociaal Domein. Er wordt dus wel degelijk ingezet op het breed opbouwen van kennis binnen de gemeente op het gebied van radicalisering en extremisme, maar doordat het onderwerp geen prioriteit is, is er niet bij alle afdelingen evenveel animo om dergelijke trainingen te volgen. Trainingen worden op dit moment ook alleen aangeboden op **kennis**, er is geen inzet op de **ontwikkeling van vaardigheden** in het omgaan met een geradicaliseerd individu.

Verdieping

Er wordt op dit moment een **verdiepende training van het ROR** aangeboden die inzet op het herkennen van signalen en hoe hiermee om te gaan. Deze worden vooral gevolgd door BOA's, en op vrijwillige basis. Niemand wordt verplicht deze training te volgen.

3.2.3 Netwerk

Lokaal netwerk

Op dit moment wordt er op lokaal niveau op de thema's radicalisering en extremisme voornamelijk met de politie samengewerkt. Verder zijn er **weinig contacten met lokale partners** om signalen te kunnen bespreken en trends en ontwikkelingen in de gaten te houden. Binnen de **samenwerking** met de politie zijn de afspraken op dit moment niet duidelijk: wanneer moet of mag bepaalde informatie wel en niet gedeeld worden, en wat breng je elkaar - hoe zorg je ervoor dat de samenwerking in balans is?

Maatschappelijk middenveld

Gemeente Gooise Meren heeft een **Bondgenotennetwerk** waarvan de leden samenkomen tijdens het Bondgenotenoverleg. Hieraan nemen religieuze organisaties, welzijnsorganisaties, wijkadviseurs, ondernemersverenigingen, sportverenigingen en de voedselbank deel. De ene organisatie is in deelname actiever dan de ander. Dit overleg is niet specifiek gericht op radicalisering en extremisme, maar zorgen kunnen hier wel worden geuit. Er zijn hier **geen duidelijke afspraken over samenwerking**, maar men weet elkaar dankzij dit overleg wel goed te vinden. Op het moment speelt er nog **veel wantrouwen richting de gemeente** bij de moskeeën in verband met eerdere onderzoeken die in moskeeën zijn gedaan in opdracht van de gemeente⁴. Hierdoor is het contact met deze partners op het moment niet goed, dus de wens is om het contact weer te verbeteren.

3.2.4 Interventies

Preventie

Op dit moment wordt er binnen de gemeente **niet ingezet op preventie**. Zo zijn er geen projecten die inzetten op een specifieke doelgroep. Momenteel wordt er vaak ad hoc gereageerd als er iets speelt.

PGA

Er is een **districtelijk opgezet PGA-overleg**. Deze is algemeen ingestoken en kan ook voor radicaliseringscasuïstiek worden ingezet wanneer dat nodig is. Tot nu toe is het voor de gemeente Gooise Meren nog niet nodig geweest deze in te zetten, daarom is er nu ook weinig bekendheid met hoe dit overleg is ingericht en welke interventies hieraan gekoppeld kunnen worden. Er zijn **officieel vastgelegde afspraken** maar deze zijn dus nooit uitgevoerd.

Interventies op online radicalisering

Op dit moment heeft de gemeente Gooise Meren geen vaststaande interventies, dus ook **geen interventies** gericht op online radicalisering.

Re-integratie

Er ligt een algemeen beleid op re-integratie van mensen die uit detentie komen (aansluitend op het landelijk beleid), maar niet specifiek voor radicalisering. Tot nu toe is dit ook nog niet nodig geweest.

⁴ <https://nos.nl/artikel/2401867-nrc-moskeeen-heimelijk-onderzocht-door-particulier-bedrijf>

3.2.5 Versterking

Financiën

Versterkingsgelden worden altijd **districtelijk** aangevraagd; hierin heeft gemeente Wijdemeren nu het voortouw. Voor 2025-2026 is ook voor deze aanpak gekozen. De ontvangen versterkingsgelden worden ingezet op het versterken van de lokale en districtelijke aanpak radicalisering en voor ROR-trainingen.

Regionale/nationale samenwerking

Districtelijk is er een casusoverleg. Daarnaast is er op districtelijk niveau de **werkgroep Maatschappelijke onrust** en het **DVC** waarin deze thema's worden besproken. Dit ligt allemaal bij district Gooi- en Vechtstreek. Er is **weinig nationale samenwerking**, er is bijvoorbeeld geen contact met de NCTV.

Betrekken van jongeren

Er worden geen jongeren betrokken in de aanpak.

Lokale initiatieven

Er is geen beeld van lokale initiatieven.

4 De lokale aanpak in Blaricum en Laren

4.1 Ingevuld wegingskader

Hieronder is het ingevulde wegingskader te vinden van Blaricum en Laren. In de rest van het hoofdstuk worden de verschillende categorieën verder uitgewerkt en toegelicht.

Thema	Sub thema's	Status
Randvoorwaarden	Informatiepositie van de gemeente	Red
	Wetgeving over informatiedeling	Yellow
	Bestuurlijk draagvlak	Yellow
	Online dimensie	Red
	Veiligheid van eigen medewerkers	Yellow
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	Yellow
	Verdieping	Red
Netwerk	Lokaal Netwerk (professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	Red
	Maatschappelijk middenveld	Red
	Alle partners	Red
Interventies	Preventie	Red
	PGA	Yellow
	Online interventies	Red
	Re-integratie	Red
Versterking	Financiën	Green
	Regionale/nationale samenwerking	Yellow
	Meerdere perspectieven	Red

4.2 Toelichting van de verschillende categorieën

4.2.1 Randvoorwaarden

Informatiepositie

De informatiepositie van de gemeente houdt in dat er inzicht is in lokale trends van radicalisering en de uitingsvormen van extremisme. Dit omvat onder anderen het hebben van een meldstructuur voor signalen van radicalisering en het maken van afspraken over informatie-uitwisseling. Uit gesprekken is gebleken dat de informatiepositie van de gemeente niet volledig is. In de gemeentes Blaricum en Laren is er **geen goed overzicht van lokale trends** op het gebied van radicalisering en extremisme. Dit heeft nadelige gevolgen, aldus een respondent:

“De gemeente weet te weinig, waardoor vroegsignalering moeilijk is.”

Er **ontbreekt een meldstructuur** voor signalen van radicalisering, en er zijn geen duidelijke afspraken over informatiedeling. Respondenten geven aan dat er geen goede meldstructuur is en er weinig wordt gedeeld. Desondanks worden de gemeentes **op de hoogte gehouden** van wat er speelt, onder anderen door meldingen van de

politie, familieleden en eerstelijnsprofessionals die via het interventieteam H-BEL⁵ zorgmeldingen ontvangen. Wanneer het interventieteam (IT) meldingen ontvangt, worden deze geëvalueerd, waarna het IT contact met OOV opneemt en de politie informeert.

Wetgeving over informatiedeling

Er is **geen formele wetgeving** voor informatie-uitwisseling, en gegevens worden alleen gedeeld wanneer een casus wordt opgeschaald naar de Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering (PGA-R). Er vindt wel regelmatig uitwisseling van informatie en contact plaats tussen de gemeente, politie en het interventieteam, maar door de privacywetgeving (AVG) kunnen niet alle gegevens worden gedeeld. Er zijn daarnaast **geen formele afspraken** gemaakt over de gegevensuitwisseling.

Bestuurlijk draagvlak

De bestuurders van Blaricum en Laren worden **goed geïnformeerd** over ontwikkelingen op het gebied van radicalisering door OOV-ambtenaren. Zij hanteren een **preventieve benadering** en streven ernaar problemen te voorkomen, met een sterke nadruk op **preventie en veiligheid**. Respondenten geven echter aan dat het lastig is om het **daadwerkelijke draagvlak** te bepalen. Draagvlak ontstaat vaak pas wanneer een casus directe aandacht vereist. Hoewel er zeker draagvlak is voor zorg en veiligheid in bredere zin, geldt dit niet altijd specifiek voor radicalisering en extremisme.

Online dimensie

Omdat er geen formeel beleid is omtrent radicalisering en extremisme, maakt de **online dimensie geen onderdeel** uit van het gemeentelijke beleid. Hierdoor is er officieel niemand binnen de gemeente actief op online platforms. Leden van het interventieteam zijn echter op eigen initiatief, omdat zij de behoefte daartoe zien, wel online actief, maar benaderen dit met de nodige voorzichtigheid en op persoonlijke titel.

Veiligheid van medewerkers

In de gemeentes is er een **algemeen agressieprotocol** voor medewerkers, maar dit is niet specifiek gericht op het omgaan met extremistische uitlatingen, doxxing⁶ of bedreigingen.

4.2.2 Kennis en Vaardigheden

Basiskennis

De basiskennis voor professionals die te maken kunnen krijgen met radicalisering in de gemeentes Blaricum en Laren is **deels goed georganiseerd**. Er zijn initiatieven, zoals de geplande basistrainingen over radicalisering en extremisme, maar deze trainingen worden vaak **niet structureel** georganiseerd en gefinancierd. De trainingen zijn afhankelijk van tijdelijke subsidies, wat de consistente ontwikkeling van kennis bemoeilijkt.

Verdieping

Hoewel in het Integraal Veiligheidsplan (IVP)⁷ en het Uitvoerings- en Veiligheidsplan (UVP)⁸ staat dat de gemeentes zich willen inzetten voor bewustwording in de keten om risicofactoren bij jongeren te verminderen - bijvoorbeeld

⁵ Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren

⁶ Doxxing is het verzamelen of publiekelijk delen van andermans persoonsgegevens om die persoon te intimideren.

⁷ Dit document is te raadplegen via <https://blaricum.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/aclea92d-7054-4b8b-a041-24fc670896d1?documentId=a59f182c-2120-459b-b143-fald3ab598e4&agendaItemId=903cec4b-56b2-41a1-b038-8e7cf5740aa1>

⁸ Dit document is te raadplegen via <https://blaricum.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/805609e3-3ce7-45ff-afe9-77deba786944?documentId=3f630602-c53b-470c-a599-69dfb560c9a5&agendaItemId=97392619-3dcb-43fb-b719-4c30bb46b29b>

door het tegengaan van polarisatie en radicalisering – is dit nog **niet vertaald naar concrete basis- of verdiepingstrainingen** voor partners en betrokken professionals. Het interventieteam heeft tijdens wijkagent-trainingen belangrijke kennis opgedaan over de preventie van radicalisering, extremisme en polarisatie, zowel in de vorm van basis- als verdiepingsmodules. Daarnaast zijn er opfriscursussen gevolgd. Desondanks blijft er een duidelijke **behoefte aan extra kennis** over hoe om te gaan met mensen die extreme uitingen en afwijkend gedrag vertonen.

4.2.3 Netwerk

Lokaal netwerk

Het lokale netwerk voor radicalisering en extremisme vertoont grote tekortkomingen, en de basis moet op orde komen. Er is momenteel **geen goed gestructureerd netwerk** waarin kennis en expertise zijn vertegenwoordigd. Respondenten geven aan:

"Er is geen goed lokaal netwerk, er zit onvoldoende kennis aan tafel."

De betrokkenheid van verschillende partners wordt vaak pas actief gezocht bij een concrete casus, wat wijst op een reactieve in plaats van een proactieve benadering.

Maatschappelijk middenveld

De gemeentes hebben wel in beeld welke maatschappelijke organisaties relevant zijn voor de aanpak van radicalisering, maar deze organisaties worden **niet structureel betrokken**. Ze maken geen deel uit van standaard overlegstructuren. Daarnaast hebben maatschappelijke organisaties onvoldoende inzicht in waar ze hun zorgen kunnen melden, omdat hier geen afspraken over zijn gemaakt. Dit leidt ertoe dat **signalen vaak niet tijdig worden gedeeld** of zelfs onopgemerkt blijven.

Alle partners

Respondenten geven aan dat ze behoefte hebben aan regelmatig overleggen met partners om specifieke casussen te bespreken en elkaars ervaringen uit te wisselen. Dit is voor hen relevant om **samenwerkingsverbanden te versterken**, maar ook om kennis op te doen over hoe om te gaan met bepaalde situaties, bijvoorbeeld tijdens huisbezoeken aan individuen waar ze een melding over hebben ontvangen:

"We willen graag sparren met andere partners in maandelijks tafelgesprekken waarin we onbegrepen gedrag bespreken."

4.2.4 Interventies

Preventie

Buiten de structuur van PGA-R zijn er **geen specifieke projecten of interventies** gericht op bepaalde doelgroepen, en men geeft aan geen goed overzicht te hebben van welke interventies beschikbaar zijn.

"We hebben niet scherp welke interventies we in zouden kunnen zetten."

PGA

Binnen de PGA-R kunnen persoonlijke begeleiders worden ingezet, zoals een buddy of jongerencoach, en kunnen, afhankelijk van de casus, ook repressieve maatregelen worden getroffen. Voor opname in de PGA-R is registratie bij de politie vereist, waardoor de politie standaard betrokken is, samen met OOV en het interventieteam. Er bestaat een **heldere structuur** binnen de PGA-R waarin casussen, afhankelijk van de ernst van de situatie, worden behandeld.

Het interventieteam speelt altijd een rol, waarbij ook andere partners, zoals scholen, soms worden betrokken, wat zorgt voor een **multidisciplinaire en methodische aanpak**.

Online Interventies

Op het gebied van online interventies **ontbreken gestructureerde maatregelen**. Soms komt informatie binnen via informele kanalen, zoals geruchten of losse signalen van bijvoorbeeld Twitterberichten. Het is echter onduidelijk wie deze signalen monitort en hoe deze worden opgevolgd.

Re-integratie

De gemeente heeft **geen specifiek beleid voor de re-integratie** van ex-gedetineerden. Zoals aangegeven door respondenten, was er slechts één casus waarbij er afspraken of protocollen nodig waren voor de re-integratie.

4.2.5 Versterking

Financiën

In Blaricum en Laren wordt gebruikgemaakt van **versterkingsgelden**, die districtelijk worden aangevraagd.

Regionale/Nationale Samenwerking

In het kader van de PGA-R wordt er samengewerkt met **nationale partners**, zoals de NCTV. Zoals eerder aangegeven, is er echter **behoefte aan gestructureerde samenwerkingsverbanden** met relevante partners, waarbij meerdere perspectieven worden ingezet en specifieke casuïstiek besproken kan worden.

5 De lokale aanpak in Hilversum

5.1 Ingevuld wegingskader

Hieronder is het ingevulde wegingskader te vinden van Hilversum. In de rest van het hoofdstuk worden de verschillende categorieën verder uitgewerkt en toegelicht.

Thema	Sub thema's	Status
Randvoorwaarden	Informatiepositie van de gemeente	Geel
	Wetgeving over informatiedeling	Rood
	Bestuurlijk draagvlak	Rood
	Online dimensie	Geel
	Veiligheid van eigen medewerkers	Geel
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	Geel
	Verdieping	Geel
Netwerk	Lokaal Netwerk (professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	Geel
	Maatschappelijk middenveld	Rood
	Alle partners	Rood
Interventies	Preventie	Geel
	PGA	Geel
	Online interventies	Rood
	Re-integratie	Geel
Versterking	Financiën	Groen
	Regionale/nationale samenwerking	Geel
	Meerdere perspectieven	Rood

5.2 Toelichting van de verschillende categorieën

5.2.1 Randvoorwaarden

Informatiepositie

De informatiepositie van de gemeente is **gedeeltelijk goed georganiseerd**. De gemeente maakt gebruik van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN), maar volgens de respondenten is dit niet altijd volledig toereikend voor de lokale context. Er is sprake van een "naïeve houding" waarin wordt gedacht dat alles vanzelf goedkomt. De politie en andere partners geven aan dat zij meer gedetailleerde informatie nodig hebben om effectief te kunnen handelen. Dit wijst op een **gebrek aan een goed opgezet en gestructureerd informatiebeheer**. Zoals aangegeven door de respondenten:

"We baseren ons op het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland, maar dit is niet altijd volledig toereikend voor onze lokale context."

De signalering en **meldstructuur** is niet op orde. Alle signalen komen bij de politie binnen, die ze vervolgens inbrengt tijdens casusoverleggen. Respondenten geven aan dat er een "terughoudendheid bij mensen" is om signalen door te geven, omdat het onderwerp gevoelig ligt en men niet het risico wil lopen individuen onterecht te stigmatiseren.

Wetgeving

Er zijn **geen duidelijke afspraken** of protocollen over het delen van informatie binnen de gemeente. Er bestaat wel enige veronderstelling over wat wel of niet is toegestaan, maar veel blijft onduidelijk, waardoor betrokken ambtenaren zelf moeten uitzoeken wat wettelijk mogelijk is. Deze onduidelijkheid en het gebrek aan protocollen over informatie-uitwisseling maakt het lastig om efficiënt en conform de wet te handelen. Respondenten geven aan dat “er aannames [zijn] over wat is toegestaan”.

Bestuurlijk draagvlak

Er is momenteel **geen breed gedragen steun** voor dit onderwerp. De **burgemeester wordt wel geïnformeerd** over signalen en de stand van zaken, maar door het geringe aantal meldingen is er weinig urgentie. Er heerst ook terughoudendheid binnen de gemeente om radicalisering als een expliciet beleidsprobleem aan te kaarten, omdat dit het veiligheidsgevoel van burgers zou kunnen beïnvloeden en negatieve aandacht van de pers kan trekken. Zoals aangegeven door de respondenten:

“Er is momenteel geen bestuurlijk draagvlak voor dit onderwerp. Omdat er weinig meldingen en signalen zijn, is er ook weinig urgentie.”

Online dimensie

Er is **geen specifieke online aanpak** voor radicalisering binnen de gemeente. De respondenten geven aan dat er ook geen gestructureerde peiling van online radicalisering plaatsvindt.

Veiligheid van medewerkers

Er is een protocol voor de veiligheid van medewerkers met betrekking tot agressie en intimidatie vanuit HR, maar dit **protocol is niet specifiek gericht op radicalisering**. De maatregelen zijn dus wel aanwezig, maar zijn te algemeen en niet gericht op de specifieke risico's behorend bij dit onderwerp. Tot op heden lijkt dit ook niet nodig te zijn geweest.

5.2.2 Kennis en Vaardigheden

Basistraining

De gemeente Hilversum biedt op dit moment basistrainingen aan voor professionals die te maken kunnen krijgen met radicalisering, maar deze trainingen zijn **niet altijd gestructureerd of verplicht**. Eén keer per jaar wordt er een training van een dag georganiseerd voor handhavers, juristen en andere professionals uit sociaal domein en plein. Deze training wordt echter voor 15 man aangeboden, maar er zijn nog ongeveer 25 geïnteresseerden die nu niet deel kunnen nemen, maar wel zouden willen. Bij veel medewerkers is er een duidelijke behoefte aan meer gestructureerde trainingen om kennis op het gebied van radicalisering consistent te vergroten.

Verdieping

Er zijn verdiepingstrainingen georganiseerd voor medewerkers, waarin niet alleen radicalisering in het algemeen, maar ook vormen van extremisme, zoals de soevereine beweging, aan bod komen. Er bestaat echter **nog behoefte aan specifieke vaardigheden**, bijvoorbeeld het voeren van moeilijke gesprekken met jongeren en het herkennen van speciale signalen. Deze verdiepingstrainingen werden in 2023 drie keer georganiseerd, waarvan twee sessies volledig volgeboekt waren, wat de **groeïende interesse** en het belang van dit onderwerp onderstreept. Er is financiering beschikbaar vanuit OOV voor het organiseren van verdere trainingen voor uitvoerende medewerkers.

5.2.3 Netwerk

Lokaal Netwerk

Er is gestart met een lokaal **Bondgenotenoverleg** waarin verschillende professionals van lokale organisaties zijn betrokken, zoals de Lionsclub, scholen en religieuze groepen. Dit overleg vindt om de twee maanden plaats en heeft

als doel maatschappelijke onrust te bespreken. Radicalisering wordt echter nog niet specifiek besproken binnen dit overleg, wat een gemiste kans is voor gerichte actie op dit thema.

“Bondgenoten worden gepresenteerd als sleutelfiguren met een grote achterban en invloed, die kritisch en constructief samenwerken met politie en gemeente⁹.”

Maatschappelijk Middenveld

Het maatschappelijk middenveld is **goed vertegenwoordigd** in het Bondgenotenoverleg, vooral in de vorm van religieuze en onderwijsinstellingen. Er vinden ook informele gesprekken plaats met moskeeën, maar men is voorzichtig, uit vrees dat het ter sprake brengen van radicalisering het vertrouwen zou kunnen schaden. Dit bemoeilijkt het bespreekbaar maken van dit onderwerp.

“De huidige Bondgenoten geven aan de deelname van vertegenwoordigers vanuit de islamitische gemeenschap als grote meerwaarde voor het overleg te zien. Deze deelname is echter tot op heden niet gelukt vanwege het **verminderde vertrouwen vanuit de gemeenschap** in de (lokale) overheid¹⁰.”

Alle partners

Er is momenteel **geen specifiek beleid** gericht op radicalisering, waardoor partners voornamelijk op de hoogte worden gehouden van beleidsdoelen met betrekking tot andere maatschappelijke thema's die raakvlakken hebben met radicalisering, zoals maatschappelijk ongenoegen. Er is **samenwerking met verschillende partners** in het lokale netwerk, maar de focus ligt vooralsnog niet op radicalisering.

5.2.4 Interventies

Preventie

De gemeente richt zich op het versterken van de weerbaarheid van de samenleving in brede zin, zonder zich specifiek te focussen op radicalisering. Dit gebeurt onder andere door voorlichting te geven over mediawijsheid en het herkennen van nepnieuws. Deze initiatieven bevorderen algemene digitale vaardigheden en kritisch denkvermogen, maar zijn **niet direct gericht op het voorkomen van radicalisering**. Daarnaast biedt de gemeente interventies aan die wetenschappelijk onderbouwd en geëvalueerd zijn, wat bijdraagt aan een **effectieve aanpak** van maatschappelijke vraagstukken.

PGA

Binnen de overleggen van de persoonsgerichte aanpak (PGA), die districtelijk worden bijgewoond, worden verschillende interventies ingezet. Echter verloopt het PGA-overleg volgens respondenten niet altijd soepel:

“Soms komt de agenda te laat en is het doel van de overleggen onduidelijk.”

Er is inmiddels een **verbeterd systeem** voor het bespreken van casussen, maar er bestaan zorgen over de overgang wanneer besloten moet worden om af te schalen of een casus af te ronden, wat leidt tot **onzekerheid** bij partners over wanneer en hoe af te schalen. Is er dan de juiste kennis aan tafel?

⁹ Stoplichtmodel Maatschappelijke Onrust lokaal Hilversum

¹⁰ Ibid.

Online interventie

Zoals aangegeven, is er binnen de gemeente Hilversum momenteel **geen specifieke online aanpak** voor radicalisering. In het Stoplichtmodel Maatschappelijke Onrust is echter te lezen dat de gemeente van plan is om in het eerste kwartaal van 2025 de fenomeenkaart Online Aangejaagde Ordeverstoringen (OAOV) te implementeren. Dit stelt de gemeente in staat om vroegtijdig **inzicht te krijgen in online aangejaagde ordeverstoringen**, waardoor de gemeente dreigingen van ordeverstoringen tijdig kan herkennen en tegengaan, dus ook als deze veroorzaakt worden door individuen met extremistisch gedachtegoed.

Re-integratie

De gemeente is momenteel **bezig met het ontwikkelen van beleid** om de taak van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) over te nemen met betrekking tot de re-integratie van individuen die vrijkomen uit detentie. Het proces is in ontwikkeling, maar er heerst nog onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden en de rollen van de verschillende betrokkenen. Het onderwerp **radicalisering is nog niet formeel geïntegreerd** in het re-integratieprotocol, wat aangeeft dat er nog werk te doen is om de gemeente en haar partners beter te positioneren voor een effectievere aanpak van de re-integratie.

5.2.5 Versterking

Financiën

De gemeente Hilversum maakt gebruik van **versterkingsgelden**, die districtelijk worden aangevraagd om de aanpak van maatschappelijke vraagstukken te ondersteunen.

Regionale/Nationale Samenwerking

De gemeente onderhoudt **contact met de lokale adviseur van de NCTV** voor aanvullende ondersteuning en werkt samen met het **Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE)**. Daarnaast wordt contact onderhouden met zowel de **Expertise-Unit Sociale Stabiliteit (ESS)** als LSE voor objectieve adviezen wanneer dat nodig is.

6 De lokale aanpak in Huizen

6.1 Ingevuld wegingskader

Hieronder is het ingevulde wegingskader te vinden van Huizen. In de rest van het hoofdstuk worden de verschillende categorieën verder uitgewerkt en toegelicht.

Thema	Sub thema's	Status
Randvoorwaarden	Informatiepositie van de gemeente	
	Wetgeving over informatiedeling	
	Bestuurlijk draagvlak	
	Online dimensie	
	Veiligheid van eigen medewerkers	
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	
	Verdieping	
Netwerk	Lokaal Netwerk (professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	
	Maatschappelijk middenveld	
	Alle partners	
Interventies	Preventie	
	PGA	
	Online interventies	
	Re-integratie	
Versterking	Financiën	
	Regionale/nationale samenwerking	
	Meerdere perspectieven	

6.2 Toelichting van de verschillende categorieën

6.2.1 Randvoorwaarden

Informatiepositie

De informatiepositie van de gemeente op het gebied van radicalisering, extremisme en terrorisme is **beperkt en afhankelijk van enkele personen**. Dit komt door het (on)vermogen van diverse professionals om signalen van radicalisering te herkennen. Het onderscheiden van signalen blijft een uitdaging, vooral bij verschillende vormen van extremisme zoals anti-overheidsgroepen en jihadisme. Hoewel de politie doorgaans ervaring heeft in het herkennen van dergelijke signalen, is dit voor eerstelijnsprofessionals zoals docenten en jongerenwerkers veel minder vanzelfsprekend. Een ambtenaar omschrijft de informatiepositie van de gemeente op het gebied van terrorismebestrijding als "marginaal en klein".

Respondenten geven ook aan dat het een gevoelig en beladen onderwerp is waar mensen niet gemakkelijk over praten; dit heeft ook te maken met de geschiedenis van Huizen met de uitreizigers, wat het **vertrouwen heeft**

geschaad. Men verwijst hier naar het onderzoek dat in opdracht van de gemeente Huizen is uitgevoerd in moskeeën¹¹. Er **ontbreekt ook een formele meldstructuur** in de gemeente. De huidige aanpak is informeel en afhankelijk van persoonlijke contacten, waarbij medewerkers elkaar direct bellen bij signalen van radicalisering. Dit systeem functioneert goed zolang het team stabiel is, maar brengt risico's met zich mee bij de afwezigheid of het vertrek van medewerkers. Er is een grote behoefte aan het opzetten van een formele meldstructuur om de continuïteit te waarborgen.

Wetgeving

De gemeente volgt het **regionaal ondertekende convenant**, waarin afspraken zijn vastgelegd voor informatiedeling tussen de betrokken partijen, waaronder de politie en het Openbaar Ministerie (OM). Dit convenant voorziet in basisafspraken over samenwerking en informatie-uitwisseling binnen het district.

Bestuurlijk draagvlak

Er lijkt **bestuurlijk draagvlak** te zijn voor de aanpak van radicalisering. De burgemeester wordt regelmatig **op hoofdlijnen geïnformeerd** over de stand van zaken en toont begrip voor het onderwerp. Er wordt verwacht dat er geen weerstand zal zijn tegen beleid rondom radicalisering, gezien de open houding van het bestuur. Tot nu toe is er echter **geen actief beleid** opgesteld, omdat er in de afgelopen jaren geen concrete situaties zijn geweest die dit noodzakelijk maakten. Toch is er bereidheid om deze kwesties aan te pakken wanneer dat nodig is.

Online dimensie

Er is geen bekendheid met protocollen voor het uitvoeren van online onderzoek binnen de gemeente. Er is momenteel **geen geïntegreerde aanpak** voor het peilen van online radicalisering. Een respondent zegt hierover:

“We hebben geen zicht en geen mogelijkheden om online te [peilen]. De kennis en capaciteit hebben we niet.”

Veiligheid van medewerkers

De veiligheid van medewerkers wordt momenteel gewaarborgd door een bestaand **geweldsprotocol**, maar dit is **niet specifiek** gericht op radicalisering. Medewerkers geven aan **niet goed op de hoogte** te zijn van protocollen tegen bedreigingen of doxing.

6.2.2 Kennis en Vaardigheden

Basistrainingen

De gemeente biedt basistrainingen aan, maar het aantal beschikbare sessies is **beperkt** en de trainingen worden vaak als te lang ervaren. Medewerkers geven aan dat kortere, frequentere trainingen effectiever zouden zijn. Nieuwe medewerkers binnen het Sociaal Domein zijn verplicht deze basistrainingen te volgen, terwijl deelname voor anderen op vrijwillige basis is. De trainingen richten zich op de basiskennis van radicalisering en extremisme.

Verdiepingstrainingen

Naast de basistrainingen worden er ook verdiepingstrainingen aangeboden. Respondenten geven aan dat binnenkort een **aanvullende training** gericht op de verschillende verschijningsvormen van radicalisering gaat starten, die in samenwerking met gemeente Wijdmeren wordt gecoördineerd. Regelmatig worden ook andere verdiepingstrainingen ingekocht, bijvoorbeeld op het gebied van signalering en radicalisering. Deze trainingen bieden niet alleen **kennis**, maar behandelen ook **verschillende vormen van extremisme**.

¹¹ <https://nos.nl/artikel/2401867-nrc-moskeeen-heimelijk-onderzocht-door-particulier-bedrijf>

6.2.3 Netwerk

Lokaal Netwerk

Het lokale netwerk van professionals bestaat uit medewerkers van scholen, jongerenwerkers en de politie. Deze professionals werken samen in het **Bondgenotenoverleg**, een platform waar verschillende partijen elkaar ontmoeten en overleggen. Hoewel het overleg zich **niet specifiek richt op radicalisering**, biedt het wel een waardevolle mogelijkheid voor samenwerking over bredere maatschappelijke thema's. Door de korte lijnen tussen de betrokkenen verloopt de samenwerking snel en efficiënt, wat de basis vormt voor het lokale netwerk:

“De samenwerking loopt goed met de politie, we weten elkaar te vinden.”

Maatschappelijk Middenveld

Het interventieteam werkt outreachend en heeft de belangrijke maatschappelijke partners **goed in beeld**. Respondenten geven aan contact te hebben met instellingen zoals GGZ, jongerenwerk en huisartsen, maar er **ontbreekt een gestructureerde manier** waarop deze sleutelspelers elkaar kunnen ontmoeten en samenwerken. Uit gesprekken blijkt dat het onderhouden van deze netwerken en de relatie met maatschappelijke organisaties moeilijker is geworden door beperkte capaciteit. Dit benadrukt de **uitdaging** om alle relevante partijen voldoende te betrekken en de netwerken op een duurzame manier in stand te houden.

Alle partners

Er is momenteel **geen specifiek beleid** voor communicatie met bepaalde doelgroepen in Huizen. Hoewel er een grote behoefte is om de **beschadigde relaties** met moskeeën en de Marokkaanse gemeenschap te herstellen, heeft de gemeente niet genoeg geïnvesteerd om deze vertrouwensbanden daadwerkelijk terug te winnen. Desondanks is de **bereidheid om samen te werken** aanwezig; zo geeft een respondent aan dat hij werd gebeld door een moskee met de vraag of zij konden deelnemen aan het Bondgenotenoverleg. Ondanks de drukte en tijdsgebrek blijft het belangrijk om deze netwerken te onderhouden.

6.2.4 Interventies

Preventie

Er is **geen duidelijke, gestructureerde interventie** voor preventie. Wanneer er echter een casus is, wordt er gekeken naar wat passend is voor de situatie. De interventies zijn **pragmatisch** en gericht op het behouden van contact, het opbouwen van vertrouwen, en het behoud van zicht op de situatie van betrokkenen.

PGA

De PGA wordt als **positief** ervaren. De overleggen zijn domein-overstijgend en richten zich op het vinden van oplossingen voor casussen, waarbij alle **relevante betrokkenen aan tafel** zitten. Het overleg volgt volgens respondenten een **methodische structuur**, en begint met een kritische evaluatie van de casussen om te bepalen of ze besproken moeten worden in de PGA. Er wordt gekeken naar de mogelijke gewelddadige of ideologische motieven van de casus. Het overleg is gericht op het gezamenlijk zoeken naar de juiste aanpak, van actief ingrijpen tot het bepalen wanneer een casus van tafel kan worden gehaald.

Online interventies

Momenteel wordt er **geen specifieke aanpak** geboden voor online interventies, en er is **geen methodiek** voor het peilen van of ingrijpen in online radicalisering. Dit blijft een uitdaging, vooral gezien de beperkte middelen en capaciteit binnen de gemeente.

Re-integratie

Er is momenteel **geen specifiek protocol voor re-integratie** binnen de gemeente, maar de ambtenaren zijn zich wel bewust van hun rol en verantwoordelijkheden in dit proces. De interventies worden op maat geboden, afhankelijk van de situatie van de betrokkenen. Een re-integratie interventie richt zich op het bieden van praktische ondersteuning, zoals het regelen van opvang en het bieden van hulp door ambulante teams. Deze **interventies zijn flexibel** en gericht op het wegnemen van obstakels, met als doel te voorkomen dat iemand terugvalt in oude, schadelijke patronen.

6.2.5 Versterking

Financiën

De gemeente Huizen maakt gebruik van **versterkingsgelden**, die districtelijk worden aangevraagd.

Regionale/nationale samenwerking

Er zijn **geen actieve regionale samenwerkingsverbanden** die van betekenis zijn.

Meerdere perspectieven

Op het gebied van jongerenparticipatie is er een **jongerenpanel**, maar dit panel richt zich voornamelijk op **andere thema's** dan radicalisering.

7 Districtelijke inzichten op de aanpak radicalisering

7.1 Ingevuld wegingskader

Hieronder is het ingevulde wegingskader te vinden op basis van de interviews met regionale partners (Politie, OM en het Zorg- en Veiligheidshuis). Deze inzichten zijn samengevat in een wegingskader. Deze bevat niet alle categorieën; de partners zijn namelijk niet op de hoogte van alle aspecten van een lokale aanpak.

Thema	Sub thema's	Status
Randvoorwaarden	Informatiepositie van de gemeente	Red
	Wetgeving over informatiedeling	Geel
	Bestuurlijk draagvlak	Geel
	Online dimensie	Red
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	Geel
	Verdieping	Red
Netwerk	Lokaal Netwerk (professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	Geel
	Maatschappelijk middenveld	Red
Interventies	Preventie	Red
	PGA	Groen
	Online interventies	Red

7.2 Toelichting van de verschillende categorieën

7.2.1 Randvoorwaarden

Informatiepositie

Alle partners geven aan dat de informatiepositie van de gemeentes een verbetering moet krijgen. Ze stellen dat op dit moment signalen niet vanuit de gemeentes worden ingegeven, wat wijst op een gebrek aan zicht op wat er in de gemeentes speelt. Hierbij wordt een aantal redenen benoemd zoals de beperkte contacten met gemeenschappen (specifiek ook de moslimgemeenschap, die in veel gemeentes wantrouwend is door het ook door andere respondenten genoemde onderzoek dat in opdracht van de gemeente is uitgevoerd), maar ook de regelmatige wisselingen bij het personeel. Bij hun weten is er ook geen meldstructuur vastgelegd in de verschillende gemeentes.

Wetgeving over informatiedeling

Als het gaat om de PGA-R wordt er aangegeven dat er duidelijke afspraken zijn over de samenwerking en wat wel en niet gedeeld mag worden. Zo stelt een respondent:

“Voor partners is heel helder hoe je daar iets inbrengt en hoe iets gewogen wordt. Daarin weten we elkaar goed te vinden, en de gemeentes en andere partners zijn daarin ook goed vertegenwoordigd.”

Echter is er weinig duidelijkheid over hoe dit aan de voorkant gebeurt. Wat zijn de afspraken voordat een casus bij de weegtafel terecht komt?

Bestuurlijk draagvlak

Er is binnen het bestuur van de verschillende gemeentes wel de wil om problematiek aan te pakken, maar de prioriteit ligt nu niet bij de thema's radicalisering en extremisme. Dit heeft ermee te maken dat er zeker in de kleine gemeente weinig casuïstiek speelt of lijkt te spelen. Daarbovenop komt dat er vaak weinig capaciteit is om hier echt op in te zetten. Hieruit blijkt dat er in de praktijk maar beperkt bestuurlijk draagvlak is, ondanks dat de wil er wel is.

Online dimensie verwerkt in de online aanpak

De respondenten geven aan dat er een bewustzijn is van het feit dat er online veel speelt, maar dat er binnen de gemeente geen aanpak ligt om hiermee bezig te gaan. Dit heeft onder andere te maken met kennis in de gemeentes over wat wel en niet moet en mag wanneer je je in functie online begeeft. Grotere gemeentes willen er overigens wel mee aan de slag middels bijvoorbeeld workshops, maar er is in kleinere gemeentes weinig capaciteit voor.

7.2.2 Kennis en vaardigheden

Basiskennis

De districtspartners zijn op de hoogte van het feit dat er trainingen worden aangeboden. Hierin ligt volgens hen de focus voornamelijk op signalen kunnen herkennen en kennis over het onderwerp. Volledig zicht op wie de trainingen bijwonen en om welke trainingen het precies gaat, is er niet. Wel wordt er aangegeven dat als het gaat om signalen kunnen herkennen, er winst te behalen is over het gehele district.

7.2.3 Netwerk

Lokaal netwerk en maatschappelijk middenveld

Alle districtspartners geven aan een goede samenwerking te hebben met de verschillende gemeentes. Zo geven de verschillende partners aan dat het netwerk binnen het casuoverleg goed zit: dit gaat om de Raad voor de Kinderbescherming, reclassering, OM, politie en de gemeentes. Wel geeft een respondent aan dat dit erg persoonsafhankelijk is: dit zou beter en structureler moeten worden geborgd. Daar komt bij dat meerdere partners aangeven dat de contacten met gemeenschappen in de gemeentes beter kunnen. Dit heeft onder andere te maken met het beschadigde vertrouwen van moskeeën in de gemeentes. De verschillende partners benadrukken het belang om deze band weer aan te halen.

7.2.4 Interventies

Preventie

De partners die zijn geïnterviewd tijdens dit onderzoek zijn vooral betrokken bij de PGA(-R) en dus minder in het preventieve veld. Wel wordt aangegeven dat er bijvoorbeeld in Hilversum een plan ligt om kwetsbare personen in het district in kaart te brengen in het kader van maatschappelijk ongenoegen.

PGA

Alle geïnterviewde partners zijn betrokken bij het PGA-overleg. Het maandelijkse overleg bestaat uit een inhoudelijk deel waarbij alle gemeentes aanwezig kunnen zijn, een casus-specifiek onderdeel, waar alleen de gemeente in kwestie bij aanwezig mag zijn. Dit overleg wordt gefaciliteerd door het Zorg- en Veiligheidshuis. Hierin wordt er een methodische overlegstructuur gevoerd en een handelingskader opgezet aan de hand van leefgebieden zoals financiën, leefomgeving, familie, ideologie, etc. Een weging wordt gemaakt op basis van de aanwezigheid van een ideologie en geweldsbereidheid van een individu. Het gevoel heerst dat de samenwerking binnen dit overleg goed verloopt, er onderling vertrouwen is, en de verschillende partijen aan tafel tot een consensus kunnen komen

Online interventies

De verschillende partners geven aan niet op de hoogte te zijn van eventuele online interventies in de aanpak.

8 Aanbevelingen

Bij het aanpakken van radicalisering en extremisme staan gemeentes voor de uitdaging om effectieve maatregelen te ontwikkelen die aansluiten bij hun specifieke context. De schaal van de problematiek en de beschikbare middelen spelen hierbij een cruciale rol. Kleine gemeentes hebben vaak te maken met beperkte capaciteit en middelen, wat vraagt om een zorgvuldige afweging tussen wat op lokaal niveau kan worden aangepakt en waar districtelijke samenwerking meerwaarde biedt.

Het onderscheid tussen districtelijke en lokale aanpak is van belang om synergie te creëren en overlap te voorkomen. Een districtelijke aanpak is effectief wanneer het gaat om het bundelen van kennis, het delen van *best practices* en het versterken van de samenwerking met (regionale) ketenpartners, zoals OM en GGZ. Regionale en districtelijke samenwerkingen zorgen ook voor een breed gedragen beleid dat gemeentes helpt om gezamenlijk op te treden tegen uitdagingen die gemeentegrenzen overschrijden.

Tegelijkertijd blijft een lokale aanpak onmisbaar voor het opbouwen van relaties met de gemeenschap, het ontwikkelen van maatwerkbeleid en het direct inspelen op lokale signalen en casuïstiek. Gemeentes kunnen hun unieke positie benutten om op lokaal niveau specifiek beleid te ontwikkelen, directe interventies uit te voeren en nauwe banden met de lokale gemeenschap te onderhouden.

8.1 Aanbevelingen voor de districtelijke aanpak

Onderstaande aanbevelingen betreffen de districtelijke aanpak; gezien de beperkte grootte van de gemeentes in de Gooi- en Vechtstreek is het raadzaam sommige elementen districtelijk te (blijven) organiseren. Verderop staan aanbevelingen voor de lokale aanpak.

◇ Samen weet je meer dan alleen. Respondenten geven aan behoefte te hebben aan meer kennisuitwisseling, wat gefaciliteerd kan worden in een districtelijke vraagbaak. Creëer een **centraal platform** waar gemeentes en betrokken partners ervaringen, casussen en kennis over radicalisering kunnen delen. Het is van belang dat kennisuitwisseling op dit digitale platform op laagdrempelige wijze mogelijk is, en dat er duidelijk vastgelegd is wie verantwoordelijk is voor moderatie en beheer. Dit zou bijvoorbeeld bij het Zorg- en Veiligheidshuis kunnen worden belegd of kunnen worden verdeeld onder de verschillende gemeentes in de Gooi- en Vechtstreek.

◇ Maak deelname aan het algemene deel van de PGA-R-overleggen de norm, ook als een gemeente op dat moment geen actieve casuïstiek heeft. Hierbij is het van belang dat elke gemeente een portefeuillehouder heeft op radicalisering. Tijdens deze **gezamenlijke overleggen** kunnen - aanvullend op wat er reeds besproken wordt - de volgende zaken aan bod komen.

- Een geanonimiseerde en - voor zover nodig - veralgemeniseerde bespreking van lopende casuïstiek. Zo blijft het delen van informatie binnen de kaders van de AVG, maar zijn gemeentes ten eerste op de hoogte van in hoeverre er casuïstiek speelt in andere gemeentes, en krijgen alle deelnemers aan het overleg beter inzicht in districtelijke problematiek die mogelijk ook relevant is voor hun eigen gemeente. Gemeentes die geen casuïstiek (denken te) hebben, ontwikkelen op deze manier hun kennis met betrekking tot hoe bepaalde signalen op te vangen en te duiden.
- Uitwisseling over mogelijke interventies, bijvoorbeeld op basis van fictieve casussen. Op deze manier blijven gemeentes op de hoogte van ontwikkelingen op het gebied van aan te bieden interventies, en wordt gestructureerde kennisuitwisseling gefaciliteerd.

◇ Omdat alle gemeentes in de Gooi- en Vechtstreek gebruikmaken van de versterkingsgelden via de gelden die districtelijk aangevraagd worden, is het aan te raden om **districtelijke trainingen** te organiseren gericht op het signaleren van radicalisering en de verschillende trends en ontwikkelingen in extremisme. Bied ook trainingen aan

voor eerstelijnsprofessionals die direct contact hebben met kwetsbare individuen, zodat zij beter in staat zijn om signalen van radicalisering te herkennen en gesprekken aan te gaan met mensen die afwijkend gedrag vertonen. Districtelijke inkoop van dergelijke trainingen bespaart kosten en verbetert de kwaliteit door een uniforme aanpak te waarborgen. Bovendien draagt dit bij aan het creëren van een districtelijk netwerk van (uitvoerende) professionals, die elkaar vervolgens makkelijker zullen weten te vinden indien een casus zich aandient.

◇ Ontwikkel **beleid voor het peilen van online radicalisering** dat districtelijk wordt gecoördineerd. Waar problematiek met betrekking tot radicalisering zich al zelden tot binnen de gemeentegrenzen beperkt, geldt dat immers per definitie voor online radicalisering. Waar uitvoerende professionals zich nu vooral fysiek in de wijken begeven, zal een extra taak ontstaan op het moment dat er een gedegen online aanpak opgezet wordt, en een districtelijke online aanpak profiteert van de schaalgrootte, waardoor de belasting verdeeld kan worden. De volgende elementen kunnen onderdeel uitmaken van dit beleid:

- Richtlijnen en trainingen voor (beleids- en uitvoerende) medewerkers om signalen online te herkennen en protocollen te volgen. Zie bijvoorbeeld de het VNG-protocol: Hulp voor gemeentes bij online onderzoek of handreiking voor gemeentes voor online onderzoek bij het handhaven van de openbare orde.
- Een gedegen online aanpak erkent dat de online wereld sterk vervlochten is met de offline wereld en dat dit met name bij jongeren een van de leefwerelden is, net zoals school, thuis en op de sportvereniging verschillende leefwerelden zijn die in meer of mindere mate met elkaar verbonden zijn. Dit houdt in dat alle uitvoerende professionals kennis dienen te hebben van online radicalisering en wat er zich mogelijk online afspeelt - niet alleen de professionals die met jongeren werken. De investering in deze kennisontwikkeling kan op een realistische manier vormgegeven worden door met drie niveaus te werken:
 - Basis – alle beleids- en uitvoerende medewerkers dienen basiskennis te hebben van elementen van online radicalisering, zoals hoe processen van online radicalisering werken en de vervlechting van de online en offline leefwereld.
 - Gevorderd – een kleinere groep professionals is - in functie - online aanwezig op een of enkele platforms om daar in contact te zijn met lokale burgers, heeft meer diepgaande kennis van online radicalisering, AVG en blijft op de hoogte van algemene ontwikkelingen.
 - Expert – een beperkte groep professionals begeeft zich actief - in functie - op meerdere platforms, is op de hoogte van nieuwe platforms en van concrete trends en ontwikkelingen met betrekking tot online radicalisering. Andere collega's kunnen bij deze experts terecht met vragen en zorgen. Omdat voornamelijk jongeren snel meegaan met nieuwe ontwikkelingen online, is het merendeel van deze experts jongerenwerker.

In alle gevallen is het van belang dat professionals goed op de hoogte zijn van wat ze online in functie mogen doen - denk aan al dan niet anoniem blijven - en dat er protocollen zijn die de veiligheid waarborgen van professionals die zich in functie online begeven.

8.2 Aanbevelingen voor de lokale aanpak

Onderstaande aanbevelingen betreffen de lokale aanpak, en zijn van toepassing op alle onderzochte gemeentes, behalve waar anders aangegeven.

◇ Zet in op **preventie**. Maak hierbij zoveel mogelijk gebruik van evidence-based interventies en zorg dat interventies ook op lokaal niveau in 5.1.2.e en Vechtstreek geëvalueerd worden. Door preventie een integraal onderdeel te maken van het beleid op radicalisering en extremisme, wordt de aanpak ingebed in het bredere Sociale Domein, in plaats van de kwestie alleen vanuit veiligheid te benaderen, wat essentieel is voor een gedegen aanpak. Interventies ten behoeve van preventie kunnen zowel op brede schaal in de gemeenschap worden ingezet, als specifiek gericht op kwetsbare groepen of individuen. In het laatste geval is het van groot belang zorg te dragen voor het voorkómen van stigmatisering. Types interventies die bijdragen aan de preventie van radicalisering zetten in op sociale cohesie (in en tussen al dan niet kwetsbare wijken en gemeenschappen), weerbaarheid van jongeren en het aanleren van kritische vaardigheden middels lessen over mediawijsheid en het herkennen van nepnieuws (zoals reeds van toepassing in

Hilversum). In een gemeente als Wijdmeren, waar geen middelbare school is, kan aan weerbaarheid van jongeren gewerkt worden middels sport, en kan online aan mediawijsheid bijgedragen worden (zie ook de districtelijke aanbeveling over de online aanpak).

◇ In de gemeentes in de Gooi- en Vechtstreek is momenteel maar zeer beperkt een meldstructuur aanwezig, deels door (waargenomen) gebrek aan casuïstiek, en doordat slechts een beperkt aantal fte beschikbaar is binnen iedere gemeente voor de aanpak radicalisering en extremisme. Er is de behoefte dit lokaal te blijven organiseren, en het is raadzaam dat op een gestructureerde, uniforme manier te doen. Ontwikkel in iedere gemeente een **heldere structuur voor het ontvangen en doorgeven van signalen**, en integreer uniforme districtsbrede protocollen voor informatie-uitwisseling en de opvolging van deze signalen. Niet-urgente meldingen kunnen gedaan worden bij OOV; telefonisch of via veilig@[gemeente].nl. Meldingen met urgentie dienen aan de hulpdiensten gemeld te worden. Maak hier uniforme afspraken over binnen het district, leg dit vast en communiceer hier helder over in de gemeentes, zowel binnen de gemeentelijke organisaties als richting bewoners. Dit zorgt voor consistentie en voorkomt dat informatie verloren gaat bij personeelwisselingen.

◇ Investeer in het (opbouwen en) onderhouden van sterke relaties met religieuze groeperingen en andere organisaties in het maatschappelijk middenveld. In Huizen is er specifiek de behoefte om relaties met moskeeën en gemeenschappen te herstellen (door het eerder genoemde onderzoek). In dit geval zou de gemeente meer moeten investeren in het opbouwen van vertrouwen, bijvoorbeeld door vaker in gesprek te gaan en lokale initiatieven te ondersteunen. De gemeentes Wijdmeren, Blaricum en Laren kunnen in navolging van de overige gemeentes een **Bondgenoten-overleg** opzetten, waarin bredere maatschappelijke kwesties besproken kunnen worden. Dit is al opgesteld als doel vanuit de aanpak maatschappelijke onrust. Een brede benadering geeft meer financieringsmogelijkheden en zal bijdragen aan de bereidheid van lokale partners om deel te nemen. Het is echter wel van belang dat binnen een dergelijk overleg concreet tijd wordt ingeruimd om open over zorgen in het kader van mogelijke radicalisering te spreken. Ook is het noodzakelijk dat partners informatie krijgen over hoe te signaleren en hoe te melden in het geval van urgente signalen.

◇ Wees niet terughoudend in het agenderen van radicaliseringsproblematiek en het opnemen van dit onderwerp in het **beleidskader**. Zorg voor lokale beleidsplannen die de aanpak van radicalisering en extremisme vastleggen, inclusief doelstellingen, en duidelijk gedefinieerde prioriteiten, rollen en verantwoordelijkheden. Voornamelijk in het geval **5.1.2.e** geldt dat er veel kennis aanwezig is over radicalisering, maar dat deze nog niet is vertaald naar concrete beleidsdocumenten. Het is belangrijk om een beleid te ontwikkelen dat duidelijke doelen, interventies en samenwerkingsverbanden vastlegt. Dit beleid moet gericht zijn op het effectief monitoren van de voortgang van casussen en het waarborgen van kennisopbouw en -continuïteit binnen de gemeente.

◇ Ontwikkel daarnaast een **communicatiebeleid** dat radicalisering op een zorgvuldige en evenwichtige manier bespreekt, zodat het veiligheidsgevoel van burgers niet wordt aangetast en stigmatisering wordt voorkomen. Zorg voor zowel interne als externe communicatie die benadrukt dat de aanpak preventief en ondersteunend is, met als doel sociale cohesie te bevorderen. Transparantie over gevoelige kwesties kan begrip bevorderen en het draagvlak vergroten. Trainingen voor medewerkers over het voeren van gesprekken over dit onderwerp helpen bij het creëren van een open, maar gevoelige benadering.

◇ Zorg ervoor dat kennis, ervaringen en werkwijzen zorgvuldig worden **gedocumenteerd**, zodat deze toegankelijk zijn voor alle medewerkers en er continuïteit is bij personeelwisselingen.

◇ Stel een districtelijk **re-integratieprotocol** op met een lokale doorvertaling waarin duidelijke richtlijnen en verantwoordelijkheden staan, ook al is er in de meeste gemeentes in de Gooi- en Vechtstreek (nog) geen casuïstiek. Huizen heeft te maken met een aanzienlijk aantal terugkeerders, maar de rol van de gemeente bij hun re-integratie is nog niet duidelijk gedefinieerd. Het op te stellen protocol moet gericht zijn op het bieden van praktische

ondersteuning voor een effectieve en duurzame integratie, zodat terugkeerders succesvol kunnen deelnemen aan de samenleving. Het vaststellen van duidelijke richtlijnen en verantwoordelijkheden is daarbij noodzakelijk.

◇ Op basis van dit onderzoek lijkt er weinig casuïstiek te zijn in de Gooi- en Vechtstreek. Respondenten geven echter aan dat er mogelijk signalen gemist worden. Naast investeren in trainingen om beter te kunnen signaleren, is het ook raadzaam een **verkenning van maatschappelijke onrust** uit te (laten) voeren, die districtelijke dan wel lokale fenomenen op het gebied van radicalisering en extremisme in kaart kan brengen. Op basis hiervan kan eenvoudiger het benodigde bestuurlijk draagvlak gecreëerd worden en beter ingeschat worden in hoeverre aanvullend budget voor de aanpak radicalisering en extremisme benodigd is.

◇ In de gemeentes in de Gooi- en Vechtstreek is het aantal fte dat besteed kan worden aan de aanpak radicalisering beperkt. Als de gemeentes serieus werk willen maken van hun aanpak radicalisering, zal **meer fte** vrijgemaakt moeten worden om alle overleggen bij te kunnen wonen en daarnaast in bovenstaande te investeren. Mocht dit niet mogelijk zijn, is het lastig om alle aanbevelingen door te voeren. In dat geval moeten de gemeentes streven om in elk geval 'uit het rood' te komen. Door nog slimmer op districtelijk niveau samen te werken - zie ook de districtelijke aanbevelingen - kan met relatief weinig extra fte een meer gedegen aanpak opgezet worden. Hoeveel extra fte benodigd is, is deels afhankelijk van in welke mate radicaliseringsproblematiek er in het district en in de gemeentes specifiek speelt; dit kan in kaart gebracht worden door de hierboven genoemde verkenning van maatschappelijke onrust.

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Wegingskader

Thema	Sub thema's	Checklist
Randvoorwaarden	Informatiepositie gemeente	Lokale trends in radicalisering en uitingsvormen van extremisme in kaart
		Het hebben van een meldstructuur voor signalen van radicalisering
		Meldstructuren bekend en hoe met deze informatie wordt omgegaan
	Wetgeving	Duidelijk vastgelegde afspraken over informatiedeling met alle stakeholders
	Bestuurlijk draagvlak	Bestuurders zijn op de hoogte van diverse uitingsvormen van extremisme in de gemeente
		Draagvlak gecreëerd bij wethouders in eigen gemeente en hele district
		Positionering van radicalisering als breder thema dan alleen binnen de veiligheidscontext, en het regelmatig onder de aandacht brengen van activiteiten die de gemeente onderneemt om dit tegen te gaan, en ontwikkelingen op het gebied van radicalisering
Online dimensie	De online aanpak is ingebed in de hele lokale aanpak (en niet los)	
	Bekendheid en volgen van protocol online onderzoek voor gemeentes	
Veiligheid van eigen medewerkers	Het instellen van een veiligheidsprotocol voor medewerkers inclusief het delen van gegevens	
Kennis en vaardigheden	Basiskennis	Basiskennis voor alle professionals die te maken kunnen krijgen met radicalisering
		Vaardigheden in contact en omgang met mensen met extreme overtuigingen voor alle professionals die te maken kunnen krijgen met radicalisering
		Mediatraining voor alle professionals die te maken kunnen krijgen met radicalisering over hoe strategisch om te gaan met journalisten en hoe te communiceren in de media zodat o.a. stigmatiserende statements worden voorkomen
Verdieping	Diepgaande kennis voor dossierhouders, procesregisseurs en andere professionals die de preventie en aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme als primaire taak hebben	
Netwerk	Lokaal netwerk (de professionals die op lokaal niveau direct betrokken zijn)	Belangrijke lokale partners in beeld
		Samenwerkingsverbanden/afspraken duidelijk
		Bouwen aan vertrouwen tussen samenwerkingspartners
	Maatschappelijk middenveld	Belangrijke maatschappelijk betrokken organisaties/personen in beeld
		Samenwerkingsverbanden/afspraken duidelijk
		Bouwen aan vertrouwen tussen samenwerkingspartners
	Alle partners	Communicatie aangepast aan doelgroep die je wilt bereiken
Kennis en begrip van de doelen van de lokale aanpak		
1 n	Preventie	Projecten inzetten voor specifieke doelgroep

		Evaluatie van interventies
	PGA	Multidisciplinair casusoverleg met methodische overlegstructuur
		Rol van ketenpartners in PGA bekend
	Interventies online radicalisering	Preventieve interventies zoals focus op mediawijsheid, vergroten weerbaarheid
		Lesprogramma's die bijdragen aan het versterken van online weerbaarheid van jongeren tegen radicalisering en het leren herkennen van manipulatieve processen, zoals rekrutering
	Re-integratie	Is er een protocol voor re-integratie bij de gemeente?
Versterking/extra	Financiën	Aanvragen versterkingsgelden
	Draagvlak	Ondersteuning vragen van de lokaal adviseur van de NCTV
	Regionale/nationale samenwerking	Onderdeel van regionale/nationale samenwerkingsverbanden
	Meerdere perspectieven	Betrekken jongeren
		Lokale initiatieven die kennisontwikkeling stimuleren

9.2 Bijlage 2: Toelichting van de categorieën in het wegingskader

9.2.1 Randvoorwaarden

Elke gemeente kan te maken krijgen met een vorm van radicalisering of extremisme. Het opbouwen en onderhouden van de benodigde expertise vergt tijd en capaciteit. Om dit te kunnen doen, is een aantal randvoorwaarden belangrijk:

Informatiepositie gemeentes

Zicht op de lokale trends in radicalisering en uitingsvormen van extremisme zijn het startpunt voor de lokale aanpak. De kennis over de fenomenen zorgt ook voor een urgentiebesef en draagvlak binnen de gemeente om de gemeentelijke rol op dit thema te vervullen en beschikbare capaciteit te waarborgen. Een verkenning van de lokale situatie helpt om deze lokale trends in beeld te krijgen en vanuit daar een lokale aanpak vorm te geven. Het hebben van een meldstructuur voor signalen van radicalisering is een belangrijke voorwaarde voor de lokale aanpak. Op deze manier kan een brede groep professionals een signalerende rol innemen. Hiervoor is het natuurlijk belangrijk dat deze meldstructuur bekend is bij deze professionals, en hoe wordt omgegaan met de informatie die zij delen.

Wetgeving

Zoals de NCTV in hun handreiking beschrijft, is voor een effectieve lokale aanpak het uitwisselen van informatie en gegevens nodig. Dit moet volgens de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit gaan, zoals beschreven in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Hierbij is het belangrijk dat de gemeente de AVG niet ziet als een obstakel, maar een manier vindt binnen de kaders van de wet afspraken te maken over informatiedeling met stakeholders.

Bestuurlijk draagvlak

Bestuurders vervullen een belangrijke rol in de verbinding met inwoners en kunnen in aanraking komen met mensen die vanuit extremistisch gedachtegoed hun ongenoegen of zorgen uiten over bijvoorbeeld mede-inwoners of overheidsbeleid. Het is daarom belangrijk om bestuurders mee te nemen in de diverse uitingsvormen van extremisme, zodat zij hier op een adequate manier op kunnen reageren.

Om integraal te kunnen samenwerken, moeten ambtenaren en bestuurders inzetten op draagvlak bij wethouders in eigen gemeentes en het district. Binnen de gemeente zelf is het belangrijk om radicalisering als breder thema dan alleen binnen de veiligheidscontext te positioneren en de activiteiten die de gemeente onderneemt en de ontwikkelingen rondom radicalisering in de gemeente regelmatig onder de aandacht te brengen. Dit zorgt voor een breder gevoel van eigenaarschap en een versterkte integrale aanpak.

Online

Radicalisering, extremisme en terrorisme manifesteren zich steeds sterker online, en de online wereld is daarmee een wezenlijk onderdeel van de lokale aanpak. Het is belangrijk om te weten dat de online wereld niet meer los te zien is van de offline wereld. Deze werelden lopen in elkaar over en beïnvloeden elkaar. Daarom is het belangrijk dat het online component is ingebed in de hele lokale aanpak. Gemeentes doen steeds vaker online onderzoek om inzicht te krijgen in wat online speelt op het gebied van radicalisering en extremisme. Online onderzoek doen heeft duidelijke juridische kaders, gemeentes moeten hiervan op de hoogte zijn voor ze online onderzoek (laten) uitvoeren.

Veiligheid van medewerkers

De laatste jaren is gebleken dat lokale professionals ook slachtoffer kunnen worden van doxxing en intimidatie¹².

¹² Doxxing is het verzamelen of publiekelijk delen van andermans persoonsgegevens om die persoon te intimideren.

Daarom is aandacht voor de veiligheid van eigen medewerkers in de lokale aanpak belangrijk. Dit kan door het instellen van een veiligheidsprotocol voor medewerkers, inclusief het wel/niet delen van persoonsgegevens.

9.2.2 Inhoudelijke kennis en vaardigheden

Zoals eerder genoemd, is de informatiepositie van de gemeente belangrijk voor een goede aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme. Zelfs bij het uitblijven van signalen of casuïstiek moet doorlopend geïnvesteerd worden in het op peil brengen en houden van de relevante kennis. Deze kennis dient beschikbaar te zijn voor verschillende belangrijke stakeholders. De NCTV maakt in haar handreiking onderscheid tussen basiskennis die nodig is bij beleidsmedewerkers radicalisering en aandachtsfunctionarissen binnen zorg, onderwijs, jongerenwerk, politie en sociale wijkteams, en verdieping die nodig is voor bijvoorbeeld dossierhouders en procesregisseurs.

Basiskennis

Onder basiskennis verstaat de NCTV bekendheid met betekenis van radicalisering, extremisme, terrorisme; onderscheid tussen activisme en extremisme; verloop van radicaliseringsprocessen; en verschillende verschijningsvormen.

Onder vaardigheden verstaat de NCTV het omgaan met mensen met extreme idealen. De aanvullende documenten laten zien dat ook mediatraining een belangrijk onderdeel is van de vaardigheden die nodig zijn voor de professionals die zich bezig houden met het voorkomen en tegengaan van radicalisering. Hierbij gaat het om het strategisch omgaan met journalisten en het communiceren in de media zonder ongevoelige en stigmatiserende statements.

Verdiepende kennis

Voor professionals die de preventie en aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme als primaire taak hebben, is diepgaande kennis van verschillende dreigingsrichtingen en bijbehorende verschijningsvormen nodig. Hiervoor verwijst de NCTV naar de volgende kennisproducten:

- Trainingsaanbod ROR
- Publicaties NCTV
- Publicaties WODC
- Publicaties LSE
- Publicaties ESS
- TerInfo
- Symbolenbank

En de volgende informatieproducten:

- Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN)
- Jaarverslagen Algemene- en Veiligheidsdienst (AIVD)
- Publicaties fenomenen rechts-extremisme, soevereinenbeweging of jihadisme
- Fenomeenanalyse: inzicht in dreiging in specifiek(e) regio/district

9.2.3 Netwerk

Het voorkómen en tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme vereist verschillende perspectieven. Voor het signaleren van deze fenomenen, om succesvol te interveniëren en uiteindelijk voor een succesvolle integrale aanpak te zorgen, zijn netwerken voor gemeentes essentieel.

Lokaal netwerk

Op basis van de kennis over fenomenen en de lokale en/of regionale/districtelijke context brengt de gemeente het benodigde netwerk in beeld. De verschillende fenomenen kunnen een ander netwerk vereisen, aldus de NCTV-handreiking. Het lokale netwerk bestaat uit professionals die op lokaal niveau betrokken (moeten) zijn bij de aanpak,

inclusief het maatschappelijk middenveld zoals stichtingen (sport, religie, activiteitenbegeleiding), buurthuizen en sleutelfiguren. Helpend hierbij is om in de communicatie aan te passen aan wie de gemeente wilt betrekken. De gemeente maakt binnen dit netwerk duidelijke afspraken en stelt de samenwerkingsverbanden vast; hoe betrek je elkaar, hoe werk je samen, en wat is de overlegstructuur. Door proactief uit te dragen wat de maatschappelijke doelen en de belangen en werkwijze van iedere partner zijn, kan gebouwd worden aan vertrouwen en een respectvolle samenwerking. De gemeente moet er hierbij op inzetten dat alle betrokken partners kennis en begrip hebben van de lokale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme.

Nationaal netwerk

Naast lokale partijen die een rol (kunnen) vervullen, zijn er ook landelijke of regionale organisaties die betrokken kunnen worden bij de lokale aanpak. Belangrijk is dat gemeentes deze belangrijke nationale partners en hun expertise in beeld hebben.

9.2.4 Interventies

Zoals in de NCTV-handreiking staat omschreven, kan het nodig zijn om specifieke interventies in te zetten in het voorkómen of tegengaan van radicalisering.

Preventie

Preventieve interventies binnen de lokale aanpak gaan specifiek in op het versterken van veerkracht en weerbaarheid. Op basis van de kennis over de specifieke dreigingsrichting in gemeentes, kunnen projecten ingezet worden voor specifieke doelgroepen. Door deze interventies breed in te zetten op het wegnemen van de voedingsbodem voor radicalisering en het versterken van beschermende factoren - in plaats van als interventie ter preventies van radicalisering en extremisme - voorkom je stigmatisering van de doelgroepen. Als gemeente is het belangrijk dat deze interventies geëvalueerd worden. Ondanks dat effectmetingen bij preventieve maatregelen soms lastig zijn, kan er ook geëvalueerd worden op het plan en proces van de interventie.

Persoonsgerichte Aanpak

De Persoonsgerichte Aanpak (PGA) radicalisering is een verzamelnaam voor alle interventies van ketenpartners om een persoon niet (verder) te laten radicaliseren. Een belangrijk onderdeel hiervan is het multidisciplinair casusoverleg. Hierin brengen partners de informatie bij elkaar om op basis van een integraal beeld de interventies af te stemmen. Bij dit overleg is een methodische overlegstructuur om te kijken naar de benodigde interventies essentieel. Volgens de NCTV kun je hiervoor gebruik maken van het [werkmodel casusoverleg Radicalisering en Extremisme](#). Hiervoor is het belangrijk dat alle betrokken partners op de hoogte zijn van elkaars rol. De wet Gegevensverwerking Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering maakt het mogelijk dat ketenpartners onder bepaalde omstandigheden informatie mogen delen met de gemeente, de politie en het OM.

Interventies online radicalisering

Zoals al eerder is gesteld, manifesteren radicalisering, extremisme en terrorisme zich steeds sterker online. Hierdoor is het essentieel dat er ook interventies op online radicalisering plaatsvinden. Hierbij kan worden gedacht aan preventieve interventies zoals de focus op mediawijsheid en het vergroten van de online weerbaarheid van jongeren. Dit kan bijvoorbeeld door middel van lesprogramma's die bijdragen aan het versterken van online weerbaarheid van jongeren tegen radicalisering en het leren herkennen van manipulatieve processen zoals rekrutering.

Re-integratie

Een groot deel van detentie en re-integratie ligt bij Reclassering Nederland (RN) en is dus geen verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente heeft echter wel een rol bij de terugkeer in de samenleving. Daarom is het belangrijk dat gemeentes hier een protocol op hebben. Zo werken in het Multidisciplinair Afstemmingsoverleg Resocialisatie (MAR) met DJI, gemeente en RN als ketenpartners samen aan een individueel resocialisatieplan dat binnen detentie al kan worden opgestart. Deze lijkt qua structuur op het PGA-overleg en staat onder toezicht van Reclassering Nederland.

9.2.5 Versterking/extra

Naast de bovenstaande onderdelen van de lokale aanpak is er nog een aantal zaken dat de lokale aanpak radicalisering kan versterken:

- Aanvragen van versterkingsgelden van de NCTV: dit geeft de mogelijkheid om te investeren in het versterken van de lokale aanpak en de evaluatie van huidige interventies.
- Ondersteuning vragen van een lokaal adviseur van de NCTV, voor advies en versterken van de lokale aanpak.
- Zorg voor districtelijke samenwerking: hierdoor kan je binnen het district samen optrekken om te beschikken over de juiste expertise en gezamenlijk op te trekken in de ontwikkeling en uitvoering van beleid.
- Zorg voor meerdere perspectieven in je aanpak: zo kan het van toegevoegde waarde zijn om het perspectief van jongeren mee te nemen in de aanpak gericht op jongeren. Daarnaast is het goed om lokale initiatieven te ondersteunen die kunnen zorgen voor kennisbevordering.

AGENDA (CONCEPT)

Naam overleg : RACT en Adviescollege Veiligheid
Datum : 16 april 2025
Tijdstip : RACT van 09.15 – 09.45 uur ACV van 09.45 - 10.30 uur
Locatie : Utrecht, stadskantoor, Collegekamer 21^e verdieping

4.1.4

4.1.4

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

Radicalisering en extremisme – traject RadarAdvies

In 2024 heeft RadarAdvies in opdracht van de gemeenten van de Gooi- en Vechtstreek onderzocht hoe de lokale aanpak van radicalisering en extremisme ervoor staat. Op basis van interviews, documentenanalyse en een wegingskader zijn per gemeente de sterke en zwakke punten in beeld gebracht. De evaluatie liet zien dat meldstructuren vaak ontbreken of afhankelijk zijn van personen, kennis versnipperd is, en informatiedeling tussen partners niet structureel verloopt. In reactie hierop wordt in 2025 ingezet op het verbeteren van meldstructuren, gezamenlijke trainingen voor professionals, het versterken van preventieve interventies – onder meer via het sociaal domein – en het ontwikkelen van een online strategie. Ook wordt gewerkt aan het herstellen van contact met gemeenschappen en het borgen van kennis en werkwijzen, zodat deze minder kwetsbaar zijn voor personele wisselingen.

Maatschappelijke onrust – ontwikkeling Eenheidsbeeld

In 2025 gestart met de ontwikkeling van een Lokaal en Eenheidsbeeld Maatschappelijke Onrust (LBMO en EBMO), onder leiding van bureau RVS en met ondersteuning van het ministerie van BZK. Dit traject beoogt de informatiepositie van gemeenten en veiligheidspartners over maatschappelijke onrust – zoals polarisatie, spanningen en protestbewegingen – te verbeteren. Het district Gooi en Vechtstreek is het pilotgebied. Het traject bestaat uit vijf fasen: organisatie, onderzoeksopzet, dataverzameling (o.a. via focusgroepen en open bronnen), analyse en rapportage. Op basis van de verzamelde inzichten wordt een handreiking opgesteld waarmee gemeenten zelfstandig een actueel lokaal beeld kunnen opstellen. De aanpak sluit aan bij landelijke initiatieven van BZK en het Ondersteuningsnetwerk Maatschappelijke Onrust. Het doel is om structureel en actueel inzicht te krijgen in spanningen die kunnen leiden tot onrust en om gericht beleid en interventies te kunnen ontwikkelen.

Bondgenotenoverleg & moskeeen

Het Bondgenotenoverleg in de Gooi- en Vechtstreek is hervat en begint weer op gang te komen. De betrokkenheid van moskeeen blijft echter beperkt. De nasleep van het NTA-traject zorgt voor aanhoudend wantrouwen en terughoudendheid binnen delen van de islamitische gemeenschap. Situatie in andere gemeenten:

1. Veenendaal: Stichting Taubah heeft een bodemprocedure aangespannen tegen de gemeente vanwege het geheime NTA-onderzoek uit 2018. De stichting eist volledige inzage in het rapport en stelt dat de gemeente onrechtmatig en discriminerend heeft gehandeld. De rechtszaak is momenteel in behandeling.
2. Almere: De Ombudsman Metropool Amsterdam concludeerde dat de gemeente "ernstig nalatig" is geweest bij het beschermen van de grondrechten van de moslimgemeenschap tijdens een geheim onderzoek naar moskeeen. Hoewel burgemeester Van der Loo in 2023 excuses aanbood, eisen de Almeerse moskeeen nu ook excuses van premier Schoof, destijds hoofd van de NCTV. De moskeeen overwegen juridische stappen.
3. Delft: Op 12 februari 2025 oordeelde de rechtbank Den Haag dat de gemeente Delft onrechtmatig heeft gehandeld door in 2017-2018 een geheim onderzoek te laten uitvoeren naar de moslimgemeenschap, zonder wettelijke basis en zonder wederhoor. De gemeente moet het volledige rapport van bureau NTA overhandigen aan Stichting Al-Ansaar, met uitzondering van persoonsgegevens (februari 2025). De moskee beschouwt dit als een belangrijke erkenning en verwacht excuses van de burgemeester.

Vraag ter overweging: Hoe gaan andere gemeenten om met de nasleep van het NTA-traject en het herstel van vertrouwen met moskeeen?

4.1.4

9.	Rondvraag en sluiting		Sluiting 10.30 uur
----	-----------------------	--	--------------------

VERSLAG (CONCEPT)

Naam overleg : RACT en Adviescollege Veiligheid

Datum : 16 april 2025

Aanwezig ACV : 5.1.2.e [redacted], Dhr. Van den Top (Hilversum), 5.1.2.e

5.1.2.e [redacted], 5.1.2.e [redacted], 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted] 5.1.2.e [redacted]

Aanwezig RACT : Leden ACV + 5.1.2.e [redacted] en 5.1.2.e [redacted]

5.1.2.e [redacted]

Nr	Agendapunt	Verslag	Afspraak
4.1.4	5.1.2.e		5.1.2.e
		5.1.2.e	
		5.1.2.e	
		5.1.2.e	
		5.1.2.e	
		5.1.2.e	
		5.1.2.e	

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4				5.1.2.e
			5.1.2.e	
			gemeenten in de regio. - G&V – maakt zich zorgen over de opkomende discussie n.a.v. werkzaamheden door NTA. Dhr. Van den Top wil verbinding met andere gemeenten. Gemeente Utrecht wil helpen. Zelfde kwestie speelt ook in Veenendaal en Almere.	Gemeente Utrecht legt contact met Hilversum
		4.1.4	5.1.2.e	5.1.2.e
4.1.4				

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

4.1.4

Zorg- en aandachtspunten:

4.1.4

- Islamitische verenigingen betrekken bij de Bondgenotenaanpak
- Bondgenotenaanpak versterken

4.1.4

Positieve punten:

4.1.4

- Islamitische verenigingen via jongeren en scholen beter bereiken, onder meer via buurtvaders en -moeders

4.1.4

4.1.4

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

5.1.2.e

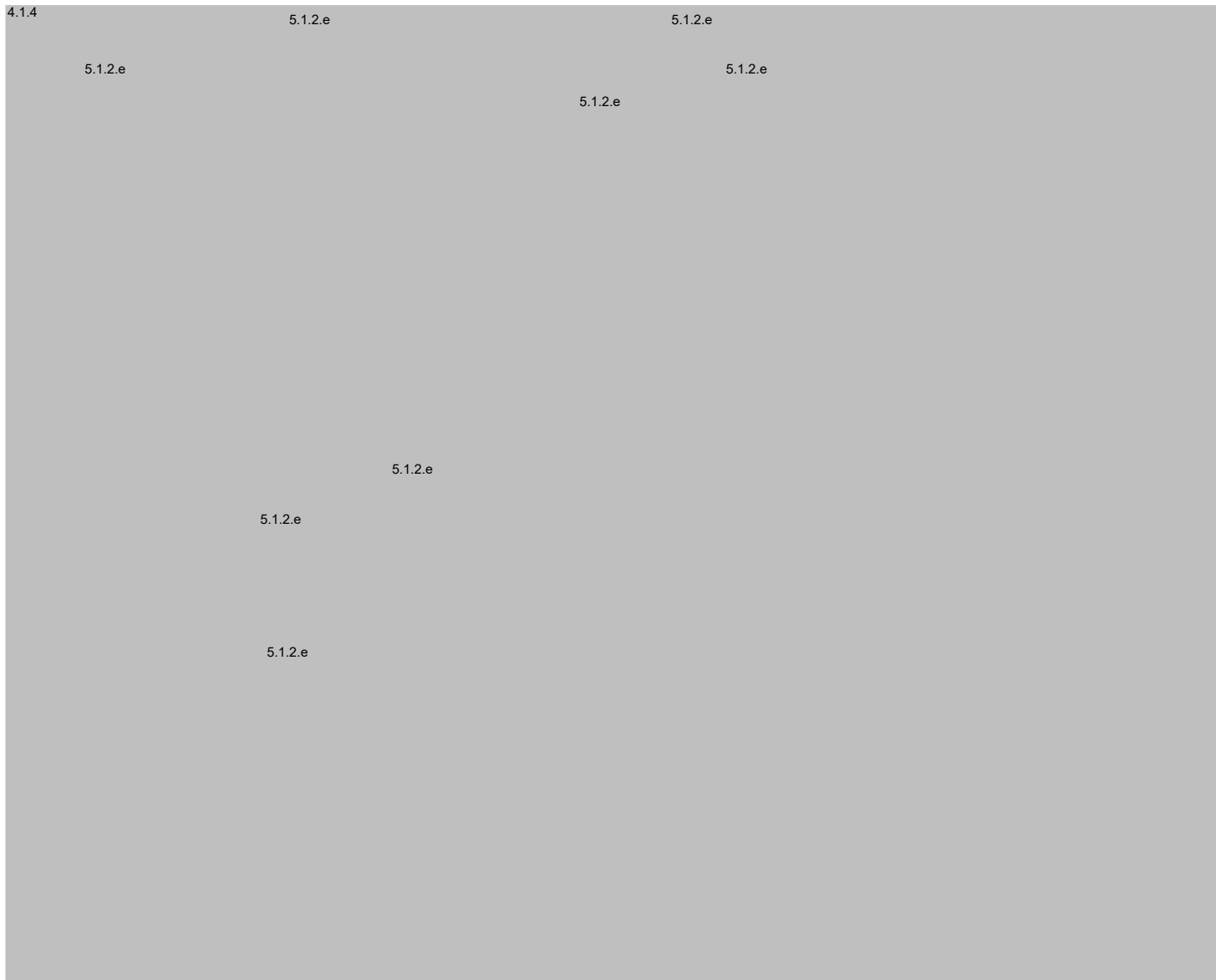
5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

4.1.4

Actielijst

Actielijst	Wie	Onderwerp	Deadline
14-09-2023	5.1.2.e	Fenomeenonderzoek radicalisering en extremisme	07-12-2023
07-12-2-23	5.1.2.e	Fenomeenonderzoek radicalisering en extremisme	Streven is Q2 met uitloop naar Q3

